

Puro MƏNCAU

Lulləu mənəia ama *Puro* ka bələi nda <<Upi ban,>> sə ndarə bangcau amur gır-kumban mægule aba cau-barabara mala Isərayila, mənana à bangce aba mənəia yì maləmce ka; yì cau mala puro mala amə Isərayila mənana à nying Masar, ban mənana à nda kam dıdɣal kəla aguro ka. Maləmcenî ka ndanə abare mægulke ine: (1) Panzəban mala amə'lbəru aba doguro; (2) Gya malea aban ká a Nkono Saina; (3) Kùrcəu mala Bakuli nə abwana male a Saina, mənana pea wia anggurcau mala do-bealboarna, andə dotarəu nə abwana, andə dokpata Bakuli, mənana à nə dum nəi ka; (4) Pək ban peri andə giləki bələi nə agir peri ace amə Isərayila, andə anggurcau ace apəris andə peri aban Bakuli.

Mugulacəu aba maləmce mənəia ka nda cau mala gır mənana Bakuli pē, lang panzəna abwana male mənana à kùria aba doguro, sə nyesəia à duk nzali mala abwapəndəa mana à ndanə tsəkbaləu ace damba ka.

Mugula bwa aba maləmce mənəia ka nda Musa, yì bwabura mənana Bakuli tarri bə gingnə amə Isərayila a njar bəa purî Masar ka. Bare cau bá maləmce mənəia, mənana bangula abwana sùrəi ka, nda ka Anzongcau Lum mənana Bakuli pa ka (Pur 20:1-17).

Agir mənana a bələi ka

Panzəban mala amə Isərayila aba doguro a
Masar 1:1--15:21

1. Aguro a Masar 1:1-22
 2. Bəlban mala Musa andə tita do male 2:1--4:31
 3. Musa andə Haruna soa arə murəm Masar 5:1--11:10
 4. Lamsan mala Yəlîmurû andə upi Masar 12:1--15:21
- Loapi Nggeamûr Nzuno aban ká Nkono Saina 15:22--18:27
- Nggurcau andə kùrcau 19:1--24:18
- Tara Məfele andə akwarkiru ace peri 25:1--40:38

Làkkì mala amə Isərayila a Masar

¹ Amənia ka à nda ka amuna-burana mala Isərayila mənana à kùtí a Masar andəa tárrià Yakupu ka; koyana ateà ka andə amə'bala male:*

² Ruben, andə Shimiyon, andə Lawi, andə Yahuda,

³ andə Isaka, andə Zebulu, andə Benjami,

⁴ andə Dan, andə Naftali, andə Gad, sə Asha.

⁵ Amuna andə amə'kau mala Yakupu kat ka,[†] à nda lumi-tongno-nong-bari (70).‡ Yisəfu ka ak damba nda a Masar.

⁶ Yisəfu yi wú, sə amə'eambi gbal kat à yi wukio; anggo sə yia kat a nza malea ka teà yi twalo.

⁷ Səama amunia andə aməkea, yia amə Isərayila ka, à yi bəlki amuna andə aməkau pas; à sa à làkkì nyangsang, à bündə kərkér, à lùmsə bá nzali Masar.

* **1:1 1:1** Balli gbal aba: Tite 35:23-26. † **1:5 1:5** Balli aba: Tite 46:2-7,26-27. ‡ **1:5 1:5** Bè nyesəe mana bara-bara ka bang ama làkkì malea nalumi-tongno-nong-bari nə məsəi tongno (Sən Atúró 7:14).

À par amə Isərayila abata tanni

⁸ Anzəm apələa pas ka, bə bəsa murəm mənana sūrə kəgír amúr Yisəfu raka, eau a buno-murəm mala Masar.

⁹ Banggi abwana male ama, <<Wu səni, amə Isərayila adyan ngga à làkkina kərkər, sə à duməna gír ən'o aban səm!

¹⁰ Wu yiu, səm nə alta kutan mala tamsə lidəm̄ba mala làkkì malea. Bə ana raka, bə lwa lo ka, yangəla à nè kpapibu andə abisəm aməbura, à nə o a munəo arə səm, sə à nə nying nzali ma'səm.>>

¹¹ Nda amə Masar tsək amə-pərta aguro amúrià, bəà bungì bangño malea nə paria wia akanggərang atúró məkwanə amúrià ka. À tsəia púp à bakkia anggea-là Pitom andə Ramisi, anggea-là ramgír mala Firona,§ Murəm.

¹² Sə kat andə pətanni mənana amə Masar kə par amə Isərayila nəi ka, kara amə Isərayila kə lidəm̄ba nə li aban làkkì andə mesəe aba nzali. Nda bangciu yi pakki amə Masar arəia,

¹³ sə à tsək amə Isərayila púp aba túró-guro məbike, sən məsəswatər pà kàm dāng.

¹⁴ Amə Masar tsək amə Isərayila do bikia wia nə tsəia púp bəà kə bakkì amə Masar atobali andə pak koya túró-baban. Amə Masar parì amə Isərayila atúró məcandəe mən̄ia ka kat amúrià, sə à tsəia púp bəà peǎ, sən məsəswatər pà kàm dāng.

¹⁵ Pələa murəm mala Masar bang cau nə Shifəra

§ 1:11 1:11 *Firona* ka nda lulləu gulo mana à tunəkina amurəma mala amə Masar nəi a pwarian ngga.

andə Puwa, yì amə'bwal-gbáshí mala amə Ibəru*
ama,

16 <<Lang wu ndarə bwali amālá amə Ibəru
gbáshí, sə wu səni muna-bwabura na à bəl ka,
wu wal-luí, sə bə muna-bwama na ka, wu deki bə
àwá.>>

17 Səama amə'bwal-gbáshí man ngga amə
banggi Bakuli na, acemani ka à eare à pàk gír
mənana Murəm Masar banggia wia ka dāng; à
deki amuna-burana à àwá.

18 Murəm Masar pələa túrbān bəa tunə
amə'bwal-gbáshí man sə díā ama, <<Mana tsəa sə
wu pàk gír man? Palang sə wu kə nying abangna
amuna-burana nəyiləmu?>>

19 Amə'bwal-gbáshí eari wi ama, <<Amālá amə
Ibəru ka à pà kəla amālá amə Masar dāng; amālá
amə Ibəru ka à nda dwat nə məsəkàngkàngŋa;
kaniama mə'bwal-gbáshí nə ká a bania ka, à
angŋa damba à gbashina.>>

20 Anggo sə Bakuli ləmdə earmúru male aban
amə'bwal-gbáshí, sə amə Ibəru lidamba nə hatəki
andə gulo nə rəcandəa kəm kpəm.

21 Sə acemənana amə'bwal-gbáshí banggi Bakuli
ka, pea wia malea yia amuna.

22 Pələa Firona Murəm, tsəki abwana male
kat amə Masar nzongcau ama: <<Koya muna-
bwabura mənana kat bwa Ibəru loa bəle ka, bəa
túri aba Nggeasala Nayel. Sə amuna-maməna kat
ka, bəa dekia nəyiləmu.>>

* 1:15 1:15 amə Ibəru ka nda lulləu mana amə Masar kə tunəna
amə Isərayila nəi ka.

2

À bəl Musa

¹ A bàkú mənò ka, bə ðwabura a tàu mala Lawi al ðwama a tàu male.

² ðwama mənìa kum muna a bumi, sə bəl muna-ðwabura. Səni ka mune ðoarðwa kərkər, sə pələa səmbərəi zongŋo tàrú.

³ Lang yi səni pà nè gandə lidəmba nə səmbərəe raka, pələa twal məgó mənana à tè nə bondo papiros ka, lanzə bāləi nə myang andə muku kùrrí. Pələa nongsə muna abaləi sə tsəi abalə anzuno a kún múr mala Nggeasala Nayel.

⁴ Mə'nggaula mune pələa cam zak aban yálè nə sən koman nə kum muna.

⁵ Zuku ka, boarnsarile Firona Murəm yiu a sussəo a kún nggeasala, sə amə'tè amuna-nsarina mana a tè ka à kùtí aban gya a kún nggeasala. Məsəi kpa arə məgó mənò abalə anzuno ka, sə ne mətè muna-ðwama ama bə kya twali wi.

⁶ Lang muna Murəm loasə kún məgó ka, kara sən bangna muna-ðwabura. Nda aban bua, kara məsəswatər male bwali, sə na ama, <<Muna man ngga mwashat abalə amuna mala amə Ibəru na.>>

⁷ Sə mə'nggaula muna sung tù aban boarnsarile murəm, osso dī ama, <<Bə ən kya yinə mwashat atà amaməna mala amə Ibəru ace mənana bə iuləo muné ka le?>>

⁸ Boarnsarile murəm eari wi ama, <<E, kyane kya yinəam nəi.>>

Pələa mə'nggaula muna tù a mire kya tunə nggea mune.

⁹ Boarnsarile murəm ne nggea muna ama, <<Twal muna mənəia ka umnəi a bala, kya iuləami, mə nə nggá mbweo tangnakusəo.>> Pələa twal mune umnəi kya iuləi.

¹⁰ Nənzəmò, lang mune yi gulna ka, nyesəi wari nəi kya pê boarnsarile murəm, sə pələ muni. Tsəki wi lulləu ama Musa,* nda ban bang ama, <<Acemənana ən twali amúr mür>> ka.

*Musa bariki ama nə bwali
abwana male kəm*

¹¹ Mənana Musa gulna karəna-bwa ka, puro wario nə nggá sən abwana male amə Ibəru, sə kya sən nggea tanni mənana à nda abaləi ka. Sən bwa Masar aban walki mwashat atà amə'eambi, bwa Ibəru.

¹² Lang Musa peləkiban sə səni kəbwa pà kəm aban səne raka, kara wal-lú bwa Masar sə səmbərəi a sala.

¹³ Ban nə fa ka, Musa purna dəm nə ká aban abwana male. Kya kum amə Ibəru bari aban munəo. Sə dī bwa mənana tita altacau ka ama, <<Palang sə a kə walki mə'eambo?>>

¹⁴ Bwa mənəo pələa nyesəi wi cau ama, <<Yana tsəo murəm andə mə'bashī amur səm? A ndarə earce awu nə wal-luem kəla mənana a wal-lú bwa Masar yilung ngga le?>> Kara bangciu bwal Musa, nda kúti a denyicau ama, <<Gir mənəo ən pê ka abwana sələnace.>>

¹⁵ Lang Firona Murəm okce ka, alta Musa nə wal-luí. Sə Musa ka bangŋa apî Firona, o kya do a nzali Midiyan, a nkanggari be tūli-mür.

* **2:10 2:10** Musa ka bāləi nda <<twali amúr mür.>>

¹⁶ Bè pəris mala amə Midiyan, ndanə amuni amuna-maməna tongno-nong-bari. Amuna-maməna mənəia yiu, à tò mùr a tūli, à lùmsəki ankenye-mùr, à nè pè anzur mala domwan mala tárrià.

¹⁷ Abea ayálgír aburana yiu, à pər amuna-maməna mənəia ama bəà o. Sə Musa ka lo camata amuna-maməna mənəia ka, bwalia wia kām à pè domwan mala anzur malea mùr.

¹⁸ Lang amuna-maməna man nyarna a bala aban tárrià Rewel† ka, día ama, <<Lang sə wu nyar tù yalung a bala?>>

¹⁹ À eari wi ama, <<Bè bwabura Masar na amsə səm a bu ayálgír aburana ka, sə yàle toka səm mùr a tūli sə pè agirkusəu ma'səm à nū.>>

²⁰ Tárrià día ama, <<Sə bwabure ka, nda ke? Palang sə wu o wu dēki? Wu kyane wu kya tunəi bə yiu bə yi lìlì atà səm!>>

²¹ Musa eare duk kano atà Rewel, pələa Rewel twal bə muni muna-bwama, Zipora sə pè Musa bə duk māmí.

²² Zipora bəlì Musa muna-bwabura. Musa bang ama, <<Mə nda bwa-kúndàngna a nzali mədàngne, acemani ka mə nə tsəki wi lùlləú ama Gashom.‡>>

Bakuli ok bua mala amə Isərayila

²³ Anzəm apələa pas ka murəm Masar paklú. Sə amə Isərayila ka à kə imge ace tanni abata túró guro mənana à nda abaləi ka. À bua kərkər, sə bua malea eauwe aban Bakuli.

† 2:18 2:18 Rewel ka mə'eam ko eambu-tárrú mala Jetəro na.

‡ 2:22 2:22 Gashom ngga bələi nda <<Bəri.>>

24 Pələa Bakuli ok imge malea sə bāləi kasəa arə kùrcəu male mənana pangnə Ibərayim,§ nə Ishaku, sə nə Yakupu* ka.

25 Pələa Bakuli sən amə Isərayila,† sə yi sələa ama pwari kārəna ace amsəia.

3

Bakuli nacəu nə Musa

1 A bə pwari ka, Musa na arə yál domwan mala ambul andə anzur mala nkili Jetəro, bəwaməgule pəris mala amə Midiyan, sə Musa umnəia kuko a babondo yi pur a ban mənana à tunəki ama Horep, nkono mala Bakuli ka.

2 Akano ka, kara sən məturonjar mala Yahweh* pusərai kəla bəsa mə'earke aba mə'ntkwarki. Kə sən earke mala lasə bəsa amur nkwarki, sə ko nkwarki pi dāng.

3 Pələa Musa bang ama, <<Mə nə ká mə nggá sən mənəia yì gîr'ndali, mənana bəsa kə earke sə nkwarki pi raka.>>

4 Lang Yahweh sənə Musa pələna rəi ace sənban pepè ka, pələa tunə Musa nə b́a mə'ntkwarki ama, <<Musa! Musa!>>

Sə Musa pa eare ama, <<Mə ndya ka.>>

5 Pələa ne Musa ama, <<Kəa sung kani dāng! Swár ankura mənana a kusəo ka, acemənana ban mana a cam kam ngga, nzali məfele na.>>

§ 2:24 2:24 Səni aba: Tite 15:14. * 2:24 2:24 Səni aba: Tite 46:4. † 2:25 2:25 sən amə Isərayila ko <<sən bealu mənana amə Isərayila abaləi ka>> * 3:2 3:2 Yahweh ka nda lulləu mana Bakuli pe bəmúri ka.

⁶ Dəm ngga banggi wi ama, <<Mə nda Bakuli mala keò, Bakuli mala Ibərayim, Bakuli mala Ishaku, sə Bakuli mala Yakupu.>>

Lang Musa ok cau man ngga, kùmsə bəməsəi, acemənana bangciu pakki wi arə sən Bakuli a bəməsəi.

⁷ Sə Mətalabangŋo banggi wi ama, <<Məsəcau ən sənəna tanni məkərkərnì mala abwana mem mənana aba Masar ka, sə ən ongŋəna bua malea atəcau mala amə pea wia tanni abata túró guro. Ən sələnace nutanni malea.

⁸ Acemani ka, ən suləo ace amsəia a babù amə Masar, mə nə pusəia bəà purî bá nzali mənə, sə mə nə kánəia a nzali məboarne, andə nzali məgule, nzali mənana kiura andə mur'nyi kə bang kəm ngga; nzali mənana amə'Kan'ana, andə amə'Hitti, andə amə'Amor, andə amə'Periz, andə amə'Hivi, andə amə'Jebus duk kam ngga.

⁹ Adyan ngga, bua mala amə Isərayila bwaləna banam, sə ən sənəna twalo mədəmbəre mənana amə Masar paria wia amúrià ka.

¹⁰ Yiu, mə nə túrô aban Firona, Murəm Masar, ace mənana wu pusə abwana mem, amə Isərayila, bəà purî bá Masar ka.>>

¹¹ Pələa Musa buaki Bakuli ama, <<Mə nda yana mana mə nə kúti abadəm Firona ka? Mə nda yana mənana mə nə pusə amə Isərayila aba Masar ka? >>

¹² Pələa Bakuli ne wi ama, <<Mə nda atò, sə mənəia ka nda gír mana nə ləmdə ama mə nə túrrô ka: Lang a pusəna amə Isərayila à purnəi bá Masar ka, we wunəia, wun nə yia peri abanam amur nkono mənəia ka.>>

¹³ Pələa Musa ne Bakuli ama, <<Bə ən wari aban amə Isərayila, sə ən nea wia ama, <Bakuli mala aká wun nə túrām aban wun,> sə à diəm ama, <Mana nda lùlləi ka?> Mana mə nə banggia wia?>>

¹⁴ Bakuli pē Musa eare ama, <<MƏ NDA MƏNANA MƏ NDA KA. Mənia ka nda cau mana awu nə ne amə Isərayila ka: <MƏ NDA† nə túrām aban wun.> >>

¹⁵ Bakuli nyar dəm ne Musa ama, <<Banggi amə Isərayila mənia yì cau ka ama: <Yahweh, Bakuli mala aká wun, yì Bakuli mala Ibərayim, Bakuli mala Ishaku, sə Bakuli mala Yakupu, nda túrām aban wun ngga.> Mənia ka nda lùlləām mənana málá male pà kām raka, kə lùlləú mənana à nə dēnyinə mim nēi arə anza kat ka.

¹⁶ <<Kyane, kya ramba abwana-məgule mala amə Isərayila a banbwáná sə wu banggia wia ama <Yahweh, Bakuli mala aká wun, Bakuli mala Ibərayim, Bakuli mala Ishaku, sə Bakuli mala Yakupu, pusərei abanam, sə na ama, <<Ən soana məsəām kyap-kyap arə wun, andə gir‡ mənana à kə pakka wun a Masar ka.

¹⁷ Sə mə ndarə pacau ama mə nə pusə wun bə wu purî bá parban mala tanni məbike mala Masar, sə mə nə kánəia a nzali mənana kiura andə mur'nyi kə bang kām ngga; nzali mənana amə'Kan'ana, andə amə'Hitti, andə amə'Amor, andə amə'Periz, andə amə'Hivi, andə amə'Jebus duk kam ngga.>> >

† **3:14 3:14** Lulləu mənia ama: *MƏ NDA MƏNANA MƏ NDA KA* ko *MƏ NDA* nə kún Ibəru ka, nda <<Yahweh.>> Aḃa nyesəcau mənia nə kún Mbula ka, səm tunəi ama <<Mətalabangjo.>> ‡ **3:16 3:16** *Ən soana məsəām kyap-kyap arə wun, andə gir* ko <<Ən yina aban wun, sə ən sənəna gir>>

¹⁸ <<Abwana-məgule mala Isərayila nə kwakikiria a rəð. Pələa we wunə abwana-məgule ka wun nə ká aban murəm Masar sə wun nə banggi wi ama, <Yahweh, Bakuli mala amə Ibəru ləmdəna rəi aban səm. Ado ka, ida eara səm bə səm twal gya mala nongho tərú aban ká njenza aba pədanban ace pà gír'nkila aban Yahweh, Bakuli ma'səm.>

¹⁹ Səama ən sələna ama murəm Masar pà nə nying wun bə wu u dāng, she bə kaba bù tsəngnənì púp bə pè ka.

²⁰ Acemani ka, mə nə loasə buam mə nə wal Masar, nə agir-ndələki amə kàrmurui mənana kat mə nə peǎ abaləi ka. Anzəm mənə ka nə nying wun bə wu o.

²¹ Mə nə tsəa abwana man nə kum earmúrú aban amə Masar, sə bə yina o, wun nə nying Masar ka, pà wun nə umnə babù wun bə dāng.

²² Koya bwama Isərayila ka nə nggá zəmbi abí amə'murkala amaməna Masar andə koya bwama Masar mənana ndanə do a atə ka, bəà pè wi agir-nggūrəu andə agir azərfa andə bolo-njengələn. Wun nə oasəi amuna ma'wun amuna-burana andə amuna-maməna amənia yì agir ka arəia. Anggo sə wun nə pwan kume mala amə Masar arəia.>>

4

Bakuli pè Musa rəcandəa mala pàkki agirndələki

¹ Sə Musa ka pè Yahweh eare ama, <<Sə amə Isərayila ka, à pà nə earnə mim, ko à nə ok cau

mem dāng; à nè bang ama, we Yahweh ka a ləmdə rəò abanam dāng.>>

² Nda Yahweh dī ama, <<Mana mənə a buo ka?>>

Musa eari wi ama, <<Gara na.>>

³ Yahweh ne wi ama, <<Túrí a nzali.>>

Pələa Musa túr gara mana a bui ka a nzali, kara garè pələ n'you. Musa nyar nə te cambi wi zak.

⁴ Sə Yahweh ne wi ama, <<Ləmdə buo bwali a nggilate.>>

Pələa Musa ləmdə bui bwali a nggilate, kara nyare pələ gara dəm.

⁵ Yahweh pələa na ama, <<Mənia ka nda ace mənana bəà ear ama, Mim, Yahweh, yì Bakuli mala akeà, Bakuli mala Ibərayim, Bakuli mala Ishaku, sə Bakuli mala Yakupu ka, ən ləmdəna rəəm a bano.>>

⁶ Pələa Yahweh ne Musa dəm ama, <<Ado ka oasə buo aba daura mô.>> Pələa Musa oasə bui aba daura male, sə lang pusə bui dəm ngga, kwánó nggū* angŋa bui pwasəna pwapwat kəla talimbulo.

⁷ Nyare Yahweh banggi wi ama, <<Nyesə buo aba daura mô.>> Pələa Musa nyesə bui aba daura male, sə lang pusə bui ka, bui nyarna pələna məboarne kəla cili rəl.

⁸ Yahweh banggi Musa ama, <<Bə amə Isərayila ginə earnə we ko à tsəkir gir'ndali mənana a dəmba raka, à nè earnə gir'ndali mənə nənzmò ka.

⁹ Bəà ginə earnə we ko à ok cau mò raka, kat andə amani ama a ləmdəia wia amənia yì

* **4:6 4:6** kwánó nggū ko bə kwánó məbike mala nggū rəu mana kə akrə bwa ka.

agir'ndali bari ka, dār' mur a Nggeasala Nayel sə wu soləi a nzali. Murnî nè pələ nkila a nzali.>>

¹⁰ Pələa Musa banggi Yahweh, ama, <<Ida Mətaləm, ən sələ nacau dāng. Kaniama awu nə nacau nə mim ngga, mə nda mə'sələ nacau dāng, sə ko ado mənə a nanacau nə mim guro mò ka ən gandəi dāng. Acemənana ən nggə dəndi nacau, sə lasəəm kə twal cau tù dāng.>>

¹¹ Pələa Yahweh dī Musa ama, <<Yana pak kún bwa də? Sə yana tsəkiyi bwa bə do mətalasə-bunna, ko məkir'ara, ko mə sənban, ko nte? Mīm Yahweh ka, mə nda re?

¹² Ado ka kyane, Mə nə bwalo kām, awu nə nacau pepè, sə mə nə kanio cau mənana awu nə na ka.>>

¹³ Sə Musa nyar dəm zəmba ama, <<Mətaləm, ida, túr bəbwa dāng.>>

¹⁴ Kara bum Yahweh lúllô arə Musa, pələa banggi wi ama, <<Mə'eambo Haruna, mə'kà Lawi ka pà kām re? Ən sələ nəma yì ka sələ nacau. Ko ado ka nda kə yiua kúllió ka, sə bə yì səno ka, ban nə boari wi.

¹⁵ We ka awu nə ne wi cau, awu nə tsəki wi cau a kúni. Mə nə dupô gbasha arə nacau, sə mə nə dupi wi gbasha arə nacau, sə mə nə kania wun gír mənana wun nə pak ka.

¹⁶ Haruna nə duk mə'nacau a kunio aban abwana, yì ka nə duk mə'bəlkúnó, sə we ka awu nə do kəla Bakuli a baní.

¹⁷ Sə awu nə twal gara mò mənəia ka a buo, acemənana kə garè na awu nə pàkki agir'ndali nəi ka.>>

Musa nyare a Masar

¹⁸ Pələa Musa nyare aban nkili Jetəro sə banggi wi ama, <<Ida, earām bən o mə nyare aban abwana mem a Masar. Nəma mə nə nggá sənia ko à ndakam nəyiləmu più.>>

Jetəro pələa banggi wi ama, <<Kya bá rəpwala.>>

¹⁹ Musa ka nda kano a nzali Midiyan più sə Yahweh banggi wi ama, <<Nyare o a Masar, acemənana abwana mənana à kə alta yiləmo ama à nè wal-luio ka à wukina kat.>>

²⁰ Nda Musa twal māmí andə amuni tsəia a nzəm mədambəriso, sə bwal njar andəia aban o a nzali Masar ka. Musa twal gara male mənana ʔakuli banggi wi ama bə bwalı a bui ka.

²¹ Yahweh nyare nacau nə Musa ama, <<Lang a bingjəna Masar ka, kya ban Firona kya pàkki agir'ndali mənana ən pō rəcandəa mala pàkkia ka, a badəmbi. Sə mim ngga, mə nə tər babumi, sə yì ka pà nè earı amə Isərayila bəà u dāng.

²² Pələa awu nə banggi wi ama Mim, Yahweh ka, ən nggə na nəma, <Isərayila nda muna-dəmba mem.

²³ Ən bangjəno nəma wu nying munem bə o, ace mənana bə kya peri abanam ngga, sə a ginə earı wi bə o. Acemani ka, mə nə wal-lú muna-dəmba muna-bwabura mô.> >>

²⁴ A bə bansuləo a njar aban ká Masar ka, Yahweh yiu yi je andə Musa sə earce ama nə wal-lú Musa.

²⁵ Pələa Zipora, málá Musa twal tali mə'kún-cauwe kasə nggú kún bəta muni nəi kpat. Twal nggú kún bəta muna mənana kasəi ka, wario kya

je ka kusə Musa nəi sə bang ama, <<A nda bura mala nkila abanam.>>

²⁶ Cau mənə bang ama, A nda bura mala nkila ka, nda ace kasə-batau mənə kasəi muna sə nkila sukki ka. Nda Yahweh deki Musa wal-luì raka.

²⁷ Yahweh ka nanì Haruna ama, <<Puro kyane a njenza aba pədanban kya kum Musa.>> Nda Haruna puro wario kya kum Musa a Nkono mala 'Bakuli ka; sə lang à je ka, mən abui kùrì zəp, pàkkì'nzalè.

²⁸ Musa pələa banggi Haruna agir mənana kat Yahweh túrí ama bə kya nâ, andə agir-ləmdəa mənana banggi wi ama bə kya peă ka.

²⁹ Nda sə Musa andə Haruna nyare a Masar à kya tunə dapi mala abwana-məgule mala amə Isərayila kat ka.

³⁰ Haruna pələa banggia wia cau mənana kat Yahweh banggi Musa ka, sə Musa pək agir-ndali mənana 'Bakuli ləmdəi wi ka, a bəməsə abwana.

³¹ Pələa abwana eare ama Yahweh na túr Musa ka, sə lang à ok ama Yahweh denyina nə Isərayila sə sənəna nggea tanni məkərkərnì mənana à kə nu ka, à bun a nzali à peri aban Yahweh.

5

Musa andə Haruna nacau nə Firona

¹ Anzəm mani ka, Musa andə Haruna kùtì aban Firona, Murəm Masar, à ne wi ama, <<Məniə ka nda cau mənana Yahweh, 'Bakuli mala amə Isərayila bang ngga, <Nying abwana mem bəà o, ace mənana bəà kya pak Lamsan mala gusələ lùlləàm a babondo.> >>

² Sə Firona nyesəia wia ama, <<Yana nda Yahweh, mənana mə nə oki wi sə mə nying Isərayila bə u ka? Ən sūrə Yahweh dāng, sə pà mə nə nying Isərayila bə u dāng.>>

³ Pələa Haruna andə Musa bang ama, <<Bakuli mala amə Ibəru ləmqəna rəi aban səm. Acemani ka, ida, nying səm bə səm twal gya mala nongŋo tărú aban ká a babondo, ace mənana bə səm kya pa gir'nkila aban Yahweh Bakuli ma'səm ngga. Bə səm pa anggo raka, nə wal-lú səm nə kwánó ko nə lwa.>>

⁴ Firona, Murəm Masar banggia wia ama, <<We Musa wunə Haruna, palang sə wu kə tamsə abwana man arə túró malea le? Wu nyar a túró guro ma'wun!>>

⁵ Pələa Firona Murəm na ama, <<Wu səni, amə Ibəru adyan ngga à làkkina aba nzali Masar sə ndo wu kə tamsəia arə túró malea mana nda púp à nə pè ka!>>

⁶ A kə pwari mənə ka, Firona túrbān à tunə abwana male, yia amə-pərta aguro andə abea amə Isərayila mana à twalia ace səntà túró ka, sə banggia wia ama:

⁷ <<Twal ado aban ká dəm̄ba ka, wu kəa nyare wu pè amə Isərayila lusung-pwasəa ace yau dəbang bək tobali dəm̄ dāng; yia nə nggearəia bəə kyane bəə kya pwan lusung-pwasəa malea.

⁸ Sə wu kəa na ama wun nə amsə làkkì mala atobali mənana à nə bək aba pwari mwashat ka dāng ko bəti. Sə dəm̄ ngga duməna púp à nə lumsəkún túró malea bə pǎ kəla mana ndakam dīd̄yal ka. Dwanyi túró nə tsəia sə à kə bua ama

bèn dekia à nè o, à nè ká pà gír'nkila aban Bakuli malea ka.

⁹ Wu paria wia túró amúrià mənana nè tsəia à nè do aba túró məkərkərnì koya pwari ka. Anggo ka à pà nè kwakikiria arə nyir mənana à kə banggia wia ka dāng!>>

¹⁰ Nda amə-pərta aguro andə abwana mana à tsəia ace səntà túró ka, à puro à kya ramba amə Isərayila sə à banggia wia ama, <<Mənia ka nda cau mənana Firona Murəm Masar bang ngga: <À pà nè nyare à nè pà wun lusung-pwasəa ace yau dəbang dəm dāng.

¹¹ Wun nə nggearə wun wu kyane wu kya alta lusung-pwasəa ma'wun a ban mənana wun nè kumi kām ngga, sə kat andə aməno ka à pà nè amsəa wun túró ma'wun dāng ko bəti.> >>

¹² Nda amə Isərayila puro à mesəe aba nzali Masar kat, aban alta kwa arə ababan à nè pangna túró nəi a kúni lusung-pwasəa ka.

¹³ Amə-pərta aguro camarə pitea ama, <<Wu masələ túró mana à kasəa wun mala koya pwari, kəla pə mana dídyal à kə pa wun lusung-pwasəa ka!>>

¹⁴ Amə-pərta aguro mala Firona kok amə Isərayila mana twalia ace səntà túró ka nə nkamso, sə à díǎ ama, <<Mana tsəa sə aguro mana à tsək wun amúrià ka à mal túró bək tobali mənana kat à kasəia wia yilung andə yalung, kəla mana dídyal ka dāng?>>

¹⁵ Amə Isərayila mənia à twalia ace səntà túró ka, à wari aban Firona nə bua malea ama, <<Palang sə a pakka səm ani, səm aguro mò?

16 À tàmsəna pà səm lusung-pwasəa ace yau dəbāng, sə kat andə mənə ka, à camarə pītə səm ama bə səm bək tobali. Ado ka à kutina kok səm. Abwana mô amə Masar na mənana à pək pepè raka.>>

17 Sə Firona nyesəia wia ama, <<Wu nda ka amə'dobana, wu earce pək túró dāng! Nda gír mənana tsəa sə wu kə nam ama bən deki wun, wun nə o a pà gír'nkila aban Yahweh Bakuli ma'wun ngga.

18 Ado ka, wu nyare a kún túró! À pà nə pà wun lusung-pwasəa dāng, sə duməna púp wun nə bək ləkki mala atobali mənana à kasəa wun ngga.>>

19 Amə Isərayila mənana à tsəia səntà túró, səni ka, à nda bá tanni məkwanə lang à ok ama à pà nə amsəia wia ləkki mala atobali mənana à nə bək aba pwari mwashat raka.

20 Lang à purî badəm Firona ka, à kum Musa andə Haruna aban came, à nda rə kúndəia.

21 À banggi Musa andə Haruna ama, <<Bə Yahweh sən gír mənana wu pək ka, sə bə basha wun, acemənana wu tsəngjənà, səm pələna abwana mənana à nə binəməsəia a sənə mala murəm andə amətúró male ka, sə wu pània wia gara wal səm.>>

*Yahweh ne Musa andə Haruna ama
nə pusə abwana a doguro*

22 Pələa Musa nyare aban Yahweh sə banggi wi ama, <<We Yahweh, palang ado sə a yinə tanni amur abwana mənəia? Ace mana sə a túrām?

23 Twala a pwari mənana ən wari nēi aban Firona ace ne wi cau mò mənana a túrām nēi ka, kara kə lidəmba nə li aban pea abwana mô tanni,

sə ko a pak kəgìr mənana awu nə pusəia aba tanni ka dāng!>>

6

¹ Pələa Yahweh ne Musa ama, <<Ado ka, awu nə sən gîr mənana mə nə pàkkí Firona ka: Mə ndo mə nə tsəi nə rəcandəa mem bə nying abwana mem bəà o. Yàle yì ka, nə pəria nə pəra, bəà upi nzali male.>>

² Nyare Bakuli ne Musa cau ama, <<Mə nda Yahweh.*

³ Ən ləmdə rəəm aban Ibərayim, aban Ishaku, sə aban Yakupu, ama, Mə nda Bakuli mənana Kar Ban Kat nə Gulo ka.† Səama lùlləəm mənana ama Yahweh ka, ən ləmdəia wia à sùrəəm nəi dāng.

⁴ Dəm ngga ən kúti aba kùrcau sənəia ama, mə nə pea wia nzali Kan'ana, yì nzali mənana à duk kam kəla abəri ka.

⁵ Sə adyan ngga, ən onghəna imge mala amə Isərayila mənana amə Masar tsəia aguro ka, sə baləam kasəna arə kùrcau mem.

⁶ <<Acemani ka, kyane banggi amə Isərayila ama, <Mə nda Yahweh. Mə nə amsə wun bə wu purî bá nggea kanggərang tanni mənana amə Masar tsək wun abaləi ka. Mə nə pusə wun abata doguro abatea, sə mə nə akmúr wun nə kaba rəcandəa mem andə ləmdə atúró məgule mala bashi amur amə Masar.

⁷ Mə nə ak wun, wun nə duk abwana mem, sə mə nə duk Bakuli ma'wun. Sə wun nə sələ ama Mə

* **6:2 6:2** Lùlləú mənəia ama *Yahweh* ka nda gbal à kə tunəi ama, <<Jehovah.>> Aba nyesə cau mənəia ka à tunəi ama <<Mətalabangho.>> † **6:3 6:3** *Bakuli mənana Kar Ban Kat* nə kún Ibəru ka nda <<El-Shaddai.>>

nda Yahweh, Bakuli ma'wun, mənana pusə wun wu purî bá nggea kanggərang tanni mənana amə Masar tsək wun abaləi ka.

⁸ Sə mə nə yinə wun a nzali mana ən kángir nəma mə nə pè Ibərayim, andə Ishaku, andə Yakupu ka. Mə nə pà wuni bə duk girkuma ma'wun. Mə nda Yahweh!> >>

⁹ Anggo sə Musa nea amə Isərayila cau, sə yia ka à kwakikiria arəi dāng, ace bungio mana babumia bungu ka andə tanni məcandəe mənana à nu abata túró-guro məbike ka.

¹⁰ Pələa Yahweh banggi Musa ama,

¹¹ <<Nyare, kyane aban Firona, murəm Masar, kya ne wi ama, bə nying amə Isərayila bəa purî bá nzali male.>>

¹² Sə Musa ka nyesəi Yahweh cau ama, <<Nggearə amə Isərayila, yì abwana mem ngga à kwakikiria arəəm rakâ, sə lang sə Firona nə kwakikiri arəəm, mim mənana ən nggə gandə nacau pepè raka?>>

¹³ Yahweh nacau nə Musa andə Haruna sə tasəia nə cau aban amə Isərayila, sə aban Firona murəm Masar, bəa panzə amə Isərayila bəa purî bá nzali Masar.

Tár tau mala Musa andə Haruna

¹⁴ Amənia ka à nda ka kau mala atau a nggurk-war mala Musa andə Haruna:

Amuna-burana mala Ruben, muna-dəmba mala Isərayila ka à nda ka:

Hanok, andə Palu, andə Hezəron, sə Karmi. À nda ka kau a nggurkwar mala Ruben.

¹⁵ Amuna-burana mala Shimiyan ngga à nda ka:

Jemuyel, andə Jamin, andə Ohat, andə Jakin,
andə Zohar, sə Shawul muna mala b̄wama
Kan'ana. À nda ka kau a nggurkwar mala
Shimiyon.

¹⁶ Amənia ka, à nda ka lullə amuna andə aməkau
mala Lawi, arə abala malea, sə arə anza malea:
Gashon, andə Kohat, sə Merari. Sauwa mala do
b̄anza mala Lawi ka, apələa gbəman mwashat
nə lumi-tàrú nə məsəi tongno-nong b̄ari na
(137).

¹⁷ Amuna-burana mala Gashon ngga à nda
ka:
Libəni andə Shimeyi, koyan ngga a nggurk-
war male.

¹⁸ Amuna-burana mala Kohat ka à nda ka:
Amram, andə Izəhar, andə Hebəron, sə
Uziyel. Sauwa mala do b̄anza mala Ko-
hat ka apələa gbəman mwashat nə lumi-
tàrú nə məsəi t̄arú na (133).

¹⁹ Amuna-burana mala Merari ka, à nda ka:
Mali andə Mushi.
Abwana mənə kat à tsadī lulləia ka à pur a t̄au
mala Lawi; à tsadīa arə anza malea.

²⁰ Amram al Jochebet mə'kyauwa t̄arri, sə b̄eli wi
amuna-burana b̄ari:
Haruna andə Musa. Sauwa mala do b̄anza
mala Amram ngga pələa gbəman mwashat
nə lumi-tàrú nə məsəi tongno-nong b̄ari na
[137].

²¹ Amuna-burana mala Izəhar ka à nda ka:
Kora, andə Nefeg, sə Zəkiri.

²² Amuna-burana mala Uziyel ka à nda ka:
Mishayel, andə Elzafan, sə Sitəri.

²³ Haruna al Elisheba, nsarile Aminadap sə

mə'eam Nashon. Elisheba bəli wi amuna-burana, à nda ka:

Nadap, andə Abihu, andə Eleaza, sə Itamar.

²⁴ Amuna-burana mala Kora ka à nda ka:

Asir, andə Elkana, sə Abiyasaf. À nda ka kau a nggurkwar mala Kora.

²⁵ Eleaza muna-bwabura mala Haruna ka yi al mwashat atà ansarina mala Putiyel, sə bəli wi muna-bwabura male:

Finehas.

Aməno ka à nda ka aká abwana andə aməbala malea a tau mala Lawi, koyan ngga a nggurkwar male.

²⁶ Haruna andə Musa mənana à tunə lulləia a tsadya mala alulləu kani ka, à nda mənana Yahweh bangcau nəia ka ama, <<Wu pusə amə Isərayila bəà puri bá nzali Masar, koya tau ka a nggəsan malea a nzəmarəia.>>

²⁷ Kə yià, Musa andə Haruna mənia ka, à nda ka abwana mana à bangcau nə Firona, murəm Masar ace pusə amə Isərayila bəà puri Masar ka.

Yahweh bangcau nə Musa andə Haruna

²⁸ A pwari mana Yahweh bangcau nə Musa a nzali Masar ka,

²⁹ Yahweh ne wi ama, <<Mə nda Yahweh. Banggi Firona murəm Masar gir mana kat ən banggo ka.>>

³⁰ Sə Musa ka na a badəm Yahweh ama, <<Səni, ən sələ nacau dāng; lang sə Firona nə kwakikiri arəàm?>>

7

¹ Pələa Yahweh banggi Musa ama, <<Səni, ən nyésəno a duməna kəla Bakuli aban Firona, sə mə'eambo Haruna ka nə do nda məbangnəa mō.

² Awu nə bang cau mana kat ən banggo ka, sə mə'eambo Haruna ka nə banggi Firona ama duməna púp bə panzə amə Isərayila bəa purî nzali male.

³ Səama, mə nə candəmúr Firona, sə ko bə ən hatəki pakkì agir-ləmdəa, andə agir-ndələki a nzali Masar ka,

⁴ Firona pà nə oka wun dāng. Pələa mə nə nongsə buam amur Masar, sə mə nə pakkì agir mēgulke mala bashi mem, mə nə pusə atau mala abwana mem, amə Isərayila, à nə purî bá nzali Masar.

⁵ Nda wuni amə Masar nə sələ ama mə nda Yahweh, a pwari mana bən ləmdəna buam arə Masar, mə nə pusə amə Isərayila bəa purî baləia ka.>>

⁶ Musa andə Haruna pàk gîr mənana Yahweh banggia wia ama bəa pàk ka.

⁷ A bākú mana à waria banggi Firona cau ka, apələa mala Musa ka, lumi-tongno-nong-tàrú na (80), sə mala Haruna ka, lumi-tongno-nong-tàrú nə məsə tàrú na (83).

Yahweh ləmdəi Firona rəcandəa male

⁸ Pələa Yahweh ne Musa andə Haruna ama,

⁹ <<Bə Firona bangga wun ama bə wu pàk gîr'ndələki ka, ne Haruna bə twal gara male bə túrí a badəm Firona, garè nə pələ n'yau.>>

¹⁰ Pələa Musa andə Haruna wari aban Firona Murəm, à kya pa kəla mənana Yahweh banggia

wia ka. Haruna túr gara male a badəm Firona andə aməgulo male, sə garè kara pələ n'yau.

¹¹ Pələa Firona tunə amə'sələe andə amə'monzəo; sə yia gbal, amə'pakki anggár mala Masar ka, à paktúró nə monzəo malea à pak gbal kəla mənana Musa pak ka.

¹² À túrki agara malea a nzali, sə agara pələ an'yau. Səama gara mala Haruna myal agara malea.

¹³ Kat andə amani ka, Firona candəmúrí. Sə kəla mənana Yahweh bang ngga, anggo sə pa, ko Firona kwakikiri arə Musa andə Haruna dāng.

Yahweh tasəta agir'mur'mwana amur amə Masar

Mùr Nggeasala Nayel pələ nkila

¹⁴ Pələa Yahweh ne Musa ama, <<Firona ka múrí-candəna, sə binəna pà nə nying amə Isərayila bəà u dāng.

¹⁵ Acemani ka, kyane kya kumi nə dəmbari lang purna nə ká a nggeasala ka. Came a kún Nggeasala Nayel wu kundəi ace mənana wun nə je wunəi ka. Twal gara mò mənəo pələ n'yau ka a buo.

¹⁶ Banggi wi ama, <Yahweh, yì Bakuli mala amə'lbəru tasəam bən banggo ama, <<Nying abwana mem bəà o, ace mənana bəà kya peri abanam a babondo ka.>> Sə bà ado ka a kwakikiro dāng.

¹⁷ Ado ka, Yahweh kə bang ama, <<Nə mənəia ka, sə awu nə sələ ama, mə nda Yahweh.>> Səni, nə gara mənəia a buam ngga, mə nə wal mùr Nggeasala Nayel, sə mùrì ka nə pələ nkila.

18 Nji mənana kat a Nggeasala Nayel ka nə wú, sə rəmban məbane nə ak mür, sə amə Masar nə ginəki nu mürni.> >>

19 Yahweh ne Musa ama, <<Banggi Haruna bə twal gara male a bui sə bə sárəi amur amúr mala nzali Masar, amur anggeasala malea, andə amyalmúr malea, andə aguguri malea, andə tūli-mür malea, ace mənana bəə pələ nkila ka. Nkila nə ak bá nzali Masar kat, yələ kat andə balə adù-mür andə abàng-mür.>>

20 Nda Musa andə Haruna pak kəla mənana Yahweh banggia wia ka. A məsə Firona andə amətúró male, Haruna loasə gara male wal mür Nggeasala Nayel nəi, sə mür nggeasala kat ka, pələ nkila.

21 Nji mənana a nggeasala kat ka wú rəmbô, sə rəmban məbike ak mür kat, gandə amə Masar gandə nue dāng. Koya ban afa Masar ka nkila na.

22 Sə amə'pakki agir nggár mala Firona gbal ka, à pàktúró nə monzəo malea, à nyesə mür pələ nkila. Sə kəla mənana Yahweh na ka, Firona tər babumi, binə kwakikiri arə Musa andə Haruna.

23 Kara wulio, bwal njar o a palta male, falə nəia dāng.

24 Pələa amə Masar kat kùtí a təm sala a kún Nggeasala Nayel aban alta mür-núná, acemənana à pà nə gandə nu mür mala nggeasalê dāng.

25 Anonggió tongno-nong-bari yi kutio anzəm mana Yahweh tsək mür Nggeasala Nayel pələ nkila ka.

8

Gìr'mur'mwana mala andwalung

¹ Pələa Yahweh ne Musa ama, <<Kyane aban Firona murəm Masar, sə wu ne wi ama: Yahweh na kə banggo ama, <Nying abwana mem bəà o, ace mənana bəà kya peri a banam ngga.

² Bə a binə nyia bəà u ka, səni mə nə tsəa nzali mô kat nə lumsə nə andwalung.

³ Nggearə Nggeasala Nayel ka nə lumsə nə andwalung, yàle à nə nggá ara aba palta mô, andə ndà-nongɲo mô, andə gyangɲan-nongɲo mô, andə abala mala amətúró mô, andə amala abwana mô kat. Ko nggearə andá-lurəgír andə atasau-sùrəgír ma'wun ngga à nə lumsə nə andwalung.

⁴ Andwalung nə eauwe amuro, andə múr abwana mô, andə múr amətúró mô kat.> >>

⁵ Pələa Yahweh banggi Musa ama, <<Banggi Haruna bə ləmdə gara male mənana a bui ka amur anggeasala, andə amyal-múr, andə aguguri, bə tsək andwalung bəà eauwe bəà kya gir nzəm-nzali Masar kat.>>

⁶ Pələa Haruna ləmdə gara male mana a bui ka amur amúr mala Masar, sə andwalung eapi mūr à kya lumsə bá nzali Masar.

⁷ Sə amə'pakki agir nggár pak gír məmwashati nə túró kutan malea, à tsək andwalung à yiu amur nzali Masar.

⁸ Pələa Firona Murəm tunə Musa andə Haruna, sə banggia wia ama, <<Wu pak hiwi aban Yahweh bə twəlâm amənia yì andwalung ngga bəà nying səm sənə abwana mem, sə mə nə nying abwana

mô bəà o ace mənana bəà kya pa agir'nkila aban Yahweh ka.>>

⁹ Musa pe wi eare ama, <<Ən nggə pò gulo mala nyinggo tsək pwari mənana bən pak hiwi nəi aceo, sə ace amə'túró mô, andə abwana mô, ace mənana andwalung bəà nying wun andə abala ma'wun ngga, she akə mana a Nggeasala Nayel ka.>>

¹⁰ Firona banggi wi ama, <<Pè lí.>>

Pələa Musa banggi wi ama, <<Mə nə pè kəla mənana a bang ngga, sə awu nə sələ ama kə bə bakuli pa kəm kəla Yahweh 'Bakuli ma'səm dāng.

¹¹ Andwalung nə upi ban wun, andə abala ma'wun, andə mala amə'túró mô, andə mala abwana mô. Kə amənana à nə ue ka à nda ka mana a Nggeasala Nayel ka.>>

¹² Pələa Musa andə Haruna nying badəm Firona Murəm, sə Musa bua aban Yahweh ama, bə pər andwalung mənana yinəia amur Firona, murəm Masar ka.

¹³ Yahweh pak kəla mənana Musa zəm ngga. Andwalung mana arə abala, andə amənana a palta, andə amənana arə abanfana ka, à wukio.

¹⁴ Amə Masar ramgia amur rəarəia gum-gum, sə nggea rəmban məbike ak nzali Masar.

¹⁵ Lang Firona Murəm səni kuməna usələo bəti ka, kara candəmúrí dəm, binə kwakikiri arə Musa andə Haruna, kəla mənana Yahweh bang ngga.

Gir'mur'mwana mala agirlanduno

¹⁶ Nda Yahweh banggi Musa ama, <<Ne Haruna bə loasə gara male bə wal nzali nəi sə tú ka nə pələ agirlanduno a koya ban aba nzali Masar kat.>>

17 Anggo sə à pa. Haruna loasə gara male wal nzali, kara tú nzali Masar pələ agirlanduno, mənana à akrə abwana andə agirkusəu ka; tú nzali kat pələ agirlanduno a koya ban aba nzali Masar kat.

18 Amə'pakki agir nggár mala Firona bariki à nè pàktúró nè monzəo bə agirlanduno puro, sə ko à gandəi dāng. Sə agirlanduno ueo arə abwana andə agirkusəu.

19 Amə'pakki agir nggár banggi Firona ama, <<Mənia ka, túró mala 'Bakuli na!>>

Sə kəla mənana Yahweh bang ngga, Firona candəmúrí, binə kwakikiri arə Musa andə Haruna.

Gìr'mur'mwana mala sǎ mala anggi

20 Yahweh ne Musa ama, <<Lo nè dəmbari dídyał sə wu kya kasəkun Firona bə purna nè o a nggeasala ka. Banggi wi ama, Yahweh kə bang ama, <Nying abwana mem bəà o, ace mənana bəà kya peri a banam ngga.

21 Bə a binə nying abwana mem bəà u ka, mə nè tasə anggi nggəm-nggəm amuro, amur amə'túró mô, sə amur acili abwana mô. À nè kutikiə arə abala ma'wun. Abala mala amə Masar nè lumsə nè anggi nggəm-nggəm, sə à nè gír múr nzali mənana à duk kam ngga.

22 << <Səama a pwari mənə ka, mə nè yál bu-nzali Goshen, ban mənana abwana mem nakam nè do ka; kə anggi pa nè pàk kàm dāng, ace mənana wu sələ ama, Mim, Yahweh ka, mə ndakam aba nzali mənə ka.

23 Mə nə gau nre abwana mem andə abwana mô. Mənia yì gîr'ləmdəa ka nə kumban li.> >>

24 Yahweh pè anggo; Yahweh tasə anggi nggəm-nggəm, à yì ak bá palta mala Firona Murəm, andə abala mala amə'túró male. Bá nzali Masar kat kîdîkî nə anggi.

25 Pələa Firona túrban bəà tunə Musa andə Haruna sə bang ama, <<Wu kyane, wu kya pa gîr'nkila aban 'Bakuli ma'wun aba nzali Masar kani.>>

26 Sə Musa banggi wi ama, <<Məno ka pà nə boaro bə səm pè anggo dăng. Apagir mala gîr'nkila mənana səm nə pà aban Yahweh 'Bakuli ma'səm ngga, gîr'beamî na aban amə Masar. Sə bə səm pà agîr'nkila mənana gîr'beamî na a məsəia ka, à pà nə bukki səm nə atali re?

27 Duməna púp səm nə twal gya mala nongho tàrú aban o a babondo, sə səm nə pà gîr'nkila aban Yahweh 'Bakuli ma'səm, kəla mənana bangga səm ngga.>>

28 Firona bang ama, <<Mə nə nying wun bə wu kyane wu kya pa gîr'nkila aban Yahweh 'Bakuli ma'wun a babondo, səama wu kəa u kuko dăng. Ado ka, wu pàkkam hiwi.>>

29 Musa eari wi ama, <<Mə ndo mə nə purî bədəmbo, mə nə pàk hiwi aban Yahweh, sə li ka, anggi nə nyio wunə amə'túró mô, andə acili abwana mô. Səama cə a nyare a swarki səm dəm, a tamsə abwana arə o a pà gîr'nkila aban Yahweh dăng.>>

30 Nda Musa puro nying palta mala Firona sə zəmba aban Yahweh bə pər anggi kat bəà u ka.

³¹ Sə Yahweh pak kəla mənana Musa zəmbi wi ka; sə tsək nggea lakkì mala anggi man à ndərmì ban Firona, andə amə'túró male andə acili abwana male. Kə nggi ueo ko mwashat dāng.

³² Sə kat andə mənə ka Firona Murəm candəmúrí, nyare binə nying abwe bəà o.

9

Gìr'mur'mwana mala lú mala agirkusəu

¹ Pələa Yahweh ne Musa ama, <<Nyare o aban Firona kya ne wi ama, <Yahweh, 'Bakuli mala amə Ibəru kə bang ama: Nying abwana mem bəà o, ace mənana bəà kya peri abanam ngga.

² Bə a ginəna dəm a pa wunə nyia bəà u raka,

³ buam, Mim Yahweh nə sulə gìr'mur'mwana məbike kərkər amur agirkusəu ma'wun mənana a patal ka; apər ma'wun andə amədambəriso ma'wun, andə akalakadambi ma'wun, andə andá ma'wun, andə anzur ma'wun, andə ambul-pəndəa ma'wun.

⁴ Səama mə nə gakkita agirkusəu mala amə Isərayila andə mala amə Masar; kə agirkusəu mala amə Isərayila na à pà nə wù raka.

⁵ Mim Yahweh ka ən tsəngənənà lí bə duk pwari mana mə nə pək mənəia yì gír ka.> >>

⁶ Ban yi fana ka, Yahweh pək gír mənana na ama nə pək ka; agirkusəu mala amə Masar kat wukio, sə agirkusəu mala amə Isərayila ka, kə bə wù dāng.

⁷ Firona díban, sə à ne wi gír mənana kumban ngga, ama kə girkusəu mala amə Isərayila wù dāng. Sə yì ka, nying bui arə murcandəa male dāng; ginə nying amə Isərayila bəà o.

Gìr'mur'mwana mala ceakúmsǎǎm

⁸ Yahweh ne Musa andə Haruna ama, <<Wu pwan tú bá ndà-ntul arə ababu wun; Musa bə məsəi aba gung a badəm Firona.

⁹ Tú məno nə məsəe kəla kəkəri amur nzali Masar kat, sə nə yinə ceakúmsǎǎm, sə yì ceakúmsǎǎm ngga à nə pələ ampengɲe gula arə bwapəndəa andə agirkusəu aba nzali Masar kat.>>

¹⁰ Nda à pwan tú a ndà-ntul sə à o à kya came a badəm Firona; Musa məsə tú aba gung, kara ceakúmsǎǎm mənana pələ ampengɲe gula ka à sàkkyə arə bwapəndəa andə agirkusəu.

¹¹ Nggearə amə pàkki agir nggár ka à gandə came a badəm Musa dāng atəcau mala ceakúmsǎǎm, acemənana rəia kat ka, ceakúmsǎǎm e kəla mənana ak rə amə Masar kat ka.

¹² Sə Yahweh ka candə babum Firona, binə okia Musa andə Haruna, kəla mənana Yahweh ne Musa ka.

Gìr'mur'mwana mala talimbulo

¹³ Pələa Yahweh ne Musa ama, <<Lo nə bari dídɲal kyane ləmdə bamurò a badəm Firona, sə wu ne wi ama, <Yahweh, Bakuli mala amə Ibəru kə na ama: Nying abwana mem bəà o ace mənana bəà kya peri abanam ngga.

¹⁴ Sə bə a ginə ka, mənəia adyan ngga mə nə tasə gìr'mur'mwana mənana kúti amana dídɲal ka amuro, nggearə we, sə amur amətúró mô, sə amur abwana a là ma'wun kat. Sə wun nə sələ ama, aba banza kat ka bəkə bwa pà kəm kəla mim dāng.

15 Bèn ear ka b́ adyan ngga ən loasəna buam ən kongɲəno wunə abwana mô nə nggea kwánó məbike, mənana b́ twalnata wun a bum banza kat ka.

16 Sə mim ngga ən nyio nəyiləmu ace mənana bèn ləmdəo rəcandəa mem, sə bə lulləam zəkí a banza kat.

17 Sə kat andə aməno ka, a kə twalkirəo amur abwana mem più, sə a binə dekia bəà o.

18 Səni, lí, a bu-pwari mənia ka, mə nə sulə talimbulo məkərkərnì mənana nzali Masar malaká sən ulangnì raka, twal a pwari mana à kwambi nəi ka, yi pur ado.

19 Ado ka, túrbə bəà nyesə agirkusəu mô andə koya gír mənana nda a patal ka, bəà kùtí abata tara. Bə bwa, sə bə girkusəu na mənana kat talimbulo man kumi a nza ka, nə wù kat.> >>

20 Abwana-məgule mala Firona Murəm mana bangciu pakkia wia arə cau mənana Yahweh na ka, à nyesə aguro andə agirkusəu malea akaurəa bəà yi kùti arə abala ace kum àwá.

21 Sə abwana mənana à tsəkir cau mala Yahweh raka, à nying aguro andə agirkusəu malea a patal.

22 Pələa Yahweh ne Musa ama, <<Sáré buo a kùli, ace mənana talimbulo bə suləo amur nzali Masar kat; amur bwapəndəa, amur agirkusəu, andə agirpwala mənana a baban aba nzali Masar ka.>>

23 Nda Musa loasə gara male a kùli, sə Yahweh tasə sàkkyə mala mgbarangce andə nya mala talimbulo; sə mgbarangce sulə nə bəsa amur nzali. Anggo sə Yahweh tasə talimbulo yi rak kpana-kpana amur nzali Masar kat.

²⁴ Lang talimbulo na arə nya ka, bəsa camarə liki'nzama abaləi. À nya talimbulo kərkər ulang mənana a do mala Masar kəla nzali ka, à nya ulang mənə raka.

²⁵ Talimbulo mənə kidiki koya gır mənana kumi a nza aba nzali Masar ka, kat andə bwapəndəa andə agirkusəu. Agirpwala mənana a baban ngga, talimbulo koea rangsəia a nzali kat, sə makki anggun mənana kat a patal ka, bungia gucik-gucik.

²⁶ Kə ban mənana ueo talimbulo je raka, nda bu-nzali mala Goshen, ban mənana amə Isərayila duk kam ngga.

²⁷ Firona Murəm tırban bəà tunə Musa andə Haruna sə banggia wia ama, <<Adyan ngga, ən pàngŋənà caubikea! Yahweh ka məbealboarna na, sə mim sənə abwana mem ngga, səm bəwarkina.

²⁸ Ida, wu zəmbi Yahweh! Səkkya mala mgbarangce andə nya mala talimbulo mala Bakuli ka, kərəna anggo. Mə nə nying wun wu o; boaro wu duk kani dəm dāng.>>

²⁹ Musa ne wi ama, <<Ən nggə puri bá nggea-là ani ka, mə nə loasə buam a kuli aban Yahweh. Talimbulo andə mgbarangce nə came, sə awu nə sələ ama banza ka mala Yahweh na.

³⁰ Sə ən sələna ama we wunə abwana-məgule mò ka, wu malaká banggi Yahweh Bakuli peatu dāng.>>

³¹ (Aba mənə anggo ka záng andə məssa mala bali ka à kidikina, acemənana bali ka bələna sə záng ngga nda rə sak pwasəe.

³² Səama məssa alkama andə mutsəkəm ngga à kidiki dāng, acemənana à yi bəl nənzmò.)

³³ Musa nying palta mala Firona Murəm, puri nggea-là sə kya loasə abui aban Yahweh; sàkkya mala mgbarangce andə kpa mala talimbulo, andə nya mala mbulo a nzali ka à came.

³⁴ Lang Firona Murəm səni sàkkya mala mgbarangce, andə kpa mala talimbulo, andə nya mala mbulo caməna ka, nyare pàk caubikea dəm. Yi andə abwana-məgule male candəmurià.

³⁵ Anggo sə Firona tər babumi, binə nying amə Isərayila bəà o, kəla mənana Yahweh bangni nə kún Musa ka.

10

Gir'mur'mwana mala sə mala doshi

¹ Pələa Yahweh ne Musa ama, <<Nyare aban Firona Murəm. Ən tsəngnənə murcandəa a babumi andə babum abwana-məgule male, ace mənana mə ləmdə agir'ndali mem abaləia ka.

² Mə nə pàk mənə yì gir ka ace mənana bə wu banggi amuna wun andə amə'kà wun, ulang bangginəban mənana ən bangginə amə Masar,* andə agir-ləmdəa mənana ən pea, ace mənana bə wu sələ ama mə nda Yahweh ka.>>

³ Nda Musa andə Haruna wari aban Firona Murəm à kya banggi wi ama, <<Yahweh Bakuli mala amə Ibəru kə na ama, <Nə sau lang sə awu nə ginə nongsəmuro abanam? Nying abwana

* **10:2 10:2** ulang bangginəban mənana ən bangginə amə Masar ko pa mənana ən pangnə amə Masar hakərak

mem bəà o, ace mənana bəà kya peri abanam ngga.

⁴ Sə bə a binə nying abwana mem bəà u ka, loasə məsəo, lí ka mə ndo mə nə sulə doshi amur nzali ma'wun.

⁵ À nə gír múr nzali ma'wun, yàle pà wu nə gandə sən nzəm nzali dang ace biki lakki malea. À nə lì gír mənana kat talimbulo nyî kidiki raka, sə à nə kpəri koya nggun mənana ueo kə gulo aba nzali ma'wun ngga.

⁶ À nə yia lumsə palta mô, andə abala mala amətúró mô, andə mala abwana mala nzali Masar kat. Bike malea nə kàrmúr gir kat, mənana atár wun andə aká wun bara-bara səni, twal a do malea a nzali mənía yi puro a yalung ngga.> >> Sə Musa wulio, upi badəm Firona.

⁷ Abwana-məgule mala Firona yiu à yi banggi wi ama, <<Nə sau lang sə bwabura man nə nggə pá səm tanni anggo? Nying abwana mənəo bəà o, ace mənana bəà kya peri aban Yahweh Bakuli malea! A sələ mbak ama, Masar kidikina?>>

⁸ Nda à nyesə Musa andə Haruna a badəm Firona, sə yi banggia wia ama, <<Wu kyane, wu kya peri aban Yahweh Bakuli ma'wun! Sə nggeari kă, ayana de abalə wun mənana à nə u ka?>>

⁹ Musa pələi wi ama, <<Səm kat sə səm nə o, alo-bwa andə akapana, amuna-burana ma'səm, andə amuna-maməna ma'səm, anzur ma'səm, andə ambul-pəndəa ma'səm, andə andá ma'səm. Duməna púp səm kat səm nə nggá pàk lamsan ace gusələ Yahweh.>>

¹⁰ Pələa Firona nea wia ama, <<She bə Yahweh nə bwala wun kàm aba kàne ma'wun mənə ka, səama pà mə nə nying wun, wun nə umnə amamənə andə amuna ma'wun dāng! Acemənana ən səni ka, wu nda rə pak kutan mala mgbicau.

¹¹ Pà mə nə eara wun anggo dāng. Kə aburana na à nə ká peri aban Yahweh ka, acemənana mənə nda gír mənana wu zəmba cè ka.>> Firona pələa pər Musa andə Haruna bəà nying bədəmbi.

¹² Pələa Yahweh ne Musa ama, <<Sáré buo amur nzali Masar bə doshi suləo amurí bə lì koya girpwala andə gir mənana kat talimbulo nyi ka.>>

¹³ Nda Musa ləmdə gara male amur nzali Masar, sə Yahweh loasə gung nə takuli yi bua amur nzali. Pwari andə du kat gung na ban bua. Lang bān nə kwar ka, gung takuli yina nə adoshi.

¹⁴ Doshi yiu amur nzali Masar kat, yi suləo aki bá nzali Masar kat. Suləo mala doshi nggəm-nggəm mənə ka, à malaká sən ulangni dāng, sə à pà nə nyare à nə sən ulangni dəm dāng.

¹⁵ À gír nzəm-nzali kat, gandəa nzali pələ məpəndəe. À lì girpwala mənana a bondo ka kat, andə abəla anggun mənana talimbulo kúmsəia raka. Kə mbúgír məpwale ue dəm amur anggun andə bondo aba nzali Masar dāng.

¹⁶ Firona pələa túrbān akaurəa bəà tunə Musa andə Haruna sə na ama, <<Ən pángɣəni Yahweh 'Bakuli ma'wun caubikea, sə ən pángɣənə wun caubikea.

¹⁷ Ado ka, wu twəlām-ban caubikea mem dəm,

sə wu zəmbî Yahweh Bakuli ma'wun bə twəlâm-ban mən̄ia yì lú ka.>>

¹⁸ Musa pələa nying ban Firona Murəm sə kya pakhiwi aban Yahweh.

¹⁹ Pələa Yahweh bua gung məcandəe tò nə njar-nzali, pwan doshi umnəi a Nggeamùr Nzuno. Kə doshi mwashat ueo dəm a koya ban aba nzali Masar dāng.

²⁰ Sə Yahweh ka tsək murəm mūrí candə dəm, ginə nying amə Isərayila bəà o.

Gìr'mur'mwana mala pəndəa

²¹ Yahweh ne Musa ama, <<Loasə buo a kùli ace mənana pəndəa məcickikì, mənana à nè gandə ue nə bu ka, bə gír mur nzali Masar.>>

²² Musa pələa loasə bui a kùli sə pəndəa məcickikì kara ak nzali Masar kat nongŋo tārú.

²³ Kə bwa gandə sən b̄i atà amə Masar dāng, sə kə bwa gandə nying bala male abalə aməno yì apwari ka dāng. Səama a bu bando mala amə Isərayila ka, tálaban nakam.

²⁴ Pələa Firona Murəm tunə Musa ne wi ama, <<Wu o, wu kya peri aban Yahweh; amaməna andə amuna ma'wun bəà kyane. Səama anzur ma'wun, andə ambul-pəndəa ma'wun, andə andá ma'wun ngga bəà ueo kani.>>

²⁵ Sə Musa ka nyesəi wi ama, <<Duməna púp awu nə nying səm bə səm umnə agirkusəu andə apagir mala pisəe kəring a bù səm, mənana səm nə nggá pà aban Yahweh Bakuli ma'səm ngga.

²⁶ Agirkusəu ma'səm nə o atà səm. Pa səm nə nying kə nkaulakusə girkusəu anzə́mò dāng. Abaləia sə səm nə twal amənana səm nə nggá pana

gir'nkila nəia aban Yahweh ka. Sə pà səm nè sùrè ya girkusəu na səm nə pana gir'nkila nəi ka dāng, she bə səm bwaləna ka.>>

²⁷ Yahweh nyare candə mūr Firona, ginə nying amə Isərayila bəà o.

²⁸ Firona ne Musa ama, <<Puro nying badəmbam! Cè a nyare a yiu ama awu nə sənəm dəm dāng! Pwari mənana a sən baməsəam dəm ngga, awu nə wú!>>

²⁹ Musa ne wi ama, <<Cau mənana a ne ka, nda jik, pà mə nə sən baməsəo dəm dāng.>>

11

Masələata gir'mur'mwana

¹ Pələa Yahweh ne Musa ama, <<Mə ndanə be gir'mur'mwana mwashat mana mə nə tasəte amur Firona murəm Masar andə abwana male ka. Anzəm mənə ka, nə nying wun bə wu o. Yàle, nè pèr wun nə pəra kat bə wu nying ban mənəia ka.

² Ado ka, bangcau nə amə Isərayila ama, aburana andə amaməna bəà zəmbi abia mə'murkala bəà pea wia agir bolo-njengəlan andə bolo-azərfa.>>

³ Yahweh tsəa amə Isərayila kum earmúrú aban amə Masar. Sə Musa ka, bwa na amə Masar andə abwana-məgule mala Firona twali nə gulo kərkər.

⁴ Musa wari aban Firona Murəm sə banggi wi ama, <<Mənəia ka nda cau mənana Yahweh kə nô ka, <Nə badu yalung ngga, mə nə gya aba nzali Masar.

⁵ Koya muna-dəmba aba nzali Masar ka nə wú, twal amur muna-dəmba mala Firona Murəm,

kya puro aban muna-dəm̃ba mala guro ɓwama mana kə go məsəsa ka, andə muna-dəm̃ba mala agirkusəu-ɓala kat.

⁶ À nè ok ɓua məcandəe aba Masar kat, yàle ulang ɓuanî ka à malaká oè àkə pwari dāng, sə à pà nè ɓəsələ ok ulangnì dəm dāng.

⁷ Sə a ɓuì mala amə Isərayila ka, ban nə pwal d̃əong, ko nva pà nè gim ɓwa ko girkusəu dāng. Sə anggo sə wun nə sələ ama Mim Yahweh ka, Ən gau nre ka amə Masar andə amə Isərayila.>

⁸ Sə abwana-məgule mò məñia kat ka, à nè ɓangɗa à nè yiu abanam, à nè yia ɓunno a nzali a ɓadəmbam. À nè zəmbam ama, <Ida, wu o, we wunə abwana mənana kat à kə kpato ka!> Sə anzəm məño ka mə nə o.>> Pələa Musa puro o nə ɓumlulla, nying Firona.

⁹ Pələa Yahweh ne Musa ama, <<Murəm Masar pà nè kwakikiri arəò dāng. Sə aba məño anggo ka, mə nə pàkki abea agir'ndali aməgulke kàm aba nzali Masar.>>

¹⁰ Musa andə Haruna pàkki aməño yì agir'ndali ka a ɓadəm Firona Murəm. Sə Yahweh ka tsək Firona múrí candəe, eare nying amə Isərayila ɓəà puro ɓəà nying nzali male dāng.

12

Yàf̃murû

¹ Mənana amə Isərayila na aba nzali Masar più ka, Yahweh pè Musa andə Haruna aməñia yì akwarkiru ka, ama:

² <<Zongɗo məñia aban wun ngga nda nè duk zongɗo mədəmbe mala pələa ka.

³ Banggi binala amə Isərayila kat, ama, <A lumia nongŋo mala zongŋo mənɪa ka, duməna púp koya mətala-bala ka nə twal muna-nzur ko muna-mbul ace amə'ɓala male, mwashat ace koya ɓala.

⁴ Sə ɓə ɓala ka kyapî muna-nzur ko muna-mbul mwashat ka, yì andə ɓi mə'murkala ka ɓəà twal mana nə karə amə'ɓala malea ka; ɓəà gauwi ɓa kpata làkkì mala ɓɓwana mənana à nə lì ka.

⁵ Muna-nzur ko muna-mbul mənana wun nə twal ka, ɓə pàk jamne mənana mbule mwashat ka, mənana kə npenye pà arəi raka.*

⁶ Koya ɓala ka à nə ɗenyinə muna-mbul ko muna-nzur mənana à twal ka. Nə pwarikpəra mala lum-nong-inea pwari mala zongŋo mənɪa ka, koya ɓala mala binala amə Isərayila kat ka, à nə pwanmyal agirkusəu mənə.

⁷ À nə ɗarə nkilia sə à nə hasəkia arə anggun-kunabala, arə ankanggari andə murkuli mala kunɓala mana à nə shak anyam agirkusəu mənə kam ngga.

⁸ Nə mənə yì bù dù ka, à nə twan nyame amur ɓəsa, sə à nə shè nə mbúgir mə'lùlle andə ɓəredi mana à tsəki wi yis raka.

⁹ Wu kəa shak nyame andapwale ko mənana à lambi nə mùr ka ɗàng. Nyame ka wu twani nə twano kat sə wu shè. Wu twani andəa ɓamúrí, andə akusəi, andə alungnè.

¹⁰ Wu kəa nying kə cili nyame ɓə bankwari ɗàng. ɓə cili ue ka wu pisəi.

* **12:5 12:5** Balli gbal ɓa: Pəris 22:19-21; Nggur 17:1; Mal 1:8,14; Ib 9:14.

11 Lang wun nè shak nyame ka, wun nè gilè rə wun ace lo bəri, nə ankura a kusə wun, andə agara ma'wun a bù wun. Wu lì girline akaurəa, acemənanə mənəia ka Lamsan Yālîmurû na ace gusələ lulləam, Mim Yahweh.

12 << <Aba kə bù dù mənəo ka, mə nə gya aba nzali Masar, mə nə wal-lú ka amuna-dəmbe mala bwapəndəa andə agirkusəu aba nzali Masar. Sə mə nə yinə abashi mem amur abakuli mənana amə Masar kə peri a bania ka. Mə nda Yahweh.

13 Nkila mənana arə anggun-kunabala ma'wun ngga nè duk gîr'ləmdəa mənana tər bala mana wu duk kam ngga. Sə bə ən sən nkila ka, mə nə yālî mur wun, pa mə nə pàkka wun məbane dāng. Mənəia yì gîr wal-lú ka pà nè je wun dāng, yi mana mə nda rə wal nzali Masar nə gîr'mur'mwana ka.

14 << <Mənəia yì pwari ka nə dupa wun pwari mala kasəbaləu aban wun arə gîr mənana Yahweh pək ka, sə wun nə nggə dənyì nēi kələ lamsan a baní. Duməna nggurcau tətək, ama arə anza ma'wun kat ka, wun nə nggə pagulo arə pwari mənəia ka nə pak lamsan male.

15 << <Wun nə twal anongno tongno-nong-bari wun nə nggə lì bəredi mənana à pè nə muku yis arəi raka. A pwari mədəmbe mala Lamsan Pakkidire ka, wun nə pusə yis kat arə abala ma'wun. Abalə anonggio tongno-nong-bari mənəo ka, bə kə bwa lì bəredi mənana à pè nə muku yis ka, à pà nè bal bwe abalə abwana mem Isərayila dəm dāng.†

† 12:15 12:15 Balli gbal aba: Tite 17:14; Bal 9:13.

¹⁶ A pwari mädəmbe andə tongno-nong-ɓarià pwari ka, wun nè yia ramba a banɓwáná ace peri abanam, Mim Yahweh. Abalə apwari mənə ɓari ka, pà wun nè pàk kə túró dāng, she kə túró lam gírlina mana wun nè lì ka.

¹⁷ << <Wu pàk Lamsan mala Bəredi mənana Yis pa arəi raka, koya pələa, ace ɗenyinə pwari mənina ɛn pusə atau ma'wun wu puri ɓá nzali Masar nēi ka. Acemani ka, wun nè pagulo arə pwari mənina, arə anza ma'wun kat, kəla nggurcau tātək.

¹⁸ Aba zongjo mädəmbe ka wun nè lì bəredi mənana yis pà arəi raka, tite a pwarikpəra mala lum-nong-inea pwari aban ká pwarikpəra mala lumi-ɓari-nong-mwashatia pwari.

¹⁹ Abalə anonggio mənə tongno-nong-ɓari ka, ɓəà kəà kum yis ko bə kəgír kəla yis arə abala ma'wun dāng ko bəti. Sə ɓwa mənana kat lì bə kəgír nə yis abaləi ka, à nè kasəi, bə ɗwanyi pa aba ɓinado mala abwana mala Isərayila, ko bə ɓwe ka à ɓəli ɓwa Isərayila na, ko yì ka ɓwa-kúndàngna na ka.

²⁰ Abalə anonggio mənə tongno-nong-ɓari ka, pà wun nè lì kəgír nə yis arəi dāng. A rə aban mənana kat wu duk kam ngga, bəredi mənana yis pà arəi raka nda wun nè lì ka.> >>

²¹ Musa pələa tunə abwana-məgule mala amə Isərayila kat sə banggia wia ama, <<Koyan atà wun ngga bə kyane bə kya tàr muna-nzur ko muna-mbul ace aməɓala male, sə bə pwan-myali kəla muna-nzur mala Yàlimurū.

²² Wu ak nkile aba tasau. Wu twal esəe-kùtùrù, wu oasə kúni aba nkile sə wu hasəki arə anggun-

kunabala, arə ankanggari andə murkuli mala kunbala ma'wun. Anzəm mənə ka, koyan ngga bə do a bala bə kəa pùro a nza dāng, she bə ban kwarna ka.

²³ Nə du mənə ka, Yahweh nə ya kúti aba Masar, sə nə wal-lú amə'Masar. Lang Yahweh sən nkila mənana wu hasəi arə ankanggari andə murkuli mala anggun-kunabala ka, nə yàlì mur bala mənə. Pà nə earì Məturenjar mala Lú bə kùtí arə abala ma'wun bə wal-lú wun dāng.

²⁴ <<Amənia yì akwarkiru ka, wun wunə amuna ma'wun, wun nə kpatea bà.

²⁵ Lang wu kutina a nzali mənana Yahweh pa wun cau ace ama nə pà wun ngga, wun nə lidəmba nə pak mənə yì nàtà ka, bə duk pakkidfire mala Yàlìmurû koya pələa.

²⁶ Lang amuna ma'wun dī wun ama, <Mana nda bá mənə yì nàtà ka?>

²⁷ Wun nə earia wia ama, <Mənə nda pà gir'nkila mala Yàlìmurû aban Yahweh, acemənana Yahweh yàlì mūr abala mala amə Isərayila a Masar, lang wal-lú amuna-dəmba mala amə Masar ka, səama səm ngga je səm arə abala ma'səm dāng.> >>

Lang Musa malna nacau ka, amə Isərayila kat bunno amur ankūnəia a nzali, à peri aban Yahweh.

Amuna-dəmba mala amə Masar wú

²⁸ Sə amə Isərayila wario à kya pak kəla mənana Yahweh tsək Musa andə Haruna banggia wia ama bəà pək ka.

²⁹ Nə bədu gum, Yahweh twalta amuna-dəm̃ba mala nzali Masar kàng. Twal a ban muna-dəm̃ba mala Firona Murəm, mənana nda nə aki tárri bunō-murəm ngga, kya bwal ban muna-dəm̃ba mala koya pursəna mənana nda a ndākurban ngga, andə amuna-dəm̃ba mala agirkusəu kat ka, à wal-luia.

³⁰ A mənō yì dù ka, Firona Murəm andə amətúró male, andə acilia amə Masar ka, məsəia sak kat. Kara bwa məcandəe twal bá Masar kat, acemənana kə bala pà kàm mənana bwa wù kàm raka dāng.

³¹ A kə mənō yì bu dù ka, Firona Murəm túrban atà Musa andə Haruna bəà yiu, sə nea wia ama, <<Wu lo! Wu puri bələ abwana mem, wun wunə amə Isərayila! Wu kyane, wu kya peri aban Yahweh kəla mənana wu bang ngga!

³² Wu twal anzur, andə ambul-pəndəa, andə andá ma'wun, kəla mənana wu na ka, wu kyane! Sə wu tsəkam bù gbal!>>

³³ Amə Masar camarə pîta amə Isərayila ama bəà fà rəia bəà nying nzali malea. À banggia wia ama, <<Bə wu u raka, səm ndo səm nə wuki kat.>>

³⁴ Nda amə Isərayila pwan atasau malea mənana à kə karki dyar bəredi abaləia ka, andə dyar bəredi mənana à malaká tsəki wi yis raka, à kària abalə alagir sə à gyarkia arə ankpamtaria.

³⁵ Yià amə Isərayila ka à angja dəm̃ba à pàngjənà gír mənana Musa banggia wia ama bəà pək ka. À warina aban abia mə'murkala mənana amə Masar na ka, sə à zəməñia wia agir-nggūrəu andə agir bolo-njengəlan andə azərfa.

³⁶ Yahweh tsəa amə Isərayila kum earmúrú aban amə Masar sə à pea wia agir mənana kat à zəm ngga. Anggo sə amə Isərayila pwan gəna mala amə Masar.

Amə Isərayila nying Masar

³⁷ Amə Isərayila lo gya a nggea-là Rameses aban ká nggea-là Sukkot nə kusəia. Làkki malea ka aburana á-gbəman-tongno-nong-mwashat na [600,000], sə amaməna andə amuna ka à ballia dāng.

³⁸ Nggea bʷabundəa mə'lakke mala akún dāngdāng, andə anzur, andə ambul-pəndəa, andə andá, o ateà gbal.

³⁹ Amə Isərayila lurə agbatali dyar bəredi mənana yis pà arəi raka, mənana à pùr nəi a buia a Masar ka. À lurə bəredi anggo yis pà rəi dāng acemənana nə mire sə à loasətea à puro à nying Masar, à kum dəmbu mala pàk kə girlina dāng she kə dyar bəredi mənə yis pà arəi raka.

⁴⁰ Làkki mala apələa mənana amə Isərayila pǎ aba nzali Masar ka, apələa gbəman-ine nə lumi-tàrú na [430].

⁴¹ Akə dù mənana apələa gbəman-ine nə lumi-tàrú mala do malea a Masar lùmsə nəi ka, atau mala abwana mala Yahweh kat nying Masar.

⁴² Aba dù mənə ka, Yahweh tsək məsəi amur abwana male ace pusəia bəa puri nzali Masar. Acemani ka, mənə yì dù ka, nə duk dù mana amə Isərayila kat nə do andə aməsəia ka, ace gusələ Yahweh, sə à nə denyi nəi koya pələa arə anza malea kat ka.

Anzongcau ace Lamsan Yàlîmurû

⁴³ Yahweh pè Musa andə Haruna amənia yì anzongcau ace lamsan mala Yàlîmurû ka, ama:

Kə amə Isərayila nəmurəia, nda à nè lì gírlina Yàlîmurû ka. Bwa-kúndàngna pa nè lì dāng.

⁴⁴ Aguro ma'wun mənana wu kúria nə boalo ka, à nè gandə li bəà kasənia wia bātea ka.

⁴⁵ Bwa mənana bəri na, ko à twali a túró sə yiu do bəti abalə wun ngga pà nè lì dāng.

⁴⁶ Gírlina Yàlîmurû ka à nè lì kaɾ a bala mənana à lambi kām ngga; pà wun nə twal kə bare nyame wun nə kánəí a nza dāng.

Pà wun nə bun kə mú mala muna-nzur ko muna-mbul mənana à pwan-myali ace gírlina Yàlîmurû ka dāng.‡

⁴⁷ Isərayila kat a bínalea ka duməna púp à nè pàk lamsan mala Yàlîmurû.

⁴⁸ Bə bwa ka bwa Isərayila na dāng, sə ndanə do abalə wun, sə kə earce ama nè pàk lamsan mala Yàlîmurû atà wun ace gusələ Yahweh ka, duməna púp koya bʷabura andə muna-bʷabura a bala male ka, à nè kasəia wia bātea; sə bə yiu bə gbàshì ban abwana ace pàk lamsan mala Yàlîmurû; yì ka, à nè twali ama bwa mala nzali Isərayila na a bəlban. Səama bʷabura mənana à kasəí wi bāte raka, à pà nè eari wi bə lì gírlina Yàlîmurû dāng.

⁴⁹ Amənia yì anzongcau ka à nda ace abwana kat, kobə bwa ka à bəli bwa Isərayila na, ko bwa-kúndàngna na yiu sə yì do abalə wun ngga.

‡ 12:46 12:46 Balli gbal aba: Bal 9:12; Yoh 19:36.

⁵⁰ Nda amə Isərayila kat ka, à okiru, à kpata gîr mənana Yahweh tsəkia Musa andə Haruna ama bəə pak ka.

⁵¹ Àkə pwari mənə ka, Yahweh pusə amə Isərayila à nying nzali Masar, koya tau ka a nggəsan malea a nzəmarəia.

13

Tàr Muna-dəm̃ba ace Bakuli

¹ Yahweh banggi Musa ama,

² <<Koya muna-dəm̃ba muna-bwabura ka, wu tərì bə duk mem. Muna-bwabura mənana tita puro a bum ngge, ko jamna girkusəu mənana tita puro a bum ngge, abalə amə Isərayila ka, memma.>>

Lamsan mala bəredi mənana yis pà a rəi raka

³ Musa banggi bwapəndəa ama, <<Wu denyinə pwari mənə ka; yì pwari mənana abaləi sə wu purì Masar, yì nzali mənana à dumsə wun a guro kām ngga. Mənə ka nda pwari mənana Yahweh pusə wun nə rəcandəa male məgule wu purì ban mənə ka. A pwari mənə ka wu kəa lì kə girlina mənana à pè nə yis arəi ka dāng.

⁴ A pwari mənə yalung, nə kún bəla mala məssa, aba zongho Abip ka, à panzəna wun, wun ndya wu kə purì Masar ka.

⁵ Yahweh pàcau nə kána aban aká wun ama nə pà wun nzali mala amə'Kan'ana, andə amə'Hitti, andə amə'Amor, andə amə'Hivi, andə amə'Jebus, bə duk nzali ma'wun. Bə Yahweh yina nə wun aba mənə yì nzali, mənana kiura andə mur'nyi kə

bang kàm ngga,* duməna púp wun nə pàk lamsan mala mənía yì nàtà ka, aba zongño mənía ka, a koya pələa.

⁶ Wun nə twal anongño tongno-nong-bari wun nə li gírlina mənana yis pà arəi raka, sə a tongno-nong baria pwari ka, wun nə pàk lamsan ace gusələ Yahweh.

⁷ Abalə anonggio tongno-nong-bari mənə ka, pà wun nə li kə bəredi mənana à pè nə yis arəi ka dāng. Yələ gírlina yis ko bəkə yis ka bəà kəa kumi aba nzali ma'wun abalə anonggio mənə ka dāng.

⁸ <<Abalə anongño mənə ka wun nə bəli amuna ma'wun ama, wu kə pak agir mənía ka ace gír mənana Yahweh pè ace səm, mənana səm nda rə puri bá Masar ka.

⁹ Mənía yì lamsan ngga nə dupa wun kəla gír'ləmdəa mənana wun nə kùri a garabu wun, ko a kúndəm wun ace kasəbalə wun ama Yahweh pusə aká wun à puri Masar nə rəcandəa male məgule. Nə kasəbalə wun dəm ace mənana bə kanigir mala Yahweh bə ueo a kún wun ngga.

¹⁰ Pakkidíre mala mənía yì lamsan ngga, wun nə nggə pé bə pwari male kārə ka, a koya pələa.

¹¹ <<Anzəm mənana Yahweh yina nə wun, wu kutina aba nzali mala amə'Kan'ana, kəla mənana kánba wun, wunə aká wun, sə pana wun nəi ka,

¹² koya muna-dəmba muna-bwabura mənana tita puro a bum ngge ka, wun nə tàri dāng bə duk mala Yahweh. Amuna-dəmba mala agirkusəu

* 13:5 13:5 Balli gbal aba: Pur 3:8.

ma'wun mənana kat ajamne na ka, à nè duk amala Yahweh.

¹³ Səama koya jamna mədambəriso mənana nda tita puro a bum ngge ka, awu nə akmúrí a bu Yahweh bə nyare bə duk mô nə pâ muna-nzur a kunì. Bə a pâ wu nə akmúrí bə nyare bə duk mô raka, duməna púp awu nə bòn myali. Dəm ngga duməna púp atà amuna mô, koya muna-bwabura mənana muna-dəmba na ka, awu nə akmúrí a bu Yahweh bə nyare bə duk mô nə pâ muna-nzur a kunì.†

¹⁴ A dəmba ka, bə kə muna mô dío ama, <Mana nda bá pàkki amənia yì agir ka?> Awu nə eari wi ama, <Yahweh pàktúró nə rəcandəa male məgule amsə səm a do guro a Masar.

¹⁵ Lang Firona murəm Masar mgbikiru, bìnəe ama pâ nə nying səm bə səm u raka, Yahweh wal-lú koya muna-bwabura mənana muna-dəmba na, andə koya jamna girkusəu mənana muna-dəmba na ka a Masar. Nda gír mənana tsəa sə səm nggə pâ gir'nkila nə girkusəu jamne mənana à tita bəlea ka aban Yahweh, sə koya muna-bwabura ma'səm mənana muna-dəmba na ka, səm nə akmúrí a bu Yahweh nə pâ muna-nzur a kunì, ace mənana bə nyare bə duk ma'səm ngga.> >>

¹⁶ Pələa Musa lidəmba nə banggi abwana cau ama, <<Mənia yì nàtə ka nə dupa wun kəla gír'ləmdəa mənana wun nə kùrì a garabu wun andə kúndəm wun ace kasəbalə wun ama Yahweh pusə wun a Masar nə rəcandəa male məgule ka.>>

† 13:13 13:13 Balli gbal aba: Bal 3:45-48; 18:15-16.

Amə Isərayila purî bá nzali Masar

¹⁷ Lang Firona murəm Masar nyingŋəna amə Isərayila bəà u ka, Bakuli pələ nəia bəà kəa kàr nə njargula kún nggeamùr mənana kúti nə bá nzali mala amə Filisti ka dāng, kat andə amani ama mənə ka nda njar mənana kasə tù aban ká a nzali Kan'ana ka. Bakuli denyi ama, <<Pà mə nə earce abwana mem nggađi babumia ace nyar a Masar, bə lwa kasə a kunia a njar ka dāng.>>

¹⁸ A kún mani ka, Bakuli gingnəia à pələ a njar mənana gumbəliban nə bá pədanban kya puro a ban Nggeamùr Nzuno ka. Anggo sə amə Isərayila nying Masar, nə gilərou nə agirbura ace lwa.

¹⁹ Pələa Musa twal amú lú Yisəfu a bui, kələ mənana Yisəfu tsək amə Isərayila à kána ama à nə pək ka.† Yisəfu angŋa damba bangŋənia wia ama: <<Mbək-kàngkàng, Bakuli ka nə yia bwala wun kàm, sə wun nə twal amuem a bu wun, bə wun nə purî nzali mənəia ka.>>

²⁰ Amə Isərayila nying Sukkot sə à twal gya aban ká, à yi came à tsək agumli malea a Etam, a nkanggari pədanban.

²¹ Mənana à purna aban o ka, Yahweh dupia wia a damba aba pəbang mənana cam pərapəra ka nə pwari, ace ləmdəia wia njar, sə nə dú ka kúti a badəmbia aba lasə bəsa mənana cam pərapəra ka ace pea wia təlaban. Mənəia ka tsəa à nə gandə gya, ko nə pwari ko du aban o.

²² Mənəia yì pəbang mənana cam pərapəra ka ue kam a badəmba abwana nə pwari, sə yì lasə bəsa

† **13:19 13:19** Balli aba: Tite 50:25; Jes 24:32; Ib 11:22; Atúró 7:16.

gbal mənana cam pərapəra ka ndakam a badəmbia
nə du aban gya.

14

Yàfi Nggeamùr Nzuno

¹ Yahweh banggi Musa ama,

² <<Banggi ama Isərayila bəà pələ nə nzəmia
bəà kya tsək agumli malea a badəm Pi-Hahiroṭ, a
nre Migdol andə Nggeamùr Nzuno, tū aban Ba'al-
Zefon.

³ Firona nə twali ama, <Amə Isərayila na
arə gāli aban sokkikunia aba nzali, pədanban
gumbəlinia.>

⁴ Mə ndo mə nə tsəi nə candəmúrí, sə nə lo
bangṇatà wun, sə limurəm mem amurí andə
amə'lwa male ka nə yinəəm nə gulo. Anggo sə amə
Masar nə sələ ama Mə nda Yahweh.>> Anggo sə à
pa.

⁵ Lang à bangṇəni Firona murəm Masar ama
amə Isərayila auna à uməna ka, kara yì andə
amətúró male nggadì babumia arə amə Isərayila,
sə à na ama, <<Mana nda gír mənia səm pək ka,
mənana səm nyìngṇənà amə Isərayila à uməna, à
pà nə duk aguro ma'səm dəm raka?>>

⁶ Murəm pələa tsəa à yì kur apər arə waru-pər
lwa male, sə tunə amə'lwa male bəà do aba gilərau.

⁷ Pwan awaru-pər male aməboarne mana lakkì
malea ka, nda gbəman tongno-nong-mwashat
(600) ka, atārəia andə acili awaru-pər mala Masar
kat. Pwania kat andə aməgulo-lwa aba koya waru-
pər, atè.

⁸ Acemənana Yahweh tsək murəm Masar mūrí candə ka, nda lo pyangnəata amə Isərayila mənana à nyingŋəna là à nda rə o nə məsəkang-kangŋa ka.

⁹ Amə'lwa mala amə Masar, andə apər, andə awaru-pər mala Firona andə amə'koea ka, à bangŋatà amə Isərayila, à kya bwal teà a ban mənana à yì came à tsək agumli malea kàm a kún Nggeamùr Nzuno, tù aban Pi-Hahirod andə Ba'al-Zefon ngga.

¹⁰ Lang Firona gbàshìnà banià ka, amə Isərayila loasə məsəia, à sən Firona andə amə'lwa male aban yiu amūrià. Bangciu pakki amə Isərayila, sə à bua, à tunə Yahweh bə amsəia.

¹¹ Pələa à ne Musa ama, <<Palang sə a yinə səm akani bə səm yi wukio a babondo? Abembe pà kàm a Masar mənana à nè tsək lú səm kàm ngga re? Sən gír mənana ado a pakka səm, nə pusə səm aba Masar ka!

¹² Mənana səm nda kano a Masar più ka, səm banggo ama gír man nè yia kum səm re? Səm no ama wu nying səm, bə səm lidamba nə doguro ma'səm a bu amə Masar. Nə boaribani bə səm duk aguro a bu amə Masar amur mənana səm nə wukio a babondo mənía ka.>>

¹³ Sə Musa pələia wia ama, <<Cè bangciu pakka wun dăng! Wu cam kàngkàng, wun nè sən gír mənana Yahweh nè pa, nè amsəna wun nài yalung ngga. Amə Masar mənía wu kə sənía ado ka, pà wun nè nyare wun nè sənía dəm dăng.

¹⁴ Yahweh nè lwa-lwa ace wun. Acemani ka, wu cam più.>>

¹⁵ Pələa Yahweh banggi Musa ama, <<Palang sə a kə bua abanam ama mə bwala wun nggəm? Banggi amə Isərayila ama bəà kya damba.

¹⁶ Loasə gara mò sə wu ləmdəi amur nggeamùr. Mùr ka nə gauwa ace mənana amə Isərayila bəà kútí nə bá nggeamùr, bəà gya amur nzali-ima.

¹⁷ Mə nə tsək amə Masar múrià nə candəe, sə à nə soa nə mire aban ká atà amə Isərayila. Sə mə nə kumbi bamúràm gulo nə limurəm mənana mə nə lì amur Firona, andə amə'lwa male, andə awaru-pər male, andə amə kok awaru-pər male ka.

¹⁸ Bən gandəna Firona andə awaru-pər male andə amə kok awaru-pər male ka, mə nə kumbi bamúràm gulo, sə acili amə Masar kat nə sələ ama Mə nda Yahweh.>>

¹⁹ Məturonjar mala Bakuli mənana akiyidamba a badamba amə'lwa mala amə Isərayila ka, nyare a nzəmia; sə pərbang mənana cam pərapəra ka, loapi badəmbia sə nyare a nzəmia.

²⁰ Yi came a nre ka amə'lwa mala amə Masar andə amə'lwa amə Isərayila. Yi pərbang ngga pè amə Isərayila tǎlaban, sə amə Masar ka túrià wia pəndəa, mənana tsəa aba dù mənə kat ka, amə Masar andə amə Isərayila ka à gandə sungŋə à gbəshì banarəia dāng.

²¹ Pələa Musa ləmdə bui amur nggeamùr, kara Yahweh tasə gung-takuli məcandəe, mənana bua dùkkù-dúkkú, ramta nggeamùr nyar nə te sə gau bari abaləu, nying ban-ima a ban mana mùr nong kam ngga.

²² Kara amə Isərayila gya aba nggeamùr a ban-ima, mùr dupia wia sheran a buia-məli andə buia-

mə'nggare.

²³ Sə amə Masar zùppì aban ká ateà aba tsùrú mala nggeamùr nə apər, andə awaru-pər mala Firona andə amə koea kat.

²⁴ Sə lang ban malanə ori ka, Yahweh dili múrí aba bəsa andə pəɓang mana kə gya amur amə Isərayila ka, sən amə'lwa mala Masar, sə túrià wia múrzùrəkya.

²⁵ Yahweh tsək kusə awaru-pər malea cam kingging, sə mire dupia wia nə kwano. Kara amə Masar ne arəarəia ama, <<Yahweh na ban lwa-lwa ace amə Isərayila arə səm! Wu ɓangɗa bə səm deki pyangnəata amə Isərayila!>>

²⁶ Pələa Yahweh ne Musa ama, <<Ləmdə buo dəm amur nggeamùr, ace mənana bə mùr nyare bə gír amur amə Masar andə awaru-pər malea, andə amə koea ka.>>

²⁷ Nda Musa ləmdə bui amur nggeamùr, sə lang ban na rə kwaro ka, kara mùr nyare a kusəi a lime male. Amə Masar ɓariki ama à nè ɓangɗa à nè apî mùr mana kə yiua zùppì amúrià ka, sə Yahweh ka tsəa mùr yi pwanía umnəia a tsùrú mala nggeamùr.

²⁸ Mùr nyar a kusəi, sə gír múr awaru-pər, andə amə koea, andə amə'lwa mala Firona kat mana à kə zùppì atà amə Isərayila aba nggeamùr ka; ko kəɓwa abaləia au dāng.

²⁹ Sə amə Isərayila ka, à gya a nzəm nzali à kùtí a ɓabaləu mala nggeamùr, mana dupia wia kəla sheran a buia məlì andə mə'nggare ka.

³⁰ A pwari mənə ka Yahweh amsə amə Isərayila a ɓabù amə Masar, sə amə Isərayila sən alú ka amə Masar aban nonggio a kún nggeamùr.

³¹ Lang amə Isərayila sənəna nggea rəcandəa mægule mana Yahweh twalənata amə Masar nēi ka, gīrnī pea wia ndali andə bangciu arə Yahweh. Mənia yī gir ka tsəia à earnə Yahweh andə guro male yī Musa.

15

Bwangšəban aban Bakuli

¹ Pələa Musa andə amə Isərayila tükī Yahweh mənīa yī nggyal ka, amə:

<<Mə nə tükī Yahweh nggyal,
acemənana linamurəm,
nggea limurəm mægule.

Apər andə amə'koea ka,
kongsənia aba nggeamūr.

² Yahweh ka nda rəcandəa
andə nggyal mem.

Yī nda bwa mənana amsəam ngga.

Yī nda Bakuli mem,
mə nə bwašəki,

Bakuli mala tárrám,
mə nə tu-nggyal ace gulo male!

³ Yahweh ka mə'lwa na;
Yahweh nda lùlləi.

⁴ <<Awaru-lwa andə amə'lwa mala Firona ka
ramnateà aba nggeamūr.

Akanggərang amə'sàrəban mala amə'lwa male ka
à kongsənia aba Nggeamūr Nzuno

⁵ Mūr-lima kongsəna múrià;
à kò a tàmur kəla tali.

⁶ We Yahweh, buo məli ka ndanə rəcandəa
mægule.

Nə buo məli, we Yahweh sə a arki bīməbura,

a mesəki mwashat-mwashat.

⁷ Aḅa gulo mala ḃoarḃwa mò sə a makki aḃwana
mana à mgbicau arəò ka.

A so bumlulla mò mə'earke,
pisəia n'hāun kəla pĩ mala lusung.

⁸ Aḅa bumlulla mò a loasə gung mənana tsək mùr
yi ramgi amurəarəia gum-gum ngga;
mùr-gùla cam pərapəra kəla sheran;
mùr-lima shiuri a tàban aḃa nggeamùr,

⁹ sə ḃiməbura na ama, <Mə nə pərtea, mə nə nggá
kasəmurià.

Mə nə gau gəna malea, sə mə twal gír mənana
ən earkiyice ka;

mə nə kwetə nggeabyau mem, sə buam nə
twaltea.>

¹⁰ We Yahweh, bumò lúllô, a tsək gung mò bua,
sə amə Masar kə kat a mùr;
à kò kəla bolo-dànà a gbəlwan mùr.

¹¹ Yana ḃwe kəla we, We Yahweh, aḃalə aḃakuli
kat?

Yana ḃwe kəla we mənana ndanə ḃoarḃwa
aḃa fele,

andə gulo mə'kàrmuruĩ,
sə kə pa ndali aḃa túró ka?

¹² A loasə buo məlì
sə nzali myal aḃisəm aməbura.

¹³ <<Aḃa earcearəu mô mənana kə nggadì raka,
a gingnə aḃwana mô mənana a amsəia ka.

Aḃa rəcandəa mò, a kàrnəia
aban ká nzali mô məfele.

¹⁴ Anzali ḃanza okce gír man,
sə rəia ḃəl nə ḃangciu.

Aḃwana mənana à do a nzali Filisti ka,

ən'ò bwalia.

¹⁵ Amurəma mala nzali Edom ngga,
à gəggəli.

Akanggərang aburana mala nzali Mowap ka,
babumia tù mūr.

Amə Kan'ana ka yiləmia o ace bəngciu;

¹⁶ ən'ò andə kàrmúrû suləo amuria.

À sən rəcandəa mò, we Yahweh

sə à cam yak nə bəngciu,

shebè abwana mô ginghəna à yi kutina ka,

yi abwana mô mənana a akmúria à purî
do guro ka.

¹⁷ Awu nə yinəia, sə awu nə dumsəia amur nkono
mənana girkuma mò na ka,

yi ban mənana we Yahweh,

a tárî bè do nda bando mô ka,

yi Tara-məfele mənana we nə nggearəo a
loasəi ka.

¹⁸ We Yahweh a nda murəm,
málá male pà kàm dāng.>>

¹⁹ Amə Isərayila gya à kùtí nə bá nggeamúr amur
nzali mə'ime. Sə lang awaru-pər andə apər mala
amə Masar andə amə'koea kùtí aba nggeamúr ka,
Yahweh nyesə mūr nə te yi kongsə múrià.

²⁰ Miriyam mābangnəa, muna-bwama mə'eam
Haruna, twal karata-bu male sə puro a damba sə
amaməna kat kpate à kə wal akarata-bu malea nə
ta'nggwam.

²¹ Miriyam loasəia wia nggyal ama:
<<Wu tùkî Yahweh nggyal bəwangsəban,
ace limurəm male məgule!
Apər andə amə'koea ka,
túrnia aba nggeamúr.>>

Mùr mǝ'lùlle pǝlə mǝboarne

²² Amǝ Isǝrayila loapi ban Nggeamùr Nzuno sǝ Musa gingnǝia aban o aba Pǝðanban Shur. À gya nongŋo tǝrú aba pǝðanban sǝ ko à kum kǝ mùr dǝng.

²³ Pǝləa à yì bik bè ban gabakan à tunǝi ama Mara, sǝ mùr mǝnana a banì ka lùllô à gandǝ nue dǝng. Nda gír mǝnana tsǝa sǝ à tunǝi ama Mara* ka.

²⁴ Abwana nggwanì Musa ama, <<Mana ado sǝm nǝ nu?>>

²⁵ Nda Musa búa aban Yahweh bǝ bwalì wi kǝm. Yahweh lǝmdǝi wi bè gbǝlang nggun, sǝ Musa twali túrí aba mùrnì; sǝ mùrnì pǝlə mǝboarne, à nǝ gandǝ nuì.

Akanó a Mara sǝ Yahweh pea abwana male abea nggurcau andǝ akanìgír mǝnana à nǝ gingnǝ do malea ka; akanó gbal sǝ mwamia.

²⁶ Bang ama, <<Bǝ wun nǝ kpata cau mala Yahweh Bakuli ma'wun nǝ babum wun kat, sǝ wun nǝ pǝk gír mǝnana nda pepǝ a sǝne male, sǝ wun nǝ kwakikir wun arǝ anzongcau male, sǝ wun nǝ bwal anggurcau male kat ka, akwánó mǝnana kat ǝn yinǝia amur amǝ Masar ka, pǝ mǝ nǝ yinǝia amur wun dǝng, acemǝnana Mim, Yahweh ka, Mǝ nda mǝ'twalban akwánó ma'wun.>>

²⁷ Anzǝm mǝnana à nyìngŋǝnǝ Mara ka, amǝ Isǝrayila gya à yì bik gabakan Elim, ban mǝnana à kum amǝdí-mùr lum-nong-bari andǝ anggun nkangga lumi-tongno-nong-bari (70) ka; à came à tsǝk agumli malea kǝm.

* **15:23 15:23** *Mara nǝ kún Ibǝru ka bǝlǝi nda lùllô.*

16

Bakuli pea abwana male girlina a babondo

¹ Amə Isərayila a binalēa kat ka à nying Elim, sə à gya à kya puro aba pədanban mala Sin, mənana nda a nre Elim andə Saina ka. À kya bwal banì a lum-nong-tongnoia pwari mala b̄aria zongho mana à nyìngn̄nà nzali Masar n̄i ka.

² Akanó aba pədanban ngga, amə Isərayila a binalēa kat ka, à nggwanì Musa andə Haruna d̄əm.

³ À nea wia ama, <<Bəà bang ama Yahweh walna-lú s̄əm aba nzali Masar ka b̄ə boarna. Acemənana akanó ka, s̄əm n̄ə gandə dumn̄do, s̄əm n̄ə shak nyama andə acili agirlina k̄əla mana s̄əm earce ka. Sə adyan ngga, wu yinanə s̄əm aba pədanban m̄enia ace wal-lú s̄əm a binala s̄əm kat n̄ə nzala.>>

⁴ Yahweh banggi Musa ama, <<Ado ka, m̄ə ndo m̄ə n̄ə soapa wun ḡirlina n̄ə kuli k̄əla nya mala mbulo. Banggi abwana b̄əà puro koya pwari ka b̄əà kya ram ḡir m̄ənana n̄ə k̄ar̄eia mala pwari mwashat ka. Anggo sə m̄ə n̄ə s̄ələa ko yia ka à n̄ə kpata kwarkiru mem.

⁵ A tongno-nong-mwashatia pwari mala koya limo ka, wun n̄ə ram ḡir m̄ənana wu k̄ə ram pwari-pwari ka kusə b̄ari.>>

⁶ Nda Musa andə Haruna banggi amə Isərayila kat ama, <<A pwarikp̄era mala pwari man yalung ngga, wun n̄ə s̄ələ ama Yahweh na pusə wun wu purì b̄a nzali Masar ka.

⁷ Nə dəmbari ka wun nə sən gulo mala Yahweh nə pusərəi nə tǎlaban. Yì ka onghəna nggwani mənana wu kə nggwanî wi ka, səm nda wu nggwanian səm ngga dāng. Səm nda ka yana gbal mənana wun nə nggwanian səm ngga?>>

⁸ Musa banggia wia dəm ama, <<Yahweh nə pà wun nyama wun nə li nə pwarikpəra ka, dəm ngga nə pà wun girlina mənana nə kārə wun ngga nə dəmbari, acemənana onghəna nggwani ma'wun mənana wu nggwanî wi ka. Sə səm ngga səm nda ka yana? Nggwani ma'wun ngga pà arə səm dāng, nda arə Yahweh.>>

⁹ Musa banggi Haruna ama, <<Banggi amə Isərayila a binala kat ama, <Wu yiu wu yi came a badəm Yahweh, acemənana onghəna nggwani ma'wun.> >>

¹⁰ Sə lang Haruna naban nacau nə binala amə Isərayila kat ka, à pələ məsəia nəban pədanban, kara à sən tǎlaban mənana kə twalməsəu ka, mala Yahweh, puro aba pərbang.

¹¹ Pələ Yahweh ne Musa cau ama,

¹² <<Ən onghəna nggwani mala amə Isərayila; ado ka, banggia wia ama, <Koya pwarikpəra ka, wun nə kum nyama wun nə she, sə koya dəmbari ka, wun nə kum girlina mana nə dəmsə wun ngga. Anggo sə wun nə sələa ama Mə nda Yahweh, Bakuli ma'wun.> >>

¹³ Nə pwarikpəra mənə ka, ankwar mə'làkke kərkər yiu à yi suləo à lùmsə bá kàttì mala amə Isərayila. Sə nə dəmbari ka, bá kàttì liuwe nə ncimna mana kpa ka.

¹⁴ Anzəm mana ncimna iməna ka, kara à sən agir kəla a'imna nggwato-ba'nkwarding, mənana boarsəna kəla talimbulo ka, à yi lumsə nzəm-nzali.

¹⁵ Lang amə Isərayila nə səni ka, à diki rəarəia ama, <<Mana man?>> Acemənana à sūrə mana nda mənə yì gîr ka dāng.

Pələa Musa nea wia ama, <<Mənia ka nda girlina mənana Yahweh pa wun bə wu li ka.

¹⁶ Mənia ka nda nzongcau mala Yahweh aban wun: <Koyan atə wun ngga bə ram gîr mənana nə gandə lié ka, munakwar-karəgîr bari ace koya bwa a bala male.> >>

¹⁷ Amə Isərayila pək mənə ka anggo; abea bwana pwan kpəm, sə abea ka à pwan bəti.

¹⁸ Sə lang à yi kārəki ka, abwana mənana à pwan kpəm ngga malea woribani dāng, sə abwana mənana à pwan bəti ka malea shingnə dang. Koyan ngga kum gîr mənana kārə arəi sə nə gandə li ka.

¹⁹ Musa banggia wia ama, <<Kə bwa bə kəa tsək cili bə nongno bankwari dāng.>>

²⁰ Sə abea bwana ka à mgbikî Musa kiru, à tsək cili nongno. Lang bankwarna ka, à yi kumi ka sàngnənə məsə'nggwaso sə rəmbi məbikə kə puro. Bum Musa lúllô arəia.

²¹ Koya dəmbari ka koyan ngga pwan gîr mənana nə kārəi ka; sə bə pwari pì ka, gîr mənana ueo a nzali ka panzəa.

²² Nə dəmbari mala tongno-nong-mwashatia pwari ka, à pwan girlina mənana à nə li aba pwari bari ka; koya bwa ka pwan munakwar-karəgîr

ine. Abwana-məgule amur binala abwana wario à kya banggi Musa cê,

²³ sə banggia wia ama, <<Mənia ka nda cau mənana Yahweh na ka: <Lí ka, pwari mala usələo na, pwari məfele mənana à tàrì ace pagulo abanam Mim Yahweh ka nda. Acemani ka, gír mənana kat wu earce lurəè ka, wu lurəi yalung; gír mənana kat wu earce lambe ka, wu lambi yalung, sə wu tsək cili gírlina mənana nə kārə wun lí ka.> >>

²⁴ Abwana okiru à kpate kəla mənana Musa bang ngga; à tsək cili gírlina mənana ue ka bà bè dəmbari; kidiki dāng sə sak nggwaso dāng.

²⁵ Musa na ama, <<Wu lì gírlina mənania ka yalung, acemənana yalung nda pwari Sabbat, pwari usələo mənana à tàrì ace Yahweh ka; kə gírlina pa kām wun nə kúmô wun nə pwano a nzali yalung dāng.

²⁶ Gírlina ka, wun nə kumi a nzali wun nə pwano aba nongho tongno-nong-mwashat. Sə tongno-nong-ɓaria pwari ka, pwari Sabbat na. Pà wun nə kum kə gírlina a nzali a pwari mənə ka dāng.>>

²⁷ Abea ɓwana puro a tongno-nong-ɓaria pwari à nə nggá pwan gírlina, sə lang à wari ka, à kya kum kəgír dāng.

²⁸ Pələa Yahweh ɗi Musa ama, <<Nə sau lang sə abwana mənania nə ɓinə kpata anzongcau andə akwarkiru mem?

²⁹ Wu sənì! Mim Yahweh ka, mə nda ən pa wun Sabbat, yì pwari usələo ka. Nda gír mənana tsəa sə a tongno-nong-mwashatia pwari ka, ən pa wun

girlina mənana nə kār' wun mala nongŋo bari ka. Koyan ngga bə do a bala bə usələo, kə bwa bəkəa na ama nə purî bala male a pwari Sabbath dāng.>>

³⁰ Nda abwana usələo, à pàk kə túró a pwari Sabbath raka.

³¹ Amə Isərayila tunə girline ama Manna.* Pwasəo sə nda kəla kyak mələpati mənana a pè nə məsə mbulara ba-mbyau ka, sə a lasəu ka, nda pəlpəl kəla mür-nyì.

³² Musa na ama, <<Mənia ka, nda cau mənana Yahweh bang ngga: <Wu dārə munakwar-karəgìr bari mala girlina Manna sə bəà tsəi ace anza mala abwana mənana à nə yiu ka, ace mənana bəà sən girlina, mənana ən linə wun nəi a babondo, lang ən pusə wun wu purî bá nzali Masar ka.>>>

³³ Musa banggi Haruna ama, <<Twal muna-nkwaring, tsək munakwar-karəgìr bari mala girlina Manna abaləi, sə kya tamsəi a badəm Yahweh aba ban məfele ace anza mənana à kə yiu ka bəà səni.>>

³⁴ Kəla mənana Yahweh banggi Musa ka, Haruna tsək muna-nkwaring nə girlina Manna abaləi, a badəm Acau-nakûn,[†] yì Akwati Kùrcau ace mənana bə kəgìr bə kəa kúmsəi raka.

³⁵ Abalə apələa lumi-ine mənana à yì kútí ka,

* **16:31 16:31***Manna* nə kún Ibəru ka nda mwashat andə díban nə kún la səm ama, <<Mana; ko Mana wo, ko Mana man?>> † **16:34 16:34** *Acau-nakûn* ngga à nda ka akpamgbəlang tali bari mənana à gilə anzongcau mala kùrcau amúrià ka. Amənia yì akpamgbəlang tali bari, mənana à nda aba Akwati Kùrcau ka, à tunəia ama Acau-nakûn; à nda ka acau-nakûn mala kùrcau mənana à giləia ka, yì acau mala kùrcau a nre 'Bakuli andə abwana male.

Manna nda girlina mənana amə Isərayila li ka bà yiu malea a nzong-nzali mala nzali Kan'ana, ban mənana abwana duk kam ngga.

³⁶ Tasau mənana à kə kārəki Manna abaləi ka nda oma ko lita lumi-bari.

17

Yahweh pusə mūr aba tali

¹ Amə Isərayila a binalea kat nying pədanban mala Sin, à lo gya malea bəti-bəti, à nè suləo a kàtti man sə à nè tūr a bə, kəla mənana Yahweh banggia wia ka. À kya suləo a Rifidim, sə bani ka mūr-núná pa kām dāng.

² Nda à tita nggwanî Musa, aban ne wi ama: <<Pà səm mūr səm nè nú!>>

Musa pea wia eare ama, <<Mana tsəa sə wu kə nggwaniəm? Mana tsəa sə wu kə mwam Yahweh?>>

³ Abwana ka məsamūr wallia kərəkər, osso à lidamba nə nggwanî Musa. À kə bang ama, <<Ace mana sə a pusə səm aba Masar? A pusə səm ace mənana awu nə yia wal-lú səm nə məsamūr, sənə amuna səm andə agirkusəu ma'səm le?>>

⁴ Pələa Musa bua aban Yahweh, bang ama, <<Mana mə nə pang nə abwana man? Pà nè sau dāng à ndo à nè kùtí a bukkiam nə atali ka.>>

⁵ Yahweh pələa ne Musa ama, <<Twal abea abwana-məgule mala amə Isərayila atò, sə wu aki abwana dəmba. Twal gara mana a waləna mūr Nggeasala Nayel nēi ka a buo, sə wù kyane.

⁶ Wun nè yia kumam aban kundə wun akanó a ban be tali amur Nkono Saina, a Horep.* Wal mənə yì tali ka nə gara, mùr nè pur abaləi, mənana abwana nə nu ka.>> Anggo sə Musa pa a badəmbə abwana-məgule mala amə Isərayila.

⁷ Musa pè ban mənə lulləu ama Massa sə Meriba,† acemənana amə Isərayila nggwani sə à mwam Yahweh nə diban ama, <<Mbək-kàngkàng Yahweh na abalə səm le?>>

Amə Isərayila gandə amə Amalek nə lwa

⁸ Amə'amalek yiu nə lwa arə amə Isərayila a Rifidim.

⁹ Nda Musa banggi Jesəwa ama, <<Tarki abea aburana bəà puro sə bəà oa munəo arə amə Amalek. Lí ka mə nə nggá came a bong nkono nə gara mala Bakuli a buam.>>

¹⁰ Jesəwa pa kəla mənana Musa banggi wi ka, pur nə amə'lwa sə à o à kya je munəo arə amə'Amalek, sə Musa andə Haruna andə Hur ka à eauwe à kya came a bong nkono.

¹¹ Lang Musa loasə abui a kùli ka, bù amə Isərayila kə twalki arə amə'Amalek a munəo, sə lang sulə abui a nzali ka, bù amə Amalek kə twalki arə amə Isərayila.

¹² Lang banì sau ka, abú Musa auləa aban loasə a kùli. Nda Haruna andə Hur twal tali, à tsəki wi abate bə do amurí, sə yia ka à came arə ankanggari sə à mbali abui a kuli; anggo sə abui cam kàngkàng bà kpa mala pwari.

* **17:6 17:6** Nkono Saina ka nda abalə ankono Horep. † **17:7 17:7** Massa sə Meriba: Lulləu mənə nə kún Ibəru ka baləia nda <<mwamban andə nggwani.>>

¹³ Anggo sə Jesəwa andə amə'lwa male gandə amə Amalek nə nggeabyau.

¹⁴ Anzəm mənə yì limurəm ngga, Yahweh banggi Musa ama, <<Gilə cau mala limurəm mənəia ka a maləmce ace mənana bə duk gir tsəa a denyica u koya pwari, sə wu balli bə Jesəwa oè bə sələ ama mənə twalta amə'Amalek, abwana pà nē sələ cau malea a banza dəm dāng.>>

¹⁵ Pələa Musa bak gyangnan sə tsəki wi lulləu ama Yahweh-Nissi.‡

¹⁶ Bang ama, <<Ən loasə tūtə mala Yahweh a kùli. Acemani ka, arə anza mənana à kə yiu ka, Yahweh nə lwa-lwa arə amə'Amalek bə masələate.>>

18

Jetəro yiuə sən Musa

¹ Jetəro,* nkil Musa məbwabure, pəris mala amə Midiyan ok cau mala agir mənana kat Bakuli pakki Musa andə amə Isərayila, andə pusəó mənana püsəiá à purî bá nzali Masar ka.

² Nda lo yiu aban Musa ka. Musa ka akdəmba tasəna māmí andə amuni bari bəà kya aban Jetəro, sə yì Jetəro ka ea à do a baní. Lang yiu ka, yiu atārəia andə mālá Musa, yì Zipora,†

³ andə amuna-burana mala Musa bari. À bəli Musa amuna-burana mənəia bari ka a bəkú mənana yì ka bəri na peatu a nzali Midiyan ngga.

‡ 17:15 17:15 Yahweh-Nissi ka bələi ka nda <<Mətalabangno ka nda tūtə mana à nə sūrə səm nəi ka.>> *

18:1 18:1 Jetəro Balli aba: Pur 2:16-21; 3:1,18; 18:1-12; Bal 10:29. † 18:2 18:2 Zipora Balli gbal aba: Pur 2:21-22; 4:20,24-25.

Acemani ka, tsəkî muna-dəm̃ba male lùlləú ama Gashom.‡

⁴ Lang à bəli wi bəria muni ka, tsəki wi lùlləú ama Eliyeza,§ acemənaña bang ama, <<Bakuli mana akâ peri a baní ka, bwalam nggam sə amsəam a bu Firona, murəm Masar, mənana bə walna-luem ngga.>>

⁵ Yi Jetəro, nkil Musa, atārəia andə mālā Musa andə amuna-burana mala Musa ka, à yiu a babondo aban Musa, a ban mənana Musa andə amə Isərayila tsək lā-gumli kām, tū aban Nkono mala Bakuli ka.

⁶ Kaniama Jetəro nə yiu ka, akdəmba tasəî Musa cau bəà banggi wi ama, <<Mim, Jetəro nkilo, mə ndya ən nggə ká a bano atarə səm sənə māmó andə amunio amuna-burana bari ka.>>

⁷ Lang à yi bing̃əna ka, Musa puro yi bunno a badəm Jetəro sə kùrì zəp, gingsəi. Pələa Musa kúti nə Jetəro aba gumli male.

⁸ Musa twal cau banggi wi koman kat mala gír mənana Yahweh pangnə Firona, Murəm andə amə Masar ace amsə amə Isərayila ka. Dəm ngga banggi wi cau mala tanni mənana yiu amuria a njar aban yiu, andə amsəa mənana Yahweh amsə abwana male abalə atanni malea ka.

⁹ Lang Jetəro ok acau məñia ka, banboari wi ace agir məboarne mənana Yahweh pea ace amə Isərayila, nə amsəa mana amsəia a bu amə Masar ka.

¹⁰ Sə bang ama, <<Bwangsəban bə pa aban Yahweh mənana amsə wun a bù Firona Murəm

‡ 18:3 18:3 *Gashom* nə kún Ibəru ka bāləi nda <<bəri kano.>>

§ 18:4 18:4 *Eliyeza* nə kún Ibəru ka bāləi nda <<Bakuli nda məbwalam nggam.>>

sə a bù amə Masar ka! Bəà bʷangsə Yahweh mənana amsə abwana male a bəta parban mala amə Masar ka!

¹¹ Adyan ngga ən sələnə ama Yahweh ka, nda Bakuli mana kàrmúr abakuli kat ka, acemənana amsə abwana male a bəta parban mala amə Masar, amə twàlbamúruì.>>

¹² Pələa Jetəro, nkil Musa yinə boro mala pisəe kəring, andə agir shawudīban, ace pàgir aban Bakuli; sə Haruna andə abwana-məgule kat mala Isərayila yiu à yi li girlina atārəia andə Jetəro akanó a bədəm Bakuli.

À twal amə'bashì

¹³ Ban fana ka, Musa puro yi do a ban bashì abwana. Abwana yi ramba à kàrì Musa abaləu twal a dəmbari aban ká kpa mala pwari.

¹⁴ Lang Jetəro, nkil Musa sən gír mənana kat Musa kə pè ace abwana ka, dī ama, <<Mana mənìa a kə pè ace abwana ani ka? Palang sə a dum nəmurəo [aban pak bashì], sə abwana kat came à kàrio abaləu twal a dəmbari aban ká kpa mala pwari?>>

¹⁵ Musa eari wi ama, <<Nda acemənana abwana kə yiu abanam ace dībancəu aban Bakuli ka.

¹⁶ Pwari mənana kat kúnbuàna lo a nre abwana bari ka, à kə yiu abanam, sə mə nə kasə-bashì amur yana atəà ndanə məsəcau, sə mə nə kania wia anzongcau andə anggurcau mala Bakuli.>>

¹⁷ Pələa Jetəro, nkil Musa banggi wi ama, <<Pə mana anggo ka boar dāng.

¹⁸ We wunə abwana mənana à kə yiu a bano ka, banì pà nə sau dāng wun nə yauwí. Túró mənìa ka biki gulò; a pà nə gandə pe nəmurəo dāng.

¹⁹ Kwakikiro arə̀əm sə mə nə po abea cau kwarkiru, sə Bakuli ka nə pà atò. Awu nə do mə'came a nre ka abwana andə Bakuli, ace yinə acau mala akúnbuàna malea a baní.

²⁰ Awu nə kània wia anê andə anggurcau mala Bakuli, wu bəlia wia lang sə do malea boaro bə pa, andə gir mənana à nə pàk ka.

²¹ Tsəa amur mənə ka, boaro wu tərki abwana mənana məsəia kàngkàng, amə banggî Bakuli, abwana mənana à nə earnəia, sə à nda ka amə binəce ak pàbunənzali ka. Tsəia bəà duk abwana-məgule amur abwana: amə'yálmúr abwana á, amə'yálmúr abwana gbəman, amə'yálmúr abwana lumi-tongno, sə amə'yálmúr abwana lum.

²² Tsəia bəà do à nda ka amə'bashì koya pwari amur abwana. Bə bekə cau məkwane nakam mənana gandəia ka, nda à nə yinəi a bano ka, səama koya cau mana kwan raka, à nə giləki nə nggearəia. Anggo ka agir pà nə kwanbo dāng, acemənana yia mənə ka, à nə amsəô dəmbərya mala túrô.

²³ Bə a kpata kwarkiru mənəia, sə bə Bakuli tsəko wi ama wu pē anggo ka, awu nə gandə twal gandəa nə acau, sə abwana mənəia kat ka, à nə nyar a bala aba rəpwala.>>

²⁴ Musa kpata kwarkiru mala nkili, sə pàk gír mənana kat banggì wi ka;

²⁵ tərki abwana mənana məsəia kàngkàng ngga abalə amə Isərayila kat sə tsəia à duk abwana-məgule amur abwana: amə'yálmúr abwana á, amə'yálmúr abwana gbəman, amə'yálmúr abwana lumi-tongno, sə amə'yálmúr abwana lum.

²⁶ À duk amə'bashì amur abwana a koya pwari. Bè bekə cau məkwane yiu mənana gandəia ka, à wari nəi a baní. Acili acau məkèke ka, à səngi bāləia nə nggearəia.

²⁷ Bəti anzəm mənə ka, pwari o mala Jetəro nkil Musa yi pa, pələa Musa tsəiandà, sə bwal njar nyare o a nzali male.

19

Amə Isərayila yiu a Nkono Saina

¹ A pwari mədəmbe mala təruià zongno anzəm mənana amə Isərayila purnəi bá nzali Masar ka, à yi bik pədanban mala Saina aba mənə yi pwari ka.

² Lang à loapi Rifidim ngga à twal gya sə à yi bik pədanban mala Saina. Akanó ka amə Isərayila tsək là-gumli malea a kusə Nkono Saina.

³ Pələa Musa eau amur nkono aban Bakuli, sə Yahweh tunəi nə mūr nkono, ne wi ama, <<Ne amə bala mala Yakupu, amə Isərayila ama:

⁴ <Wu sənəna gır mənana ən pakki amə Masar, andə lang sə ən twal wun kəla mana nkwang kə twal muni arə ankpamtari ka, sə ən yinə wun akani abanam.

⁵ Adyan ngga bə wun nə okam, sə wun nə lumsə kùrcəu mem ngga, abalə anzali kat ka, wun nə duk abwana mənana ən tària à duməna mem ngga, kat andə amani ama banza kat ka memma ka.

⁶ Wun nə duk domurəm mala apəris abanam, abwana aməfele mem.> Amənia ka à nda ka acau mənana awu nə ne amə Isərayila ka.>>

⁷ Pələa Musa sùlêi mûr nkono, sə tunə abwana-məgule mala abwana kat, sə banggia wia cau mana kat Yahweh tsəi ama bə banggia wia ka.

⁸ Osso abwana ear gəu ama, <<Səm nə kpata cau mənana kat Yahweh bang ngga.>> Sə Musa nyesə cau mala abwana kya ne Yahweh.

⁹ Yahweh banggi Musa ama, <<Mə ndya mə nə yiu a bano aba pərbang məbiktiki, ace mənana bə abwana ok giem aban nacau nə we ka. Anggo ka à nə earnə we a koya pwari.>>

Anzəm mana Musa nyesəna cau mənana abwana bang ngga, kya nani Yahweh ka,

¹⁰ Yahweh banggi Musa ama, <<Kyane, aban abwana, kya nea wia bəà twal pwari mala yalung andə lí bəà giləria a ba boarnsari ace yiu a peri. Nea wia bəà lakkí agir-nggūrau malea

¹¹ sə bəà giləria a təruià pwari. A pwari mənə ka mə nə suləo, mə nə yiu amur Nkono Saina, a ban mənana abwana kat nə sənəm ngga.

¹² Tsək nzong bə kàri nkono ace mənana abwana bəà kəa yàllí wi dāng, sə banggia wia ama bəà kəa eauwe a nkono dāng, yàle bəà kəa na ama à nə gbəshì baní dāng. Bə kəbwa tsək kusəi amur nkono ka, bəà wali bə wu;

¹³ bəà bukki nə atali, ko bəà tākí nə amundi; sə bù kəbwa bə kəa na ama nə je mənə yì bwa ka dāng. Ko bə girkusəu na sə je nkono mənə ka, duməna púp à nə wali bə wú. Səama abwana nə gandə ká tù a kusə nkono anzəm mənana bəà ok twang njawe bua tè sau dār ka.>>

¹⁴ Pələa Musa sùlêi mûr nkono yiu aban abwana, sə banggi abwana bəà giləria ace peri.

Nda à lákkí agir-nggūrəu malea ka,

¹⁵ sə Musa banggiā wia ama, <<Wu gilə rə wun ace tāruià pwari, tite a pwari mala yalung. Wu kəa gbàshì ban amālā wun dāng.>>

¹⁶ A tāruià nongŋo nə dəmba ka, mgbarangce sàkkya, tǎlaban liki'nzama pəlilip, pərbaŋ mēgule yi zuppi amur nkono, sə à ok giu məcandəe mala njawe aban bua, sə koyan a kàttì ka rəi bəl nə baŋciu.

¹⁷ Pələa Musa ak dəmba sə abwana kpatè, pusəia à nying kàttì, aban ká je andə Bakuli. À yiu à yi came a kusə nkono.

¹⁸ Sə Nkono Saina ka lùmsə nə yele, aceməna Yahweh angŋa dəmba yi suləna amurí aba bəsa mə'earke, sə yele male kə lo a kùli kəla yele tūli bəsa, sə nkono kat ka kə gəggəli nə rəcandəa.

¹⁹ Lang gi njawe nə nggə bua kəm kprəm bāŋg-bāŋg ngga, Musa pələa nacau, sə Bakuli nyesəi wi cau nə giu mala mgbarangce.

²⁰ Yahweh yi suləo a bong Nkono Saina sə tunə Musa bə eauwe bə kyane a bong nkono. Musa eauwe wario,

²¹ sə Yahweh banggi wi ama, <<Suləo kyane kya nunkir abwana ama bəà kəa yàlì nzong ama à nə bunno aban yiu aban Yahweh ace sənban dāng. Bə à pàk anggo ka, pas ateà à nə wukio.

²² Ko nggearə apəris mənana à kə yiu à kə gbashi banam pwari-pwari ka, duməna púp à nə tār bāmuria aba doməfele, bə ana raka mə nə sulə bumlulla mem amuria, mə nə twaltea.>>

²³ Musa ne Yahweh ama, <<Abwana pà nə eauwe aban yiu aban nkono dāng, aceməna

à earia wia bəà yiu dāng; we nə nggearəo ka, a banghəna səm ama bə səm tsək nzong bə kàrì nkono ace mənana bə tārì, duməna ban məfele ka.>>

²⁴ Yahweh nyesəi wi ama, <<Suləo kyane sə wu kya yiu wunə Haruna akani. Sə apəris andə acili abwana ka, bəà kəa bunno ama à nə yiu abanam dāng, bə ana raka mə nə sulə bumlulla mem amuria, mə nə twaltea.>>

²⁵ Pələa Musa suləo wari aban abwana sə nea wia gír mənana Yahweh bang ngga.

20

Anzongcau Lum

¹ Bakuli bang amənia yì acau ka, ama:

² Mim Yahweh ka, mə nda Bakuli mô, mənana amsəo a nzali Masar, a purî bala guro ka.*

³ A pà wu nə pāngnə abea abakuli dāng she kə mim.†

⁴ A pà wunə pakkî bamurò kə bənzál mənana à shàrrì, ko bə gír mənana kat kə pur bə kəgír akanó a kùli, ko akani a nzali, ko a təta mùr a tà-nzali ka dāng.

⁵ Duməna púp a pà wu nə bun a badəmbia, ko awu nə peri abania dāng. Acemənana Mim Yahweh Bakuli mô ka, mə nda Bakuli mə'mbali.‡ Ən nggə yinə bashi ace acaubikea mala atárrú amur amunia andə amə'keà, aban ká tàruia andə inea nza mala abwana mənana à kə binəcem ngga.

* **20:2 20:2** Balli aba: Pur 13:3; Hos 13:4. † **20:3 20:3** Balli gbal aba: Nggur 6:14; Ir 35:15. ‡ **20:5 20:5** Bakuli mə'mbali Balli aba: Tite 34:14; Nggur 4:24; 6:15; Jes 24:19; Nah 1:2.

⁶ Səama ən nggə ləmdə earcearəu mem mənana malkiyi raka, amur abwana mənana à kə earcem sə à kə bwal anzongcau mem ngga. Earcearəu mem nə gya amuria andə amunia andə amə'keà aban ká arə anza á-pas malea.

⁷ A pà wunə pàktúró nə lullə Yahweh Bakuli mô ace pàkkiagir bana dāng; acemənana Yahweh pa nə nying bashi bwa mənana kə nyesə lulləi bə ka dāng. §

⁸ Denyinə Pwari Sabbat, pwari usələo; awu nə tàrì dāng bə duk məfele, pwari ace Bakuli.*

⁹ Arə apwari tongno-nong mwashat sə awu nə pàk túró, a nə mal atúró mô kat.

¹⁰ Səama tongno-nong-baria nongŋo ka, pwari Sabbat na abanam Yahweh. Abaləi ka, a pà wu nə pàk kə túró dāng, ko we, ko muna-bwabura mô, ko muna-bwama mô, ko muna-bwabura mətúró-bala mô, ko muna-bwama mətúró-bala mô, ko agirkusəu mô, ko abəri-abwana mənana à do atà wun a là ka.

¹¹ Acemənana abalə anongŋo tongno-nong-mwashat sə Yahweh pusə kuli andə nzali, sə nggeamùr, andə agir mənana kat abaləia ka, sə usələo a tongno-nong-baria pwari. Nda gír mənana tsəa sə Yahweh tsəki pwari Sabbat bə, bə do məfele na ka.

¹² Gusələ tárró andə nggo,† ace mənana anongŋo mala do banza mô mənana Yahweh Bakuli mô po ka, bəà lakkì.

§ 20:7 20:7 Balli gbal aba: Pəris 19:12; Mat 5:33. * 20:8 20:8 Səni aba: Pur 31:13-16; Pəris 19:3,30; 26:2. † 20:12 20:12 Balli gbal aba: Pəris 19:3; Mat 15:4; Mar 7:10; Luk 18:20; Afi 6:2.

- 13 A pà wu nə wal-lú dāng.‡
 14 A pà wunə nongnə kə bwa mənana wu al rə
 wun wunəi raka dāng.§
 15 A pà wunə iun'í dāng.*
 16 A pà wunə nakún nyir arə bio mə'murkala
 dāng.†
 17 A pà wu nə sham bala mala bio mə'murkala
 dāng. A pà wu nə sham mālá bio mə'murkala,
 ko mətúró-bala male bwabura ko bwama,
 ko jamnda, ko dambəritso male, sə koya gir
 mənana kat mala bio mə'murkala na ka dāng.‡

Bangciu pàkkí bwapəndəa
(Bəs Nggur 5:23-33)

18 Lang bwapəndəa kat nə ok sàkkya mala
 mgbarangce, andə gi njawe, sə à sən liki'nzama
 mala tálaban, andə yele mənana kə lo amur nkono
 ka, bangciu pakkia wia, rəia kə bəla, sə à cam
 kuko.

19 À banggi Musa ama, <<We ka bangga səm
 cau, səm nə ǒ, səama Bakuli bəkəa na səm cau nə
 nggeari dāng, bə ana raka səm nə wukio.>>

20 Musa pea wia eare ama, <<Bangciu bə kəa
 pakka wun dāng. Bakuli yiu nə yia mwam wun,
 ace mənana bə wu do nə banggi wi, wu kəa pək
 caubikea raka.>>

‡ 20:13 20:13 Balli gbal aba: Mat 5:21; Rom 13:9. § 20:14 20:14
 Balli gbal aba: Nggur 5:18; Mat 5:27. * 20:15 20:15 Balli gbal
 aba: Pəris 19:11; Mat 19:18. † 20:16 20:16 Balli gbal aba: Pur
 23:1. ‡ 20:17 20:17 Balli gbal aba: Nggur 5:21; Mat 5:28; Luk
 12:15; Rom 7:7; 13:9; Afi 5:3,5; Ib 13:5

21 Abwana ueo aban came zak; Musa na nēmurəi sungŋo wari aban pəndəa məcikciki, a ban mənana Bakuli nakam ngga.

Anggurcau amur agyangŋan

22 Yahweh banggi Musa ama, <<Nea amə Isərayila cau mənəia ka ama: <Wu sənəni nə nggearə wun ama ən bangga wun cau nə kuli.

23 Pə wun nə alita bəmur rə wun bəkə nkúl mənana à pè nə bolo-azərfa ko bolo-njengəlan ama wun nə peri abania sə wun nə kpapiam sənəia ka dāng.

24 << <Wu bək gyangŋan nə dəbāng-nzali acem, sə wu pāki agir'nkila nə anzur andə andá ma'wun mənana à nə pisəia kəring ngga, andə pākiagir mala dotarəu, amurí. A koya ban mənana ən tərí ace mənana bə wu yi peri abanam kəm ngga, mə nə yiu aban wun mə nə tsəka wun bə.

25 Bə wun nə bək gyangŋan nə atali acem ngga, wu kəa bə nə atali mənana à bunnia nə bunno ka dāng. Bə wu pəktúró nə tali mənana à bunni ko à giləki rəi nə girtúró sə à bək gyangŋan nəi ka, gyangŋanə pənə boaro abanam ace peri dāng.

26 Wu kəa bakkam gyangŋan mənana ndanə aban-eauwe arəi ka dāng, ace mənana bə a nda-ban eauwe aban ká amurí ka, wu kə alí rəò dāng.>

21

1 <<Amənia ka, à nda ka akwarkiru mənana awu nə pè amə Isərayila ka.

*Pangnə aguro amə Ibəru
(Bəs Nggur 15:12-18)*

² <<Bè a kúr guro bwa Ibəru ka, nè pàkkô túró guro apələa tongno-nong-mwashat. Sə aba tongno-nong-baria pələa ka, awu nə nyi bə kum bamúri, bə kəa mbweo kəgir ace dāng.

³ Bə nda nəmurəi, pənə bwama dāng, sə a kúri ka, yi nəmurəi na awu nə panzəi bə u ka. Sə bə ndanə bwama sə yi duk guro mò ka, nè twal māmí à nè o ɹndəi.

⁴ Bə mətala-bala male na pè wi bwama, sə bwame bəli wi amuna ka, nè um nəmurəi, bwama andə amuna ka amala mətala-bala male na.

⁵ Sə bə mənəo yi guro ne bwāng ama, <Ən nggə earce mətala-bala mem, andə māmám andə amunem,> sə earce ama bəà panzəi nè o nə nyia raka,

⁶ mətala-bala male nè kánəi a bədəm Bakuli. Akanó ka nə nggá tamsəi a kunkurəm ko arə k pangbang kunkurəm, sə mətala-bala male nè tusə kiri nə nlerəman, sə yi ka nè duk guro mala mətala-bala male bà lú male.

⁷ <<Bə bwa mak nsarile bə duk guro məturo-bala ka, à pà nè panzəi bə o kəla mala guro muna-bwabura dāng.

⁸ Bə guro muna-bwame mənəia ka, mətala-bala male yinəi sə yi tàri ace bamúri bə duk māmí, səama nənzəmò ka guro muna-bwame pwasəbumi raka, duməni mətala-bala mənəia ka púp bə deki bəà akmúr muna-bwame.* Njar

* **21:8 21:8** *bəà akmúr muna-bwame ko <<bə tár muna-bwame ko bəbwa bə nyare bə kúr muna-bwame dəm a bu mətala-bala male bə nyesəi>> ko muna-bwame bə akmúr bamúri bə nè gandəi ka.*

pà kàm a bu mətala-bala mən̄ia ama n̄ makki amə'kúndàngna mən̄ia yì guro muna-bwama ka dāng, acemənana bungina tsəkbaləu mala muna-bwame.

⁹ Bə bwa kúr mā-guro ace mənana bə duk mālá munì ka, n̄ twali kəla munì.

¹⁰ <<Bə mətala-bala al baria bwama ka, duməna púp n̄ lidəm̄ba n̄ pē bwama mədəm̄be girlina andə gír'nggūrəu bə kārəí, sə n̄ lidəm̄ba n̄ pakki wi gír mənana boaro bə bwabura pakki māmí ka.

¹¹ Sə bə ginə lumsə amən̄ia yì atúró m̄ale kəla bwabura aban bwame ka, duməna púp n̄ nyì bə purí bala m̄ale, sə bə kəa mbwe kəgír dāng.

Anggurcau amur b̄ik̄ibura

¹² <<Bwa mənana kat wal bə bwa, bwe wù ka, à n̄ wal-luí gbal.

¹³ Səama bə turtúró n̄ túró arəì, hamce n̄ wal-luí raka, sə kat andə amani ka Bakuli eare gírñi kumban ngga, m̄ə n̄ tsək bə ban-auwa mənana bwē n̄ gandə banḡŋa n̄ ká kàm ngga.†

¹⁴ Sə bə bwa kàn̄i a babumi sə wal-lú kpakpak ka, ko bə banḡŋa sə kya auwa arə gyanḡŋan mem ngga, wu nungi wu pusəì, wu wal-luí.

¹⁵ <<Bwa mənana kat walki tárri ko walki ngge ka, duməna ama à n̄ wal-luí.

¹⁶ <<Bwa mənana iu bə bwa kya mé ko à kumi a bui ka, duməna ama à n̄ wal-luí.

† 21:13 21:13 Balli aba: Bal 35:11,22-25; Nggur 19:2-5; Jes 20:2-9; 1Sam 24:4,10,18

17 <<Bwa mənana kat sanggi tárri ko sanggi nggè ka, duməna ama à nè wal-luí.‡

18 <<Bè ndo ama abwana bari à nda aban pələkirəia, sə bè bwa wal bi nə tali ko tullì nə bui sə wù dāng, səama kum penye mənana nongsəi a kala,

19 sə bə nənzmò ka bwê yi longhəna nə nggə ging nə gara a nza ka, bwa mənə walban ngga auna, səama nə mbwe apwari mənana kidiki wi ka, sə dəm ngga nə tsəkiri sə nə mbwe boalo agir'sonzəo male she bə rəi malna kat ka.

20 <<Bə mətala-bala walki guro male, bwama ko bwabura nə gara, sə wal-luí a kún bui ka, duməna púp à nè bashi wi nə wal-luí.

21 Sə bə gurè wù dāng, rəi malā aba nongho mwashat ko bari ka, à pà nə pakkî mətala-bala male kəgir dāng acemənana guro ka girkuma male na.

22 <<Bə abwana bari na aban munəo, sə bè bwa ateà tұл bwama nə muna a bumi, muna-sulə'arəi, sə kum bekə npenye raka, bwa mənana tul bwamè ka burí nə kasəi wi boalo mənana nə mbwe ka, sə amə'bashì nə səngi gir mənana hoaro bə mbwe ka.

23 Sə bə bè kəgir kum bwamè ka, à nə mbwe yiləmu nə yiləmu,

24 məsəu ace məsəu, minəu ace minəu, bù ace bù, kusəu ace kusəu,

25 pisəban ace pisəban, npenye ace npenye, kokban ace kokban.

26 <<Bə bwa wal guro male, bwabura ko

‡ 21:17 21:17 Balli gbal aba: Pur 20:12; Pəris 20:9; Nggur 5:16; Mat 15:4.

bwama, sə ar məsəi ka, duməna púp bə nying guro mənə bə o atàrəi. Məno ka nə do nda mbweban ace məsəi.

²⁷ Sə bə bun minə guro male bwabura ko bwama ka, duməna púp bə nying guro mənə bə o a do-bamuri ace minəi.

Akwarkiru amur agirkuma

²⁸ <<Bə ndă soa bwabura ko bwama nə njawe sə wal-luí ka, duməna púp à nè bukki mənə yì ndă ka nə atali sə à pà nè shak nyami dāng; sə mətala ndă ka à pà nè pakki wi kəgir dāng.

²⁹ Sə bə ndă mənə ka à sùrəi kə soaban, sə mətale ka à nunakiri sə oasəi aba nkāndan raka, bə wal-lú ka, à nè bukki mənə yì ndă ka, sə mətale gbal ka à nè wal-luí.

³⁰ Səama bəa kasəi wi gír mənana nə mbwe ace amsə yiləmi ka, duməna púp nə mbwe gír mənana kaţ à kasəi wi ka.

³¹ Sə bə mənə yì ndă ka tұл muntulo bwama ko bwabura ka, kə bashi məmwashati kəla mənə na à nè kasə ka.

³² Bə mənə yì ndă ka, soa guro bwama ko bwabura ka, à nè mbwe mətala guro məsəbolo azərfa lumi-tàrú sə yì ndă ka, à nè bukki bə wú.

³³ <<Bə bwa busələ tūli, ko təm tūli sə lúmsəi raka, bə ndă ko mədambəriso kpa abaləi ka,

³⁴ mətala tūli ka nə mbwe mətala girkusəu boalè, sə lú girkusəu ka nə duk male.

³⁵ <<Bə ndă mala bwa soa ndă mala bə bwa, wal-luí ka, yì abwana mənəi bari ka à nè mak

ndă mənana nøyiləmu ka, à nè gau boalè sə nyam lú ndă gbal ka à nè gauwi.

³⁶ <<Sə bə ndo ama mənə yì ndă ka à sùrəi nè tulkiban didyal sə mətale tsəkiri oasəi aba nkāndan raka, mətala ndê nè mbwe bə ndă a kúnì lú ndă, sə nè twal lú ndă bə duk male.

22

Akwarkiru ace mbwegìr a kúnì

¹ <<Bə bwa iu ndă ko nzur, sə pwanmyali ko mé ka, duməna púp bwe nè mbwe andá tongno a kúnì ndă mwashat, sə nè mbwe anzur ine a kúnì nzur mwashat.

² <<Bə à bwal mən'í aba bala nè dú aban ən'í sə à wal-luí ka, bwa mənə wal-lú mən'í ka à pà nè bwali nè kúmcəu mala wal-lú dāng;

³ səama bə nda nè pwari sə gírñi kumban ngga, bwa mənana wal-luí ka, à nè díce nkila mən'í a bui.

<<Mən'í ka, duməna púp nè mbwe gír mənana kat iu ka. Bə gandə mbwe raka, bəà mé kəla guro ace mbwe gír mənana iu ka.

⁴ <<Bə bwa iu ndă, ko mədambəriso, ko nzur sə à kumi a bui ka, duməna púp nè mbwe bari a kúnì mwashat mala gír mənana iu ka.

⁵ <<Bə bwa nying agirkusəu à kútí a baban mala bəbwa sə à lì məssa ko abəlanggun anap ka, duməna púp mətala agirkusəu nè pwan məssa ko bəlanggun anap məboarne kat-kat abalə agirbaban male bə mbwe mətala baban gír mənana kat agirkusəu kidiki wi ka.

6 <<Bè bwa soa bəsa aban pisəki azwe sə bəshè àwá pisə mǝssa mənana nda aban came, ko mənana à wàlnì, ko mənana à raməni a baban mala bəbwa ka, b̄wē ka nè mbwe mətala baban gír mənana kat bəsa pīsəi ka.

7 <<Bè bwa pè bi mǝ'murkala boalo, ko b̄è girkuma b̄è tsəki wi, sə à yi iuwi arəi a bala, sə b̄è à yi bwal mən'í ka, duməna púp mən'í nè mbwe gír mənana iu ka kusə bari.

8 Sə b̄è à bwal mən'í raka, bwa mənana à pè wi tsək boalo ko girkuma ka, à nè kánəi aban amə'bashì a b̄adəm Bakuli. Akanó ka b̄əà kya səngi cê ko yì na oasə bui arə girkuma mala b̄i mǝ'murkala ka.

9 <<Bè makgir lo a nre ka abwana bari amur ndǎ, ko mǝdambəriso, ko nzur, ko b̄è girkuma, ko gír'nggūrəu, ko b̄è gír mənana b̄waro sə koyan ngga kə na ama male na ka, à nè kánə cê malea mən̄ia yia kəm ngga aban amə'bashì ab̄adəm Bakuli, sə bwa mənana amə'bashì bwali nda mǝ'nyir ka, nè mbwe gírñi kusə bari.

10 <<Bè bwa eare nè bwal mǝdambəriso, ko ndǎ, ko nzur, ko b̄ekə girkusəu ace mənana nè tsəkiri ace bi mǝ'murkala, sə yì girkusəu ka wǔ, ko kum npenye, ko b̄waro sə kəbwa səni raka,

11 bwa mənana à pè wi tsəkirgir ka, duməna púp nè kángir a b̄adəm Yahweh ama, iu-ma girkusəu mala b̄i mǝ'murkala d̄ang; sə mətala girkusəu ka nè earnə mən̄o, sə à pà nè d̄ice kə mbweban d̄ang.

12 Sə b̄è mən̄o yì girkusəu ka à iuwi nə iuwe ka, bwa mənana iuwi ka, nè mbwe mətale.

¹³ Bè mənə yì girkusəu ka nyambikea na bwali ka, bəà yinə abare luí aban mətale; mbweban pa kàm ace girkusəu mənana nyambikea bwali ko sàngi ka dāng.

¹⁴ <<Bè bwa ak girkusəu a bù bi ace mənana nə pàngnənə túró nəi, sə bè kəgír məbāne kumi, ko wũ, sə pà a məsə mətale raka, bwa mənana ak girkusəuni ka, nə mbwe mətale a kúnì.

¹⁵ Səama bə mətala girkusəuni nakam a banì ka, boaro bə bwē mbwe dāng. Bè yì girkusəu ka à é nə â nə boalo ka, boalè nda boalo murí.

Anggurcau mala kpata Bakuli andə do nə abwana

¹⁶ <<Bə bwabura swár nsari mənana à malaká pur'amurí raka, sə nongnəi ka, duməna púp nə mbwe gəna murí, à nə do andəi bə duk māmí.

¹⁷ Sə bə tár mənía yì nsari binə pà muni bə bwabure ali ka, kat andə amani ka, duməna púp bwabure nə mbwe boalo mənana kārə arə gəna múr nsari ka.

¹⁸ <<Bwama mənana kə pakkiagír nggár ka, kəa deki bə dumnə yiləmu dāng.*

¹⁹ <<Bwa mənana kat nongnə girkusəu ka, duməna púp à nə wal-luí.

²⁰ <<Bwa mənana kat pa gir'nkila aban bekə bakuli sə Yahweh na raka, à nə tàrrì aban Bakuli bə kídíkì.†

* **22:18 22:18** Balli gbal aba: Pəris 20:27; Nggur 18:11; 1Sam 28:3.

† **22:20 22:20** à nə tàrrì aban Bakuli bə kídíkì ko <<duməna púp à nə wal-luí.>>

21 <<Cè wu nyesæce bwa-kúndàngna bà ko wu biki wi dāng. Wu denyi ama wun gbal dīdɣal ka, wun nda ka amə'kúndàngna a nzali Masar.

22 <<Wu kəa pàkkî mā-lú ko káwá məbane dāng.

23 Bè a bəmbəria a koya bui, sə bə à bua abanam ngga, duməna ama mə nə ok bua malea,

24 sə bumlulla mem nə earke amur wun, mə nə wal-lú wun nə nggeabyau. Sə amālá wun nə duk amā-lú, amuna wun nə duk akáwá.

25 <<Bè a pē kəbwa atà abwana mem mənana à nda aba təle ka, tangna boalo ka, cè a na ama awu nə é nə mur amurí kəla pē mala amə'pa tangna dāng.‡

26 Bè a ak nggubɣau kùmsəó mala bio mə'murkala a kún kəgir mənana ak a buo ka, duməna púp, kaniama pwari nə kpa ka, awu nə nyesəi wi,

27 acemənana nə gandə do ama, mənə nda kə nggubɣau kùmsəó male. Lang sə nə nong'ntullo yi mənana gír'kùmsəó pa a bui raka? Bè a nyesəi wi raka, sə bə bua abanam ngga, mə nə ok bua male acemənana mə nda mə'sən məsəswatər.

28 <<Cè a na məbane amur Bakuli, ko a tsək kuno arə mə'yálmúr wun dāng.

29 <<Cè a dəndi arə pam boro mala bəlagir mədəmbe mala baban mô, ko mala mūr-anap mò, ko mala mūrú-olif mò, mənana a tita kàmbe ka dāng.

<<Amuna-dəmba, amuna-burana ma'wun

‡ 22:25 22:25 Balli gbal aba: Pəris 25:35-38; Nggur 15:7-11; 23:19-20.

ngga, wun nè pam mia.

³⁰ Sə amuna-dəmba jamne mala andá, andə anzur, andə ambul-pəndəa ma'wun ngga wun nè pam mia. Bè jamna muna girkusəu pángɣə̀nà nongɣo tongno-nong-bari atà nggè ka, wun nè pam mi aba tongno-nong-tàruia nongɣo.

³¹ <<Wun ngga wun nè duk abwana mem mənana à taria ka. Wu kəa li nyam girkusəu mənana nyambawan wal-lui ka dang; wu túri anvwa wì bəà shè.

23

Pàk bashi mə'məsəcauni

¹ <<Cè a mesə acau na'ongɣale mə'nyirnì dāng, sə cè a pu a nzəm məbealbikea nə nakún nyir dang.

² <<Kəa pu atà bangula bʷabundəa ace pak gír mənana məbike na ka dāng. Bè à tunəo a nakún a bədəm bashi ka, kəa nakún nyir ace pu a nzəm bangula bʷabundəa, wun nè pūrə bashi a mgbasho dāng.

³ Sə kəa pu a nzəm mə'tər a ban bashi acemənana yì ka mə'tər na ka dāng.

⁴ <<Bè a yaki arə jamnda ko mədambəriso mala bioməbura aban gya atà rəi ka, bʷali nyesəi wi.

⁵ <<Bè a sən mədambəriso mala bʷa, twalo gandəi sə kpa ka, kəa dəki dāng, bʷalì wi kəm bə̀ lo, ko bə̀ ndo ama mətale kə binəməsəo ka.

⁶ <<A pà wunə dəki kpata məsəcau aba pàk bashi mala amə'tər mò dāng.

⁷ Kəa tsəki kə bwa cau arəi amur nyir d̄ang. Kəa kasə bashi-lú amur mə'kunpwasəa ko məbealboarna d̄ang, acemənana bashi mem ngga nə suləo amur bwa mənana pək mənə yì bealbikea ka.

⁸ <<Cè a ak pàbunənzali d̄ang, acemənana pàbunənzali ka, kə tsək bwa pà nə falənə məsəcau mənana kə səni a banfana ka d̄ang; sə d̄əm ngga kə tsək amə'bashì bəà pūrə bashi a mgbasho.

⁹ <<Wu kəa nyesəce bwa-kúndàngna bà, wu ləmdəi wi rəcandəa mala parban d̄ang; wun nə nggearə wun ngga wu sùrənà mana nda do kəla bwa-kúndàngna, acemənana d̄idyal ka wu nda ka amə'kúndàngna a nzali Masar.

Anggurcau mala Sabbath andə Alamsan

¹⁰ <<Abalə apələa tongno-nong-mwashat ka, bealbeale a baban mô sə wu pwan gír mənana baban pusə ka.

¹¹ Səama a tongno-nong-baria pələa ka, dəki baban bə usələo sə bə nong búlì, sə kəa pwan kəgír mənana gulo sə bəl kàm abaləi ka d̄ang; amə'tər mənana abalə wun ngga, bəà lì gír mənana bəl a nkwalə ka; sə cili mənana à nyì ka, bə anyam-bondo bəà lì. Anggo sə awu nə pangnə ababan nggun-anap andə ababan nggun-olif mò.

¹² <<Awu nə pəkki atúró mô abalə anongno tongno-nong-mwashat, sə tongno-nong-baria pwari ka, awu nə usələi atúró mô; andá mô andə amədambərìso mò gbal ka, bəà usələo; kat

andə aguro mô andə abəri mənana à pàkkiyo
túró ka, bə rəia pwalo.

¹³ <<Párkiro arə acau mənana Mim Yahweh ən
banggo kat ka. Cè a pak hiwi aban kə bə bakuli
dang; yàle bəà kəa ok lulləia a kuno dāng.

Alamsan məgulke tàrú

*(Puro 34:18-26; Ace Apəris 23:1-44; Bal 28:1--
29:40; Bəs Nggur 16:1-17)*

¹⁴ <<A koya pələa ka, wun nə pakkidire mala
alamsan tàrú ace gusələ lulləàm.*

¹⁵ Atà dəmbe ka, wun nə pàk Lamsan mala
Bəredi mənana Yis pà arəi raka. Wu pè a njar
mənana ən tsəka wun nəma bə wu pè ka. Wun
nə twal anongŋo tongno-nong-bari a nzəmarəia
mənana abaləia ka, pà wu nə shak bəredi mənana
à pè nə yis arəi ka dāng. Koya pələa ka wun nə
nggə pak mənəia yì lamsan ngga a pwari mənana
ən kanì ka, aba zongŋo Abip, zongŋo mənana wu
nyìngŋə̀nà Masar nēi ka.

<<Kə bwa bəkəa yiu a peri abanam nə babui
atarəi dāng.

¹⁶ <<Baria ka, wu pakkidire Lamsan mala
Pwan Gərbaban;† wu pè nə paboro mala abəlagir
mədəmbe mala beale mənana wu beal a baban
ma'wun ngga.

* **23:14 23:14** Balli gbal aba: Pur 34:23; Nggur 16:16. † **23:16**
23:16 Lamsan mala Pwan Gərbaban ngga à tunəi ama <<Lamsan
mala Alimo>> sə à sùrəi aba Kùrcau Məbəshe ama Pentikos.

<<A masələate ka, wu pakkidfire Lamsan mala Pwan Girbaban Kat-kat[‡] aban yinäe a bala a masələata koya pələa. §

¹⁷ <<Koya pələa, bə apwari mala amənia yì alamsan kārə ka, aburana ma'wun kat ka, à nè yiu púp ace peri a bədəmbam, Mim Yahweh Bakuli.

¹⁸ <<Wu kəa pà nkila mala gir'nkila abanam nə bəredi mənana à pè nə yis arəi ka dāng. Sə mūrú-nyam girkusəu mənana wu yinəi à pàna gir'nkila nəi ka, bə kəa nongŋo ban bə kwari dāng.

¹⁹ <<Koya pələa ka, awu nə yinə banboàrné mala abəlagir mədəmbe mala baban mô a bala mala Yahweh Bakuli mô.

<<Cè a lam muna-mbul nə kiura nggè dāng.>>

*Apacau andə akwarkiru
Yahweh lidəmba nə bang cau ama:*

²⁰ <<Mə ndo mə nə tasə məturonjar a dəm wun bə yál wun a njar aban ká, sə bə kyan nə wun a ban mənana ən giləkice ace wun ngga.

²¹ Wu kwakikir wun arəi sə wu kpata akwarkiru male. Wu kəa mgbiki wi cau dāng, acemənana mə nda ən tasəi ka, sə yì ka pà nè twalban mgbikiru dāng.

²² Sə bə wun nə kwakikir wun pepè, wun nə kpata gì, sə wun nə pək gìr mənana kat ən bang

[‡] **23:16 23:16** *Lamsan mala Pwan Girbaban Kat-kat* ka à tunəi gbal ama <<Lamsan mala Do abalə Agumli.>> Nda lamsan mənana à kə pè nə kún bəla mala agirbaban, mənana amə'rya kə tsək agumli ace yál agirbaban malea ka. § **23:16 23:16** Balli gbal aba: Pur 34:22; Pəris 23:39; Nggur 16:13.

ngga, mə nə duk bɪbura mala abiwun aməbura, sə mə nə bɪnəməsə amə bɪnəməsə wun.

²³ Məturonjar mem nə ká a dəm wun, sə nə kánə wun a nzali mala amə'Amor, andə amə'Hitti, andə amə'Periz, andə amə'Kan'ana, andə amə'Hivi, andə amə'Jebus, ace mənana bə wu kya duk kam ngga. Mə nə twaltea kat-kat.

²⁴ Wu kəa bunno a nzali a bədəm abakuli malea, ko wun nə peri abania dāng. Wu kəa kpata anjar mala pàkki agir kúncau malea dāng. Wu kɪdiki abakuli malea kat, wu arki akúnamúrú malea.

²⁵ <<Kə Mim Yahweh Bakuli ma'wun, nda wun nə peri abanam ngga! Mə nə tsəka wun bù arə girlina ma'wun andə mür-núná ma'wun, sə mə nə twalban rəkwaŋa abalə wun.

²⁶ Muna pà nə suləo arə kə bɔwama, ko à nə kum nkombi aba nzali ma'wun dāng. Mə nə pà wun sauwa mala yiləmu andə lùmsəó male.

²⁷ <<Mə nə tasə bāngciu mem a bədəm wun, sə abwana mənana wun nə kùtí a nzali malea ka, mə nə yinə zùrəki abaləia. Mə nə tsək abiwun aməbura bəə pələə wun nzəmia nə mire.

²⁸ Mə nə tasə amə'ta-nta a bədəm wun mənana à nə pər amə'Hivi, andə amə'Kan'ana, andə amə'Hitti, aba ká ma'wun ngga.

²⁹ Pà mə nə pəria aba pələə mwashat dāng, bə ana raka nzali nə nong atarəi, anyambawan nə hatəki, à nə pələə wun gír bāngciu.

³⁰ Bəti-bəti sə mə nə nggə pəria, shebə wu làkkina wu akina nzali ka.

³¹ Mə nə tsək nzong-nzali ma'wun nə twal a Nggeamùr mala Nzuno aban ká Nggeamùr mala amə Filisti, sə nə twal a pədanban aban ká

Nggeasala Yiuføretis. Mə nə pà wun rəcandəa amur abwapəndəa mənana à do a nzali mənə ka, sə wun nə pəria a bədəm wun.

³² Wu kəa kùr kə cau wunəia, ko nə abakuli malea dāng.

³³ Wu kəa đekia bəà do a nzali ma'wun dāng; bə wu đekia ka, à nə dupa wun nggea gbəli mənana nə tsək wun, wun nə pàkkam caubikea, sə wun nə peri aban abakuli malea ka.>>

24

Amə Isərayila ak Kùrcau mala Mətalabangho

¹ Yahweh banggi Musa ama, <<Yiu abanam amur nkono, we wunə Haruna, andə Nadap, andə Abihu, sə abwana-məgule lumi-tongno-nong-bari mala amə Isərayila. Bə wu nda aban yiu zak ka, wu bunno a nzali aba peri abanam.

² We nəmurəo bərbə, na a nə yiu awu nə gbashì banam tù ka. Cili abwana ka, bəà cam zak. Acili amə Isərayila ka bəà kəa na ama à nə eauwe a nkono dāng.>>

³ Lang Musa wario kya nea abwana acau mala Yahweh kat, andə anggurcauni ka, abwana ak cau gəu ama, <<Səm nə kpata koya cau mana Yahweh na ka.>>

⁴ Pələa Musa gilə acau mala Yahweh kat. Ban nə fa nə dəmbari đidyal ka, lo bək gyangjan a kusə nkono, sə loasə akúnamúru lum-nong-bari, mənana koya tali mwashat ka kə cam a kúni koya tau lum-nong-bari mala amə Isərayila ka.

⁵ Pələa tasə alaggana mala amə Isərayila, à kya pākiagir mala pisəe kəring, sə à pà gir'nkila nə aJamnda ace apagir mala dotarəu aban Yahweh.

⁶ Musa twal gauwa-tsùrú mala nkila mala agirkusəu mənana à dārəia ka, soləi abalə ankenye, sə cili ka watsəki amur gyangnan.

⁷ Pələa twal Maləmce Kùrcau sə balli abwəna wi bəà oè. Sə abwana pà eare ama, <<Səm nə kpata cau mənana kat Yahweh na ka, səm nə oki wi.>>

⁸ Musa pələa twal nkila mana abalə ankenye ka, sə watsəki abwana arəia, sə bang ama, <<Wu səni, kùrcau mənana Yahweh pang nə wun, mana pà wun amənia yi anzongcau ka, ndya kə kùrrì nə nkila mənia ka.>>

⁹ Musa andə Haruna, andə Nadap, andə Abihu, sə abwana-məgule lumi-tongno-nong-bari mala amə Isərayila, à eauwe amur nkono,

¹⁰ sə à sən Bakuli mala amə Isərayila. Abata akusəi ka, bə kəgìr kəla múbân mala tali-gəna mala safir; kwár gəradau kəla baməsə kuli.

¹¹ Kat andə amani ama amənia yi abwana-məgule mala amə Isərayila sən Bakuli ka, loasə bui arəia dāng. Yàle à lili sə à nugìr atārəia a badəmbi.

Musa amur Nkono Saina

¹² Yahweh banggi Musa ama, <<Eauwe yiu abanam amur nkono sə wu duk kani. Mə nə po akpamgbəlang tali bari mənana ən gilə nggurcau andə anzongcau mem amuria ace mənana wu kanì abwana mem ngga.>>

¹³ Nda Musa lo atārəia andə Jesəwa məbwali wi túró, sə Musa eauwe o amur nkono mala Bakuli.

¹⁴ Musa ka angɣa dəmba banghəni abwana-məgule ama, <<Wu kundə səm a ban mənia ka

shebè sëm nyarna aban wun ngga. Haruna andə Hur ka à ndya kani atà wun ngga. Bwa mənana kat ndanə bekə cau wuliban, anzəm mənana səm uməna ka, bə kyan nə cê a bania.>>

¹⁵ Pələa Musa eauwe o a kùli amur Nkono Saina, kara pərbang yi gir múr nkono.

¹⁶ Tələban məboarbwe mala Yahweh yi suləo amur Nkono Saina, sə pərbang gir múrí anongno tongno-nong-mwashat. A tongno-nong-baria pwari ka, Yahweh tunə Musa nə bá pərbang.

¹⁷ A ban amə Isərayila a kusə nkono ka, à sən tă mala boarbwa mala Yahweh ka nda kəla bəsa mə'earke mənana kə lì gir ka, a bong nkono

¹⁸ Pələa Musa eau aban ká amur nkono sə kya kúti aba pərbang. Akanó sə kya do pàk pwari lumi-ine andə du lumi-ine.

25

Pāki aboro ace Tara Məfele

(Puro 35:4-9)

¹ Yahweh banggi Musa ama,

² <<Ne amə Isərayila ama bəà yinə aboro bəà yi pa abanam. Ak gir mənana bwa twalo a babumi sə yinəi nə pà acem ngga.

³ Amənia ka à nda ka aboro mənana awu nə ak a buia ka:

bolo-njengəlan, bolo-azərfa, andə bolo-bángnǎ;

⁴ nkonggúr dà'ndíng məlùre, məwanye, andə məbangnǎ;

nkonggúr-linən məbəlke mana à pyauwì ka, andə nggubyaau nyang-mbulpəndəa;

⁵ nggú gam mənana à bəngsəi ka;

nggú məbəlke mala ambulpəndəa;

kpamgbang mala nggun-akasiya;
⁶ mùrú olif ace tsək bəsa arə pītəla;
 amuku-gìr mə'kuskushi mənana à nə kpapi andə
 mùrú olif ace dārəâ, sə ace kpapè andə muku-
 gìr loasə yeke mə'rəmboarne ka;
⁷ amunatali-onis,* andə aməsətali-gəna ace
 giləkice rə efot† andə ləpan-dambaləu male.

Bakuli bang ama nə do abalə amə Isərayila

⁸ <<Tsək amə Isərayila bəà pək Tara-məfele
 acem, ace mənana bə ən do abaləia ka.
⁹ Pək mənəia yì Tara-məfele ka andə agir bāləi
 kat aba kpate a nzongni gərgə, kəla karikè mala
 Taragula mənana mə nə ləmdəò ka.

Akwati Kùrcəu
(Puro 37:1-9)

¹⁰ <<Tsək abwana bəà gbàllì Akwati Kùrcəu nə
 kpamgbang mala nggun-akasiya. Sauwa male bə
 pək bakusəu tərú nə incì tongno-nong-ine, tangja
 male bə pək bakusəu bari nə incì tərú, sə dāh'rya
 male bə pək bakusəu bari nə incì tərú.
¹¹ Gìr rəi kat nə bolo-njengələn məboarne, bāləi
 andə nzəmi; bak bolo-njengələn bə kàrì kúni kat.
¹² Tùl agbalmò ine mala bolo-njengələn acei,
 sə kpapi mwashat arə nkanggariban mala koya
 kusə akwati.
¹³ Shàr agara mala nggun-akasiya, sə wu gir rəia
 kat nə bolo-njengələn.

* **25:7 25:7** amunatali-onis ka à nda ka amunatali-pwasəa
 məboarsəne. † **25:7 25:7** efot ka nda muna daura-múrbi məfele
 mala Pəris Məgule.

¹⁴ Oasə agare abalə agbalmò arə ankang-gariban mala akwati ace twale.

¹⁵ Amənia yì agara ace twal akwati ka bəà dekia kàm abalə agbalmò arə akwati; bəà kəa pusəia dāng.

¹⁶ Awu nə tsək Acau-nakûn‡ mənana mə nə po ka aba mənial yì akwati ka.

¹⁷ <<Awu nə pàkkî Akwati girkúni male, mənana nda buno səntər§ ka, nə bolo-njengəlan məboarne kat. Sauwa male bə pək bakusəu tărú nə incì tongno-nong-ine, tangŋa male bə pək bakusəu bari nə incì tărú.

¹⁸ Awu nə tül abənzál mala acerup bari nə bolo-njengəlan mənana à walki ka, bəà came arə akún-bân bari amur girkúni, mənana nda buno səntər ka.

¹⁹ Tsək bə cerup bə came a bə kún-bân amur girkún Akwati sə bə cerup ka tsəi a nkābe bi a kún-bân. Bolo-njengəlan mənana à nè peă nēi ka bə kpapi arə bolo-njengəlan mənana à nè pàngŋənà girkún Akwati nēi ka, ace mənana bəà duk mwashat.

²⁰ Acerup ka tsəia, koməye ka baməsəi bə pələ nəban baməsə bi. Baməsəia bəà kə sən mūr girkún

‡ **25:16 25:16** *Acau-nakûn* ngga à nda ka akpamgbəlang tali bari mənana à gilə anzoncau mala kùrcau amúrià ka. Amənia yì akpamgbəlang tali bari, mənana à nda aba Akwati Kùrcau ka, à tunəia ama Acau-nakûn; à nda ka acau-nakûn mala kùrcau mənana à giləia ka, yì acau mala kùrcau a nre 'Bakuli andə abwana male § **25:17 25:17** *buno səntər* ka nda ban pa gír ace twalban caubikea; ban watsəki nkila a kusə buno-murəm mala 'Bakuli, yì ban mənana 'Bakuli nè gír mūr caubikea, ko nè twalban caubikea mala abwana ka.

Akwati, sə abuia mənana à mən a kùli ka bəà kùmsəó amur girkún Akwati, yì buno səntər.

²¹ Acau-nakûn* mənana mə nə pò ka, awu nə tsəia aba Akwati, sə awu nə kùmsə girkún Akwati amúrià.

²² Mə nə nggə je sənə we kano, a nre ka bənzál acerup bari, mənana à nda amur girkún Akwati,† yì buno səntər ka, sə mə nə banggo cau nə kuli, acau mala nzongcau mana kat ən nggə pò ace amə Isərayila ka.

Kpamgbang ace tsək Bəredi

(Puro 37:10-16)

²³ <<Awu nə gballi kpamgbang mala nggun-akasiya, ace tsək agir amurì; sauwa male bə pàk bakusəu tàrú, tangɲa male bə pàk bakusəu mwashat nə incì tongno-nong-mwashat, sə dāh'rya male ka bə pàk bakusəu bari nə incì tàrú.

²⁴ Awu nə gír rəi kat nə bolo-njengəlan məboarne, sə a nə bak kúní bə kàrì nə bolo-njengəlan.

²⁵ Múr kpamgbang mana sárə ka, awu nə pàkki wi mə-nzong mənana nyane male ka incì tàrú na ka bə kàrì kúní kat, sə wu bak bolo-njengəlan bə kàrì mə-nzong nì.

²⁶ Awu nə tül agbalmò ine nə bolo-njengəlan aceì, sə awu nə kpapia arə abankara male ine, arə akusəi ine.

* **25:21 25:21** Acau-nakûn yì akpamgbəlang-tali bari mənana à nyoulə anzongcau mala kùrcəu amúrià ka † **25:22 25:22** Akwati kùrcəu mənana à tsək akpamgbəlang-tali bari mana à nyoulə anzongcau mala kùrcəu amúrià ka.

²⁷ Agbalmò mənía mana à nda ace bwal agara mənana à nè nggə twalna kpamgbang-tsək-agir nəia ka, tsəia arə akusə kpamgbang bəà gbashì ban nzong kúni.

²⁸ Awu nə pàk agara twal kpamgbang-tsək-agir nə nggun-akasiya, sə awu nə gír rəia kat nə bolo-njengəlan.

²⁹ Awu nə pàk aparanti male, andə acembe male, andə amuna-nkenye male, andə amuna-bàng male ace solə pàgír mala gírnùná; awu ne pea nə bolo-njengəlan məboarne.

³⁰ Awu nə tsək Bəredi mala Badəm Yahweh, mənana à pànà boro nəi abanam ngga amur kpamgbang a badəmbam koya pwari.

Gír tàmsə apitəla
(Puro 37:17-24)

³¹ <<Awu nə pàk gír tàmsə apitəla nə bolo-njengəlan məboarne. Kusə gír tàmsə apitəla, andə garè mənana cam a babaləu, andə nyouləa rəi mənana kəla tǒ mala fufe nə pwasəe andə tər-fufe ka, awu nə pè kat nə gumtəli bolo-njengəlan mwashat mənana à walki ka.

³² Pàk garè bə pàngnə abui tongno-nong-mwashat mənana à san arə ankanggari ka; tàrú a nkanggari man sə tàrú a bə nkanggari.

³³ Koməye atà abui tongno-nong-mwashat ka, bak rəi bə ləmdə nyouləa tǒ mala afufe tàrú mala nggun-almon, sə koya fufe ka bə pàngnə pwasəe andə tər-fufe male.

³⁴ Bak rə gír tàmsə apitəla bə ləmdə nyouləa mala afufe ine mala nggun-almon nə apwasəe andə atər-fufe malea.

³⁵ Nyoulæa tər-fufe mwashat ka nè pa a ban-kpapí mala bari atà abu gír tamsə apitəla; baria nyoulæa tər-fufe ka nè pa a ban-kpapí mala abea abui bari, sə təruià nyoulæa tər-fufe ka nè pa a ban-kpapí mala masələata abui bari, mənana yia kat à sana arə gara gír tamsə apitəla ka; anggo sə gír tamsə apitəla ka nè pàngnə abui tongno-nong-mwashat mənana à san arə garè ka.

³⁶ Yi gír tamsə apitəla andə nyoulæa rəi mala afufe andə apwasəe andə atər-fufe ka, à nè pea kat nə gumtəli bolo-njengəlan məboarne mwashat mənana à walki ka.

³⁷ <<Awu nə pək apitəla tongno-nong-bari ace gír tamsə apitəla, sə wu tamsəkia [amur garè andə abui tongno-nong-mwashat], ace mənana bəà pa təlaban a banfana mana a bədəmbi ka.

³⁸ Aməmyal (mala kətəriki tú kún bəgír-bəsa) andə atasau-bəsa ka, bəà peà nə bolo-njengəlan məboarne.

³⁹ Pəktúró nə bolo-njengəlan məboarne mənana dəmbərya male ka tyang lumi-tàrú-bwamdə-tongno [35] na ka sə wu pək gír tamsə apitəla andə agirtúró male kat.

⁴⁰ <<Tsəkiro wu pak agir man kat aba kpate a nzongni kəla mənana ən ləmdəò amur nkono ka.

26

Taragula mala Mətalabangjo

(Puro 36:8-38)

¹ <<Sə Taragula mənana awu nə pək ka, pək bāləi nə alagír lum mənana à teà nə nkonggúr-linən mana à pyauwì ka andə nkonggúr dā'ndíng

məlùre, məwanye, andə məbangɲe. Mə'sələ pakki-agir bə peǎ sə bə tà pǎ mala acerup bəà ləmdəa arəia.

² Amənia yì alagìr lum ngga, bəà kārəa; sauwa malea bə pàk bakusəu lumi-ine nə məsəi bari, sə tangɲa malea ka bə pàk bakusəu tongno-nong-mwashat.

³ Tongno atà alagìr mənìa ka, awu nə kpapia sə awu nə swària a kunarəia bəà duk lagìr məsauwe mwashat. Anggo gbal sə awu nə pangnə acilia mənəo tongno ka.

⁴ Awu nə pakki atəkrək nə nkonggúr dǎ'ndíng mǎlùre sə awu nə dúrkia a nkanggari arəia a gírí-kún koməye atà alagìr məsake mənəo ka.

⁵ Awu nə dúrki atəkrək nkonggúr lumi-tongno a gírí-kún mwashat atà alagìr aməsake mənəo ka; anggo gbal bə man mwashat ka dúrkì wi atəkrək nkonggúr male lumi-tongno mənana à nè cam a nkābe gərgər andə aməno à dúrkia arə gírí-kún lagìr mǎdəmbe ka.

⁶ Awu nə pàk anlǐ-bwalkúngir lumi-tongno nə bolo-njengəlan. Bwalki atəkrək gírí-kún lagìr məsauwe man mwashat ka, wu kpapia a kúnarə atəkrək gírí-kún bə lagìr məsauwe mənəo ka nə anlǐ-bwalkúngir, ace mənana yì alagìr məsake ka bəà duk mwashat. Anggo sə nè do ama Taragula ka, lagìr mwashat na à pè nǎi ka.

⁷ <<Awu nə pàk alagìr-nggû nə anggu-mbulpəndəa lum-nong-mwashat ace kùmsə múr Taragula.

⁸ Amənia yì anggu-mbulpəndəa lum-nong-mwashat ka bəà kārəa; sauwa mala koməye ka

bə̀ pàk bakusəu lumi-ine bwamdə tongno, sə tangŋa mala koməye ka bə̀ pàk bakusəu tongno-nong-mwashat.

⁹ Tongno ateà ka awu nə kpapia sə awu nə swària a kunarəia bə̀ duk lagìr-nggû məsauwe mwashat, sə aman tongno-nong-mwashat ka swària gbal a kunarəia bə̀ duk b̄aria lagìr-nggû məsauwe mwashat. Tongno-nong-mwashatia nggu-mbulpəndəa mənana masələi ab̄i a kún lagìr-nggû mən̄ia ka, kàrrì abaləarəia b̄ari bə̀ gyare a b̄adəm Tara-məfele.

¹⁰ Awu nə đúrki atəkrək nkonggúr lumi-tongno a nkanggari arəia a gírì-kún koməye atà alagìr-nggû aməsake mən̄ia ka.

¹¹ Awu nə pàk anl̄i-bwalkúngir nə bolo-bángŋá, yia lumi-tongno. Awu nə oasəkia abalə atəkrək gírì-kún alagìr-nggû aməsake mən̄ia b̄ari ka, sə awu nə kpapia a kúnarəia bə̀ duk lagìr-nggû nggea mægule mwashat, ace mənana bə̀ gírna múr Tara-məfele n̄i ka.

¹² Cili lagìr-nggû mənana ueo sə à ləpì ka, bə̀ nyesəi bə̀ gyare a nzəm Taragula.

¹³ Cili sauwa mala lagìr-nggû, bakusəu mwashat nə incì tongno-nong-mwashat mənana ueo sə sùləi múr Taragula a koya bumban male ka, nyia bə̀ gyare arə abumban, ace mənana bə̀ gír múr Taragula kat-kat.

¹⁴ <<Awu nə pàk abea lagìr-nggû kàm b̄ari đəm ace kùmsə múr Taragula. Man mwashat ka p̄e nə nggú ka gam mənana à bangsəi ka, sə b̄e man, mənana nə masələi ab̄i nə sarəa amúrià a kùli ka, p̄e nə nggú məbəlke mala ambulpəndəa.

Anggun mala Taragula

¹⁵ <<Awu nè pàk anggun-tara ace Taragula nè akpamgbang mala nggun-akasiya mənana à sáré pərapəra ka.

¹⁶ Koya nggun-tara ka dāh'rya male bə duk bakusəu lum-bwamdə-tongno, sə tangŋa male ka, bə duk bakusəu bari nè incì tàrú.

¹⁷ Akpamgbang bari nè kúnià kəla ankpako na awu nè kpapia a nkanggari rəarəia bəà pàk nggun-tara mwashat ka. Anggo sə awu nè pàk anggun-tara mala Taragula kat.

¹⁸ Awu nè pàk anggun-tara lumi-bari ace bum-ban mala Taragula mənana sən njar-kunmur ka.

¹⁹ Awu nè pàk agumtəli-tərtə anggun-tara lumi-ine nè bolo-azərfa. Agumtəli-tərtə bari, koməye ka nè tūli male arəi, à nè pà abata koya nggun-tara, ace bwal akusə akpamgbang amə pyalpyalni bari mala nggun-tara.

²⁰ A bumban mala Taragula mənana sən njar-nza ka, awu nè tsək anggun-tara lumi-bari,

²¹ abalə agumtəli-tərtəà mənana à pea nè bolo-azərfa ka lumi-ine, bari a kusə koya nggun-tara.

²² Sə a nzəm Taragula, yì bumban male mənana sən njar-nzali ka, awu nè tsək anggun-tara kam tongno-nong-mwashat.

²³ Awu nè pàk abea nggun-tara bari dəm ace koya bankara a nzəm Taragula.

²⁴ Anggun-tara bari-bari mənana à nè cam a koya bankara a nzəm Taragula ka, awu nè kpapi tərtea bəà cam a ban məmwashati, sə múrià ka kùria nè gbalmo kàngkàng bəà duk mwashat. Yì anggun-tara arə abankara mənə bari ka anggo sə

awu nè pangnəia.

²⁵ Ləmdə ama bəà kpapia kat ka, nzəm Taragula nè pangnə anggun-tara tongno-nong-tàrú aban came abalə agumtəli-tərtəà lum-bwamdə-tongno-nong-mwashat, mənana à peă nè bolo-azərfa ka; koya nggun-tara ka, kusəi nè pà abalə agumtəli-tərtə bari.

²⁶ <<Awu nè pàk anggun-gangndea lum-bwamdə-tongno nè akpamgbang mala nggun-akasiya ace kpapiki anggun-tara. Tsək tongno bəà kpapi anggun-tara mala Taragula a bumban male mənana sən njar-nza ka,

²⁷ tongno bəà kpapi anggun-tara a bumban mala Taragula mənana sən njar-kunmur ka, sə tongno ka bəà kpapi anggun-tara a bumban mala Taragula a nzəmi, yì bumban mənana sən njar-nzali ka.

²⁸ Nggun-gangndea mənana nè gangndəi a tsùrú mala anggun-tara ka, nè tite arə nggun-tara mənana nda a masələata kún-bân, sə nè sarəa aban ká bə masələata kún-bân mala Taragula ka.

²⁹ Anggun-tara ka awu nè tasə rəia nè bolo-njengələn, sə awu nè kùrkia wia agbalmò bolo-njengələn ace bwal anggun-gangndea mənana à nè oasəkia abaləia ka. Yìà anggun-gangndea ka awu nè tasə rəia gbal nè bolo-njengələn.

³⁰ Awu nè loasə mənəia yì Taragula ka a pə mənana ən ləmdəo amúr nkono ka.>>

*Lagìr-kasəbân aba Taragula
(Puro 36:35-38)
Matalabangŋo bang ama:*

31 <<Awu nə pàk lagìr-kasəbân nə nggubyaulinən ace gau bǎ Taragula. Bwa mə'sələ pakki-agir bə pàktúró nə nkonggúr dà'ndíng, mǎlùre, mǎwanye, andə məbangɲe andə mala nkonggúr-linən məbəlke mana à pyauwì ka, bə tagìr mala acerup bəà ləmdə arəl.

32 Awu nə gyar mǎnia yì lagìr-kasəbân ngga, nə anlǐ-gyargìr mala bolo-njengələn, a kún anggun-bələu ine mala kpamgbang-akasiya, mǎnana à tasə rǎia nə bolo-njengələn, sə à camgi əbalə agumtəli-tərtəà mala bolo-azərfa ka.

33 Awu nə bwalki kún lagìr-kasəbân mǎnia ka nə anlǐ-bwalkúngir bə gyare a kùli arə múr Taragula, sə awu nə tsək Akwati mala Acau-nakûn əbaləi nə nzəm lagìr-kasəbân, mǎnana gau Ban Məfele andə Ban Nggea Məfele ka.

34 Awu nə tsək girkún Akwati mala Acau-nakûn, mǎnana nda buno sǎntər ka, amur Akwati Kùrcau sə awu nə tamsəi əba Ban Nggea Məfele.

35 A nza nə Ban Nggea Məfele əba Taragula ka, awu nə tsək kpamgbang mala tsək bəredi bə came a nkanggariban nə njar-nza; sə a nkābe male nə njar-kunmur ka, awu nə tsək gìr tǎmsə apitəla.

36 <<Awu nə pàk lagìr-gbarban ace bankutio əba mǎno yì tara ka. Pè nə nkonggúr linən məbəlke mǎnana à pyauwì ka. Bwa mə'sələ tagìr nə bù bə nbákí rəl nə ankonggúr dà'ndíng mǎlùre, mǎwanye, andə məbangɲe.

37 Awu nə pàk anggun-bələu nə kpamgbang-akasiya aməsake tongno, sə awu nə tasə rǎia nə bolo-njengələn. Awu nə tamsə koməye ka əba gumtəli-tərtè mǎnana à pè nə bolo-bángɲǎ ka, sə

awu nə gyar mən̄ia yì lagìr-gbarban ngga arə̄ia nə
anl̄i-gyargìr mala bolo-njengəlan.

27

Gyangŋan pàgir mala pisəe kəring
(Puro 38:1-7)

¹ <<Awu nə pàk gyangŋan nə nggun-akasiya.
Sauwa male nə duk bakusəu tongno-nong-ɓari nə
gauwa-tsùrú, tangŋa male, bakusəu tongno-nong-
ɓari nə gauwa-tsùrú, sə dāh'rya male ka bakusəu
ine nə gauwa-tsùrú.

² Sə awu nə pàkki wi anjawe arə agirikúní ine.
Yì gyangŋan andə anjawe ka shària nə nggun
məmwashati, sə wu gir rəi kat nə bolo-bángŋá.

³ Awu nə pàk ankwarding-bolo ace pwan
tú male, andə ashebəl, andə ankenye, andə
ashokali-nyama, andə atasau-bəsa. Amənia yì
agirtúró kat ka, awu nə peə nə bolo-bángŋá.

⁴ Awu nə pàk bāndà nə waya mala bolo-bángŋá,
sə awu nə tsəki wi agbalmò bolo-bángŋá ine arə
abankara male a kúní ace bwale.

⁵ Awu nə tsək mən̄o yì bāndà ka aba gyangŋan,
a bumi nə ɓaləu.

⁶ Awu nə pàk agara ɓari nə nggun-akasiya, sə
wu gir rəia nə bolo-bángŋá.

⁷ Koməye ka oasəi abalə atūli gbalmò ɓari a ban
ankanggari gyangŋan, ace twale.

⁸ Yì gyangŋan ngga pè nə akpamgbang; nying
ɓāləi ɓə nong horondong. Pè kəla mənana à
ləmdəò amur nkono ka.

Patal mala Taragula
(Puro 38:9-20)

⁹ <<Awu nə kasə patal bə kàrì Taragula. A bumban male mana sən njar-kunmur ka, gyarki wi alagìr mənana à teă nə nkonggúr linən məbəlke mana à pyauwì ka; sauwa malea bə pàk bəkusəu gbəman-mwashat nə lumi-tongno (150), sə bəà gyarki arə

¹⁰ anggun-kala male lumi-bari aban camge abalə agumtəli-tərtəà lumi-bari, mana à peă kat nə bolo-bángŋá ka; sə anggun-kala andə ankò malea, andə anlǐ-gyargìr mana à bwal alagìr ka, bəà peă nə bolo-azərfa.

¹¹ Anggo gbal, a bumban mənana sən njar-nza ka, à nə gyarki alagìr mənana sauwa malea ka bəkusəu gbəman-mwashat nə lumi-tongno na (150) ka, arə anggun-kala lumi-bari, aban camge abalə agumtəli-tərtəà, mənana yìà kat ka, bolo-bángŋá na à peă nəia ka. Anlǐ-gyargìr mana à bwal alagìr, arə anggun-kala andə ankò malea ka, bəà peă nə bolo-azərfa.

¹² <<Bumban mala patal a buì mənana nə njar-nzali ka, awu nə gyarki alagìr mana sauwa malea ka, bəkusəu lumi-tongno-nong-bari bwamdə tongno (75) na ka, arə anggun-kala male lum mənana à camgi abalə agumtəli-tərtəà lum ngga.

¹³ Bumban mənana nə njartakuli, ban kutio a patal mala Taragula ka, sauwa male gbal ka bə pàk bəkusəu lumi-tongno-nong-bari bwamdə tongno.

¹⁴ Lagìr mənana nə gyar a buì məlì mala kunbala ka, tangŋa male bə pàk bəkusəu lumi-bari-nong-bari nə gauwa-tsùrú, sə bə gyare arə anggun-kala tàrú aban came abalə agumtəli-tərtəà

tàrú.

¹⁵ Lagir mənana nə gyar a bui mən'nggare ka, tangña male bə̀ pàk bə̀kusəu lumi-bari nong-bari nə gauwa-tsùrú, sə bə̀ gyar arə anggun-kala tàrú aban came abalə agumtəli-tərtəà tàrú.

¹⁶ <<Bankutio aba patal ka, kumbi wi lagir gbare mənana tangña male ka bə̀ pak bə̀kusəu lumi-tàrú. Bə̀à tè nə nkonggúr linən məbəlke mənana à pyauwì ka, sə bə̀à nyoulə rəi aba sələ tagir məboarsəne nə nkonggúr dā'ndíng məlùre, məwanyə, andə məbangñe. Gyari arə anggun-kala ine mənana à came abalə agumtəli-tərtəà ine ka.

¹⁷ Anggun-kala mənana kat à kàrì patal ka, bə̀à camgi abalə agumtəli-tərtəà mala bolo-bángñá. Gangndəki agara bolo-azərfa amur anggun-kala kat sə wu kùrkia arəarəia. Tsəkia wia anlí-gyargir malea mənana à peǎ nə bolo-azərfa ka.

¹⁸ Yì patal kat ka, sauwa male bə̀ pak bə̀kusəu gbəman nə lumi-tongno (150), sə tangña male ka bə̀kusəu lumi-tongno-nong-bari nə məsəi tongno (75). Dāh'rya mala alagir male mənana à nə gír ban ngga, bə̀ pàk bə̀kusəu tongno-nong-bari nə gauwa-tsùrú (7.5). Bə̀à peǎ nə nkonggúr linən məbəlke mənana à pyauwì ka. Agumtəl-tərtə anggun-kala ka, bə̀à peǎ nə bolo-bángñá.

¹⁹ Agir mənana kat à nə pàngñənà túró nəia ace túró bá Taragula, ko bə̀ məye nda túró malea ka, andə ankpako male, andə ankpako mala anggun-kal patal ka, duməna púp à nə peǎ nə bolo-bángñá.

Tsəkir pitəla

²⁰ <<Banggi amə Isərayila bəà yinəo nə mūrú olif məboarne mənana à kambi nə kamba ka ace soe aba pitəla, ace mənana abəsa male ka bəà kə earke koya pwari.

²¹ Haruna andə amuni, na à nè tamsə pitəla a badəmbam aba Tara Ban-peri, anzəm lagir-kasəbān mənana gbār Akwati mala Acau-nakūn ngga, sə à nè nggə tsəkir pitəla ace mənana abəsa male bəà kə earke a badəmbam, twal a koya pwarikpəra bà kwaro mala ban. Mənia yi nzong-cau ka, duməna púp amə Isərayila andə amə'keà arə anza malea kat à nè kpate.

28*Adaura mala apəris*

(Puro 39:1-7)

Mətalabangjo banggi Musa ama:

¹ <<Túrban bə mə'eambo Haruna andə amunaburana male, Nadap, andə Abihu, andə Eleaza, sə Itamar atə, bəà yiu a bano. Pusəia a nggəsani abalə amə Isərayila. Tsəia bəà duk apəris ace pakkam túró.

² <<Awu nə swàrî mə'eambo Haruna adaura məfele mala apəris, amə'boarbwe andə amə'boarsəne.

³ Awu nə nacau ne abwana mənana kat amə'sələ pakkigir na ka, abwana mənana ən pania wia sələ a babumia ka, bəà pakkî Haruna agir-nggūrəu, ace tàre bə duk pəris aba túró mem.>>

⁴ Amənia ka à nda ka agir-nggūrəu mənana à nè swària ka: ləpan-dambaləu, andə efot,* andə daura-tsuru məsauwe mala efot, andə daura-babaləu məlime mənana à nyoulə rəi nə tagir məboarsəne ka, andə nggubyaui mbubi mūrû, sə bugir mārə tabunu. Bəà pək amənia yì adaura məfele ka ace mə'eambo Haruna andə amuni amuna-burana, ace mənana bəà nyesəia bəà duk apəris ace pakkam tūrô ka.

⁵ Amə'túró amə'sələ pakkiagir bəà ak nkonggúr dā'ndíng məlùre, məwanye, andə məbanghe, andə mala bolo-njengəlan, sə nkonggúr linən məbəlke mənana à pyauwì nə pyauweka, ace pək adaura mənə.

Efot, muna daura-múrbi məfele

⁶ <<Muna daura-múrbi məfele, yì efot ka bwa mə'sələ pakkiagir bəà tè nə nkonggúr linən məbəlke mənana à pyauwì nə pyauwe ka; bəà tà gír məboarsəne arəi nə nkonggúr dā'ndíng məlùre, məwanye, andə məbanghe, andə mala bolo-njengəlan.

⁷ Yì efot ka bəà swàrí wi anggúr-nkpamtaru bari mənana à nè kpapi bədəmbi andə nzəmi ka.

⁸ Bugir mārə tabunu ace krapè arə efot ka, bəà tè kəla mala efot, nə ankonggúr mala bolo-njengəlan, andə mala dā'ndíng məlùre, məwanye, andə məbanghe, sə nkonggúr linən məbəlke mana à pyauwì nə pyauweka, sə bəà swàrí arə efot ace mənana bəà duk mwashat ka.

* 28:4 28:4 efot ka nda muna daura-múrbi məfele.

9 <<Twal amunatali-onis bari sə wu nyoulə lullə amuna-burana lum-nong-bari mala Isərayila amuria.

10 Nyoulə alulləu tongno-nong-mwashat amur koya munatali-onis; tsadfi alulləia kəla mənana à bəlia ka.

11 Bəà nyoulə aməno yi alullə amuna-burana mala Isərayila ka, amur amunatali-onis mənə bari, kəla mənana mə'pək-njengələn nə nyoulə gir amur bamur gbalmo-parbū ka. Koya munatali-onis ka oasəi aba təkək-wayə male mənana bolo-njengələn na ka,

12 sə wu dambia arə anggúr-nkpamtaru mala efot. À nə duk atali denyinəban mala amuna-burana mala Isərayila. Haruna nə nggə gyar alulləia a myali a bədəm Yahweh ace denyinəia.

13 Awu nə pək atəkək-wayə mala bolo-njengələn ace amunatali-onis mənə bari ka.

14 Pək amuna-nsolo bamyalu nə bolo-njengələn məboarne; bələia bəà pa kəla nggur, sə wu kpapia arə atəkək wayə bolo-njengələn mala amunatali-onis mənə bari ka, bəà gyare arəia.

Ləpan dambaləu (Puro 39:8-21)

15 <<Awu nə pək ləpan-dambaləu ace sūrə nə mala Bakuli. Bəà tē aba sələ tagir ulang mala efot, nə ankonggúr bolo-njengələn, andə dā'ndíng mələre, məwanyə, andə məbangje, andə linən məbəlke mana à pyauwì nə pyauwe ka.

16 Bəà pē nə kasəna lagir mənana à kàrrì bari sə kúnì ləpi amur bē sə pək ləpan ngga. Sauwa male

bè pàk mwashat andə tangŋa male, incì tongno-nong-ine.

¹⁷ Awu nə gyari wi arə amuna tali-gəna tărú-tărú a nzəmarəia arə asangbəlang ine; a sangbəlang mədəmbe ka, bəà lanzəi wi atali-gəna rubi, tofas, andə beril;

¹⁸ a bəria sangbəlang ngga bəà lanzəi wi amuna tali-gəna mala emeral, safir, andə daimon;

¹⁹ a təruiə sangbəlang ngga bəà lanzəi wi amuna tali-gəna jasinta, aget, andə amitis;

²⁰ a inea sangbəlang ngga bəà lanzəi wi amuna tali-gəna kərisolat, onis, andə jasper; koməye ka bə pa aba təkək-waya bolo-njengəlan mənana à boləi ka.

²¹ Yia kat ka amuna tali-gəna lum-nong-bari na; koməye atəa ka bəà nyouləi wi mwashat atə alullə amuna-burana lum-nong-bari mala Yakupu amurí, bəà cam a kúnì atəu mala amə Isərayila. Bəà nyoulə alulləia kəla mana à nə nyoulə gir amur gbalmo parbu ka.

²² <<Amuna-nsolo mənə à peă nə bolo-njengəlan sə à pyauwia kəla nggur ka, à nda ace kurre arə ləpan-dambaləu.

²³ Awu nə pàk agbalmò bari nə bolo-njengəlan sə wu oasəia arə ləpan-dambaləu a ban akúnì mənana à pələ nə kùlì ka.

²⁴ Awu nə kùr amuna-nsolo mənə bari ka arə agbalmò mənəia bari a kún bankara mala ləpan-dambaləu ka.

²⁵ Kún ansolo mənə bari ka, awu nə kùria arə atəkək-waya mala amunatali-onis mənə bari ka. Anggo sə ləpan-dambaləu ka nə gyare a bədəmbu arə anggúr-nkpamtaru mala efot.

26 Awu nə pàk agbalmò bolo-njengəlan bari sə awu nə oasəia arə ləpan-dambələu a ban akúni mənana a nzali ka nə baləu, bəà nong amur efot.

27 Awu nə pàk abea agbalmò bolo-njengəlan bari dəm, sə awu nə kpapia a kún anggúr-nkpamtaru mana à pələ nə nzali ka a badəm efot, tù a ban-kparya male amur bugìr mārə tabunu mənəbaké mala efot.

28 Awu nə kùr agbalmò mala ləpan-dambələu arə agbalmò mala efot nə nggur mələure, ace mənana ləpan-dambələu ka bə nongɲo amur bugìr mārə tabunu mənəbaké mala efot, sə ace mənana bə bwal kàngkàng arə efot ka.

29 <<Bə Haruna nə kùtí aba Ban Məfele ka, nə oasə mənəia yì ləpan-dambələu mala sùrə nè mala Bakuli, mana à nyouləi wi alullə atau mala amə Isərayila amurí ka a myali; bə gyare a dambələi, yì ban babumi, ace mənana Mim, Yahweh ka, mə nə nggə denyinə abwana mem a koya pwari.

30 †Awu nə oasə a Urim andə Thummim‡ aba ləpan-dambələu ace mənana bəà pà amur babum Haruna a koya pwari nə kùtí a badəmbam aba Ban Məfele ka. Anggo sə aməno yì agir ka à nə nongɲo amur babum Haruna ace sùrə nè mem amur amə Isərayila a badəmbam, Mim Yahweh koya pwari.

*Abea daura pəris mənana à ué ka
(Puro 39:22-31)*

† 28:30 28:30 Bal cə aba: Bal 27:21; Nggur 33:8; Ezr 2:63; Nehe 7:65. ‡ 28:30 28:30 Urim andə Thummim ngga agir na bari Pəris Məgule kə pàngɲənà túró nəia ace sùrə nè mala Bakuli amur acau.

³¹ <<Daura-tsuru mäsauwe mala efot ka bəà tè kat nə dā'ndíng məlùre.

³² Bəà nying ban fonggərang a myali ace oasə bamuru, sə bəà tà myali nə nkonggúr məcandəe bə gumbəli kat, ace mənana bə kəa sən raka.

³³ Awu nə kàrì kún daure nə agir kəla abəla mbəring mənana à teă nə nkonggúr dā'ndíng məlùre, məwanye, andə məbangŋe ka, sə wu gyarki amuna gwaroji bolo-njengəlan a nrea.

³⁴ Amuna gwaroji bolo-njengəlan andə abəla mbəring ngga bəà gabi-baləarəia camge a kún daure, bəà gumbəli.

³⁵ Duməna púp Haruna nə oasə mənia yì daura ka arəi bə ndarə pək túró mala pəris ka. Bə ndarə kutio nə yiu a badəmbam aba Ban Məfele, ko bə ndarə púrì wi nə u ka, à nə ok bua mala amuna gwaroji mənia ka, ace mənana bəkəa wù raka.

³⁶ <<Pək baji məkyaue nə bolo-njengəlan məboarne sə wu nyoulə cau mənia ka amurì ama: Məfele na aban Yahweh.

³⁷ Kùrrì nə nkonggúr məlùre arə nggubya mbubì múrû mała Haruna nə ban badəmbi.

³⁸ Haruna nə nggə mārəi a kúndəmbi koya pwari. Mənia ka nda ace ləmdə ama bə amə Isərayila pà agir'nkila abanam kəla pəboro məfele malea, sə à pè nə bwarkio abaləi ka, Haruna nə twal atanni mənana à nə yiu atəcau mala aməno yì abwarkio ka amurì, ace mənana, Mim, Yahweh ka, mə ak apəboro mənana kat à yinəia abanam ngga.

³⁹ <<Awu nə tà daura-babaləu məlìme ace Haruna, andə nggubya mbubì múrû male, nə

nkonggúr-linən mæbælke. Sə awu nə pàkki wi bugìr mārə tabunu mənana à nbákí rəi nə tagìr mæboarsəne ka.

⁴⁰ <<Awu nə pàk adaura túró-pəris, andə abugìr mārə tabunu, andə asukuru, ace amuna-burana mala Haruna, ace mənana bə abwana sənia nə boarbwa andə gulo.

⁴¹ Awu nə oasəi Haruna andə amuna-burana male amənia yì agir-nggùrəu ka arəia. Sə awu nə dārəia nə mùrú olif ace kùria wia gulo, sə ace tària mala pàkkam túró kəla apəris.

⁴² Awu nə swàrì Haruna andə koyan atà amuna-burana male ka ashiwan mala nggubyaui linən. Shiwan ngga à nə oasəi a tabunu sə akusəi nə suləo aban yiu amur abyalu, ace mənana bata bwa bə kəa uəo a nza raka.

⁴³ Duməna púp Haruna andə amuna-burana male ka à nə oasə agirbadəmbu ateà a pwari mana kat à nə kùtí a badəmbam aba Tara Banperi, ko à nə gbashì ban gyangŋan ace pàk túró pəris aba Ban Məfele ka. Mənia ka nda ace mənana bəà kəa nunbi bamuria caubikea sə à nə wù ka dāng. Mənia yì nggurcau ka nda ace Haruna andə amuni andə aməkè tətək.

29

Akwarkiru ace pà gara túró pəris

¹ <<Mənia ka nda nàtə mənana awu nə kpate ace tər Haruna andə amuna-burana male bəà duk apəris aba túró mem ngga: Twal lo jamnda mwashat andə agam bari mənana à pənə bə kəgìr məbane arəia raka.

² Pàktúró nə muku məssa-alkama məbəlke mana yis pà arəi raka sə wu pak agbatali bəredi. Kpapi mukuì andə mùrú olif sə wu pak agbatali kyak, pələa pàk abiskit sə wu hasəkia wia mùrú olif.

³ Awu nə tsəia kat aba ndakade məmwashati, sə awu nə yinəia abanam atərəia andə aməno yi lo jamnda andə agam bari ka.

⁴ <<Awu nə kyan nə Haruna andə amuna-burana male a kún Tara Ban-peri, sə awu nə lákkià wia rəia nə mùr.

⁵ Pələa awu nə twal adaura-pəris sə awu nə oasəi Haruna daura-babaləu məlime, andə daura-tsuru məsauwe mala efot, andə efot, andə ləpan-dambaləu; sə awu nə mārəi wi a tabuni, bugìr mārə tabunu mənana à tè nə ankonggúr məboarsəne ulang mala efot ka.

⁶ Mārəi wi nggubyou mbubi múrû amurí, sə wu kùri wi baji male məfele mənana à nyoulə cau amurí ama: <Məfele ace Yahweh> ka.

⁷ Anzəm mənə ka, pè wi gara mala tərban ace túró pəris nə soləi wi mùrú olif amurí.

⁸ <<Kəla mənə gbal, awu nə yinə amuna-burana male, sə awu nə oasəia wia adaura túró-pəris arəia.

⁹ Awu nə mārəia wia abugìr mārə tabunu, sə awu nə mbubia wia múrià nə anggubyou mbubi múrû. Anggo sə dobuno-pəris ka nə duk mala Haruna andə amuna-burana male andə amə'keà tātək. Anggo sə awu nə kùrì Haruna andə amuna-burana male túró pəris.

¹⁰ <<Awu nə yinə lo jamnda mənə ka a bədəmbam, a kún Tara Ban-peri, sə awu nə banggi Haruna andə amuna-burana male, bəà tsək abuia a bamurí.

¹¹ Awu nə pwanmyal mən̄ia yi lo jamnda ka a b̄adəmbam, M̄im Yahweh, a kún Tara Ban-peri.

¹² Awu nə d̄arə nkile b̄eti sə wu hasəki amur anjawe gyangñan nə muna-buo. Cili nkila ka, soləi a kusə gyangñan.

¹³ M̄urú nyama mən̄ana ḡir m̄ur alungño jamnda, andə bare m̄əsauwe mala nkundingñi, andə amuna-gbè b̄ari, andə m̄urú nyama mən̄ana amuria ka, pwan̄ia kat sə wu pisəia a b̄esa amur gyangñan.

¹⁴ Səama, cili nyam jamnda, andə ngguí, andə ciute ka, awu nə pisəia a nzəm là-gumli; mən̄ia ka p̄agir ace acaubikea na.*

¹⁵ <<Dəm ngga awu nə twal mwashat at̄a agam m̄əno b̄ari ka sə wu banggi Haruna andə amuna-burana male b̄əa tsək abuīa a b̄am̄urí.

¹⁶ Sə awu nə pwanmyal gamn̄i, sə nkile ka awu nə watsəki arə gyangñan b̄ə gumbəli.

¹⁷ Awu nə kasəki nyam gamn̄i b̄eti-b̄eti; awu nə lak agir-bumi, andə akusəi, sə awu nə tsəia amur b̄am̄urí andə nyami mən̄ana à kasəki b̄eti-b̄eti ka.

¹⁸ Pisə abare gam mən̄ia ka kat a b̄esa amur gyangñan. Mən̄ia ka p̄agir mala pisəe k̄ering abanam Yahweh na; p̄agir na nə b̄esa abanam Yahweh, ace pa rəmban m̄əboarne mana kə pwasəbumam ngga.

¹⁹ <<Awu nə twal b̄ə gam m̄əno ue ka, sə awu nə tunə Haruna andə amuna-burana male b̄əa tsək abuīa a b̄am̄urí.

²⁰ Pələa awu nə pwan-myā gamn̄i, sə awu nə d̄arə b̄eti āba nkile wu hasəki Haruna andə

* **29:14 29:14** *p̄agir ace acaubikea na ko <<p̄agir mala lakban arə caubikea na>>; anggo gbal a m̄əsəi 36.*

amuna-burana male arə amburkiria mēli, andə amuna-buia mēbure mēli, sə arə amuna-kusəia mēbure mēli. Cili ka watsəki arə gyangŋan bə kəri kat.

²¹ Awu nə dārə aḅa nkila mənana amur gyangŋan ngga, sə wu zurəi andə mūrú olif mənana nda ace dārəa ka, sə wu watsəki amur Haruna sə amur amuna-burana male, andə adaura malea. Anggo, sə yia andə adaura malea ka awu nə taria, aməfele na.

²² <<Mənia yi gam ngga nda ace nàtà mala pè Haruna andə amuna-burana male gara ace túró pəris. Acemani ka, pusəki mūrú rə nyam gamni, andə mūrú nyam nggilate, andə mūrú nyama mənana gír mūr agir-bumi ka; sə wu pusə ban mēboarne mala nkundingŋi, andə amuna-gbè bari, andə mūrú nyama mənana gír mūrìa ka, andə byal kusəi mēli.

²³ Aḅa ndakade mənə à yinəi ace pà boro nəi abanam ngga, twal gbatali bəredi mwashat, gbatali kyak mwashat mana à pè nə mūrú ka, sə biskit mwashat;

²⁴ tsəia andə abare nyama mənia ka a babù a Haruna andə babu amuna-burana male, bəà loasəia a kùli, bə duk pàgír na mənana à loasəi a kùli a badəm Yahweh ka.

²⁵ Anzəm mənia ka, awu nə ak gbatali bəredi, andə gbatali kyak, andə biskit, andə abare nyama kat a buia, awu nə tsəia amur abare nyam gam mədəmbe mənana nda aban pi amur gyangŋan ngga, sə awu nə pisəia kəring a badəmbam Yahweh. Pàgír nə bəsa na abanam Yahweh.

²⁶ <<Sə awu nə twal kikil gam mənana à pwan-myali ace nàtà mala tər Haruna ace túró pəris ka,

sə awu nə loasəi a kùli a ɓadəmbam, ɓè do pàgir na mənana à loasəi a kùli abanəm Yahweh ka. Mənia yì bare girkusəu ka nda nə duk kāmbe mò ka.

²⁷ <<Bè à nè tàr ɓwa ace túró pəris ka, kiki andə byal gam mənana à pwan-myali ace nàtà mala mənə yì tàrban, mənana à loasəia a kùli kəla pəboro mana à loasəi a kùli ka, duməna ɓoro mənana à tàrni, nda kāmbe mala apəris, yì a Haruna andə amuni andə aməkè ka.

²⁸ Mənia ka nə duk kāmbe mənana amə Isərayila nè nggə pè apəris, yì a Haruna andə amuni andə aməkè mana a nzəmi ka, nggadè pà kàm dāng tātək. Mənia ka nə duk kāmbe mala ɓoro mala amə Isərayila abanam, Mim Yahweh, mana à twali abalə apagir ace dotarəu ka.

²⁹ <<Adaura-pəris mala Haruna ka, à nè tsəia ace amuni andə aməkè mana à nè yia lidamba nə túró pəris anzəm lú male ka. À nè oasəia arəia ɓè à nè kùria wia túró pəris nə dārəbān nə mùrú olif amúrià mala tàrban ace túró pəris ka.

³⁰ Muna-ɓwabura mala Haruna mənana nə twal bancame male a túró pəris ka, nə oasə adaura-pəris mənana ka arəi sə nè nggə kúti a ɓadəmbam aba Tara Ban-peri ace pàktúró aba Ban Məfele, nongno tongno-nong-ɓari.

³¹ <<Awu nə twal cili abare nyam gam mana à pāngnənà túró nəi ace nàtà mala tàr Haruna andə amuna-burana male ace túró pəris ka, sə wu lam nyamì nə mùr a ɓè ban mənana à tàrì ace pàkki atúró məfele ka.

³² Haruna andə amuna-burana male nə shak nyama mənana ka atārəia andə agɓatali ɓəredi

mənana à ueo aba ndakade ka, a kún Tara Banperi.

³³ À nè shak mənia yì nyama andə bəredi mənana à pàngnənà túró nài ace shawudiban aba nàtà mala kùria wia gulo andə tàrban malea aba túró pəris ka. Kə yia apəris nəmuraia na à nè lì mənia yì girlina ka, acemənana girlina məfele na.

³⁴ Sə bə cili mənia yì nyama ko bəredi ueo, kya bwal bu dəmbari ka, duməna púp à nè súkkì a bəsa bə pĩ; kə bwa bə kəa lì dāng, acemənana məfele na.

³⁵ <<Anggo sə awu nə kùrì Haruna andə amunaburana male túró pəris, kəla mana ən tsəko nəma wu pē ka; mənia yì nàtà mala kùrì bwa túró pəris ka, à nè pè abalə apwari tongno-nong-bari.

³⁶ Aba koya pwari ka, duməna púp awu nə pwan-myal lo-jamnda kəla pəgìr mala shawudiban ace caubikea. Dəm ngga bə a nda rə shawudì gyangŋan ngga, awu nə dārəí nə mùrú olif ace tàre ace Bakuli.

³⁷ Awu nə pək amənia yì anàtà mala shawudiban ngga koya pwari arə anongŋo tongno-nong-bari, ace tàr gyangŋan bə duk məfele kat-kat. Anggo sə gyangŋan nə duk məfele, sə gìr mənana kat je gyangŋan ngga nə duk məfele.

Pāki agir'nkila mala koya pwari
(Bal 28:1-6)

³⁸ <<Amənia ka, à nda ka agir'nkila mənana awu nə pànà boro nəia amur gyangŋan-pəboro koya pwari arə apwari kat ka: Aməgam bari, koməye ka mbule mwashat.

39 Məgam mənia mwashat ka, awu nə pàná boro nəi kəla gir'nkila nə dəmbəri, sə bə ka awu nə pana boro nəi kəla gir'nkila nə pwarikpəra.

40 Məgam mədəmbe mənana awu nə pàná boro mala gir'nkila nəi ka, kpapi andə tasau mwashat† mala məssa-alkama məbəlke mana à soapi wi mùrú olif məboarne mənana bə kəgír dāng pà kām arəi raka, dù-lita mwashat. Sə wu so dù-lita mwashat mala mùr-anap amurí, bə do nda pàgír mala gírnúná.

41 Baria məgam ngga awu nə pàná boro mala gir'nkila nəi nə pwarikpəra; awu nə gíləki atārəia andə pàgír mala məsəsa, andə pàgír mala gírnúná male, kəla mana a pē nə dəmbəri ka. Pàgír nə bəsa na abanam Yahweh, mala pà rəmban məboarne mənana kə pwasəbumam ngga.

42 <<Arə anza mənana kat à nə yiu ka, à nə nggə pak mənia yì pàboro mala pisə gir a bəsa ka koya pwari, a bədəmbam, Mim Yahweh, a kún Tara Ban-peri. A mənia yì ban a kún Tara Ban-peri ka, sə mə nə nggə je sənə abwana mem, sə mə nə nggə nò cau.

43 A kə banì sə mə nə nggə je sənə amə Isərayila, sə tálaban mala boarbwa mem nə tsək banì nə duk məfele.

44 <<Anggo sə mə nə tsək Tara Ban-peri andə gyangjan-pàboro bəà duk aməfele, sə Haruna andə amuna-burana male ka, mə nə tària ace bəmúràm mana à nə nggə pakkam túró kəla apəris ka.

† 29:40 29:40 *tasau mwashat ko tyang mwashat.*

⁴⁵ Sə mə nə do abalə amə Isərayila, mə nə duk Bakuli malea.

⁴⁶ Sə à nə sələ ama, Mə nda Yahweh Bakuli malea. Mə nda bwa mənana pusəia aba nzali Masar ace mənana bə ən do abaləia ka. Mə nda Yahweh Bakuli malea.

30

Gyangŋan mala loasə yele mə'rəmboarne (Puro 37:25-28)

¹ <<Awu nə bak bə gyangŋan nə akpamgbang mala nggun-akasiya, mənana à nə nggə pisə muku-gir loasə yele mə'rəmboarne amurí ka.

² Tangŋa male andə sauwa male bəà kārəa, koməye ka bakusəu mwashat nə gauwa-tsùrú, sə dāh'rya male bə pək bakusəu tārú. A koya nkanggari ka awu nə tsəki wi njawe nə ulang kə nggun mənana à pè nəi ka, bəà duk mwashat.

³ Awu nə gir rəi kat nə bolo-njengəlan məboarne: mūrí, andə ankanggari, andə anjawe. Sə awu nə bak bolo-njengəlan bə kàrì kúni kat.

⁴ Sə awu nə pəkki wi agbalmò bolo-njengəlan bari-bari arə ankanggari; tsəia bəà suləi ban kúní bəti sə bəà came a nkābe rəarəia. Amənia yì agbalmò ka à nda ace oasə agara mənana à nə nggə twal gyangŋanì nəia ka.

⁵ Awu nə pək agara twale nə nggun-akasiya, sə wu gir rəia nə bolo-njengəlan.

⁶ Awu nə tsək mənia yì gyangŋan loasə yele mə'rəmboarne ka anzəm lagir-kasəbân mana gyare a badəm Akwati mala Acau-nakûn ngga. Yì Akwati mala Acau-nakûn andə girkúni ka, bə pa

a badəm gyangŋan loasə yele. Girkún Akwati ka nda buno səntər, sə nda ban mənana Mə nə nggə je sənə we kam ngga.

⁷ Duməna púp Haruna nə nggə pisə muku-gìr loasə yele mə'rəmboarne amur mənía yì gyangŋan ngga. Koya dəmbari bə warina nə giliki apitəla ka, nə pìsəl.

⁸ Koya pwarikpəra bə warina nə tsək bəsa arə apitəla ka, nə pìsəl. Mənía yì pàgìr mala pisə muku-gìr loasə yele mə'rəmboarne a badəm Yahweh ka, nə lidəmba anggo, tamsəe pà kàm dāng, arə anza kat.

⁹ Pà wunə pàboro mala loasə yele nə bəkə muku-gìr loasə yele mə'rəmboarne mənana ən earnəi raka amur mənía yì gyangŋan ngga dāng; wu kəa na ama wun nə pà gir'nkila mala pìsəe kəring, ko wun nə pàgìr mala məsəsa amurí dāng; sə wu kəa na ama wun nə pàgìr mala so mùr-bəlanggun anap amurí dāng.

¹⁰ Kusə mwashat a koya pələa ka Haruna nə pàk nàtə mala shawudìban amur anjawe male. Nə hasəki wi nkila arə anjawe, yì nkila mənana à dərəi arə girkusəu mala pàgìr ace caubikea,* mənana à pwan-myali kəla gir'nkila ace shawudì abwapəndəa ka. Anggo sə à nə lidəmba nə pe a koya pələa, arə anza kat. Mənía yì gyangŋan loasə yele ka nə duk nggea məfele abanam Yahweh.>>

Boalo-cemi ace Tara Məfele

¹¹ Pələa Yahweh ne Musa ama,

* **30:10 30:10** *pàgìr ace caubikea ko <<pàgìr ace lakban arə caubikea.>>*

¹² <<Bè awu nə bal amə Isərayila ace sūrə lakkì malea ka, koya bwa mənana à balli kat ka, nə mbwegir abanam, Mim Yahweh ace amsə yiləmi. À nə mbwe ace mənana bə gír'mur'mwana bə kəa kumia bə à nda rə balban ngga dāng.

¹³ Bwa mənana kat à balli a mənía yì balban ngga, nə mbwe boalo, gauwa-tsùrú mala shekel, yì məsəbolo-azərfa mənana à kārə dəmbərya male sə à earna amurí a Tara-məfele ka. (Shekel mwashat ka mətyang lum-nong-bari na.) Koya bwa ka nə mbwe boalo mənía kəla boro abanam, Mim Yahweh.

¹⁴ Abwana mana kat pələa bəlbə balban malea bwaləna lumi-bari ka, à nə pà mənía yì boro ka abanam, Mim Yahweh.

¹⁵ Bə wun nə yinə mənía yì boro ace shawudí ayiləmi wun, abanam, Mim Yahweh ka, məkume pà nə pà gír mənana kútì boalo mənana à kasə ka dāng, sə mə'tər pà nə pà gír mənana gattì boalo mənana à kasə ka dāng.

¹⁶ Awu nə ak mənía yì boalo shawudíban ngga a bu amə Isərayila, sə awu nə pāngḡḡnà túró nəi ace tsəkir Tara Ban-peri; ace mənana baləam bə kasəa arə yália ka.>>

*Nkenye bolo-bángḡá ace lákkí agir
(Puro 38:8)*

¹⁷ Pələa Yahweh banggi Musa ama,

¹⁸ <<Awu nə pàk nkenye nə bolo-bángḡá ace lákkí arəu, sə girtəmsəe ka pè gbal nə bolo-bángḡá. Tsəi bə came a nre Tara Ban-peri andə gyangḡan-pəboro, sə wu so mūr abaləi.

¹⁹ Haruna andə amuna-burana male nə pàktúró nə mǝrnǝ ace lákkí abuia andə akusəia.

²⁰ Kaniama à nə kùtí aba Tara Ban-peri, ko à nə gbàshì ban gyangŋan ace pàk túró-pəris, à nə pà boro mala pīsə gir a bəsa amurí ace loasə yele mǝ'rəmboarne abanam Mim Yahweh ka, duməna púp, à nə lákkí arəia nə mǝr. Bəà pàk anggo raka à nə wú.

²¹ Duməna púp à nə lákkí abuia andə akusəia, ace mənana bəà kəa wú raka. Mənia ka nzongcau na mənana yì, andə amuni, andə amə'keà nə kpatè arə anza malea kat ka.>>

Mùrú dārəbān
(Puro 37:29)

²² Yahweh ne Musa ama,

²³ <<Twal amənia yì amuku agir-mə'kuskushi ka: tyang tongno-nong-mwashat mala muku mǝr, sə tyang tǝrú mala muku nggwato-nggun sinamon mǝ'rəmboarne, andə tyang tǝrú mala muku kəkar-bondo mǝ'rəmboarne,

²⁴ sə tyang tongno-nong-mwashat mala muku nggwato-nggun kasiya mǝ'rəmboarne. Yia kat ka, bəà kārəia nə kārəgìr mənana à eara amurí a Tara-məfele ka. Soapi wia lita ine mala mùrú olif.

²⁵ Nə mənia yì amuku agir ka sə awu nə pàk mùrú məfele ace dārəbān; bəà pè kəla mənana mǝ'sələ pakki agir pà rəmban məboarne kə pè ka; mənia yì mùrú ka nə duk mùrú-dārəbān məfele.

²⁶ Pàktúró nə mənia yì mùrú ka wu hasəki arə Tara Ban-peri sə arə Akwati mala Acau-nakûn,

²⁷ sə wu hasəki arə kpamgbang-tsək-agir andə agirtúró male, andə gir tamsə pitəla andə agirtúró

male kat, andə gyangŋan mala pisə muku-gìr
loasə yele mə'rəmboarne,

²⁸ andə gyangŋan pàgir mala pisəe kəring andə
agirtúró male kat, sə nkenye lákkí arəu andə
girtəmsəe.

²⁹ Awu nə dārəia nə mùrú-dārəbân anggo ace
mənana bəà duk agir məfele kat-kat. Bwa ko gír
mənana kat jea ka, nə duk məfele.

³⁰ Awu nə dārə Haruna andə amuna-burana
male gbal nə mùrú dārəbân, sə wu kùria wia gulo
mala pəris bəà duk amə pakkam túró kəla apəris.

³¹ Sə awu nə banggi amə Isərayila ama, <Mənia
yì mùrú-dārəbân məfele ka, nda ace túró mem arə
anza kat.

³² À pà nə pàngŋənà túró nēi kəla mùrú-hasəa
arə abwana dāng, sə wu kəa pàk bəkə mùrú nə
agir kpapè ulang male dāng. Mənia yì mùrú-
dārəbân ngga məfele na, sə anggo sə wun nə twali
məfele na.

³³ Bə kəbwa pàk kə ulangnì, ko dārəna kəbwa
nēi mənana pəris na raka, nə purî balə abwana
mem.†> >>

Myang andə muku-gìr loasə yele mə'rəmboarne

³⁴ Yahweh ne Musa ama, <<Krapiki amənia yì
agir mēpà rəmban məboarne ka: mərəm nggun,
andə nkpoulo nkombo, andə myang nggun, andə
myang-kwarra məboarne; (koməye ka dəmbərya
male bə kārəa andə mala abî).

³⁵ Nə mənia yì agir ka sə awu nə pàk muku-gìr
loasə yele mə'rəmboarne; pè kəla mənana mə'sələ

† **30:33 30:33** Balli gbal aba: Tite 17:14; Pur 30:38.

pakki agir pà rəmban məboarne kə pê ka. Awu nə zùrəi amənia yì agir ka, sə awu nə kúnəkì wi tubamur bə pàk məboarnsari sə məfele.

³⁶ Dàrə bəti aba krapè mənə, goe bə bəlki ləkət-ləkət sə wu tsəi a bədəm Akwaṭi mala Acau-nakûn, a ban mənana səm nə nggə je sənə we kam aba Tara Ban-peri ka. Mənia yì muku-gìr loasə yele mə'rəmboarne ka, twali gìr nggea məfele na.

³⁷ Mənia yì muku-gìr loasə yele mə'rəmboarne ka duməna məfele, wu kəa pakkì bamur rə wun ulangnì dāng.

³⁸ Bwa mənana kat pàk ulang mənia yì gìr loasə yele mə'rəmboarne ace bamurì ka, nə purì balə abwana mem.‡>>

31

*Matalabangŋo twal Bezał-El andə Oholiyaṗ
ace túró pàk Taragula
(Puro 35:30--36:1)*

¹ Yahweh bangcau nə Musa ama,

² <<Səni, ən twalna Bezał-El muna-bwabura mala Uri, məkà Hur, a tau mala Yahuda sə

³ ən lúmsənì nə bangŋo mala Bakuli.* Ən panì wi kwârô aba denyicau, andə sùrəgìr, andə səlæe mala pàk koya ulang túróbù;

⁴ nə sələ nyoulə pǎ mala agir məboarsəne dāng-dāng, andə tülki agir nə bolo-njengəlan, bolo-azərfa, andə bolo-bángŋá;

‡ **30:38 30:38** Balli gbal aba: Tite 17:14; Pur 30:33. * **31:3 31:3**
bangŋo mala Bakuli ko bangŋo mem.

⁵ ndanə sələpe mala kpaliki rə atali-gəna ace oasəkia abalə agir-bwalia, andə mala shār nggun, andə mala pak koya ulang túróbù.

⁶ Dəm ngga ən twalna Oholiyap, muna-bwabura mala Ahisamak, a tàu mala Dan, bəà pàktúró andəi. Nyare ən panì acili abwana mənana kat amə pàkkiagir túróbù na ka sələpe ace mənana bəà pàk koya gír kat gərgər kəla mənana ən banggo nəma bəà pè ka amur cau mala:

⁷ Tara Ban-peri, andə Akwati mala Acau-nakûn andə gírkúni amurí, mənana nda bunò səntər ka, andə acili agir mana kat à nè tsəia aba Tara Ban-peri ka,

⁸ andə kpamgbang-tsək-agir andə agirtúró male amurí, andə gír tamsə apitəla, andə agirtúró male kat, andə gyangŋan ace loasə yele mə'rəmboarne,

⁹ andə gyangŋan mala pagir mala pisə kəring andə agirtúró male kat, andə nkenye andə girtəmsəe,

¹⁰ andə adaura-pəris amə'boarbwe, yi adaura məfele ace Haruna pəris məgule andə adaura ace amuna-burana male, mənana à nè oasə arəia bə à nè pàk túró pəris ka,

¹¹ andə mùrú-dārəbân, andə muku-agir loasə yele mə'rəmboarne ace Ban Məfele. Aba pàkki amənia yì agir kat ka, bəà peǎ gərgər kəla mənana ən banggo ka.>>

Nggurcau amur Pwari Sabbath

¹² Pələa Yahweh bangcau nə Musa ama,

¹³ <<Ne amə Isərayila ama, <Duməna wun púp wun nè kpata nzongcau mala Pwari Sabbath,

pwari usələo mem. Acemənanana Pwari Sabbat ka nda gîr'ləmdəa a nrem sənəa wun aban ká arə anza mənana kat à kə yiu ka, ace mənana bə wu sələ ama, Mim Yahweh ka, ən tárnà wun bə wu duk abwana mem.

¹⁴ Duməna púp wun nə kpata nzongcau mala Pwari Sabbat, acemənanana pwari məfele na aban wun. Bwa mənana pəndəkice ka, duməna púp à nə wali bə wú. Bwa mənana pək túró a pwari mənə ka, à nə pusəi, pà nə pa abalə abwana male dāng.†

¹⁵ Wu ndanə anongho tongno-nong-mwashat mala pəkki atúró, səama tongno-nong-ɓaria pwari ka, nda pwari Sabbat mala usələo, pwari məfele mana à tări ace Yahweh ka. Bwa mənana bwal túró a Pwari Sabbat ka, duməna púp à nə wali bə wú.

¹⁶ Acemani ka, amə Isərayila nə pà gulo arə Pwari Sabbat, à nə kpata nzongcau male arə anza mənana kat à kə yiu ka, kəla kùrcəu mana málá male pà kàm raka.

¹⁷ Mənia yì pwari ka, nə do gîr'ləmdəa na tətək a nrem sənə amə Isərayila ama, Mim Yahweh ka, ən pusə kùli andə nzali aba nongho tongno-nong-mwashat, sə a tongno-nong-ɓaria pwari ka, ən nying buam arə túró, ən usələo.‡> >>

¹⁸ Lang Bakuli malna nacau nə Musa amur Nkono Saina ka, pələa pè wi akpamgbəlang tali ɓari mala Acau-nakûn, yì akpamgbəlang Acau-nakûn mənana Bakuli nyouləia nə munabui ka.

† **31:14 31:14** Balli gbal aba: Bal 15:35. ‡ **31:17 31:17** ən nying buam arə túró, ən usələo ko <<ən usələo, ən tusəbaləam.>>

32

Abwana bak bènzáł mala lo-jamnda nə bolo-njengəlan

(Bəs Nggur 9:6-29)

¹ Lang abwana sənəna sauwa mənana ban Musa sauwa amur nkono ka, kara à ramba aban Haruna, à ne wi ama, <<Lo, pakka səm bakuli,* bə dupa səm a dəm̄ba. Acemənana səm sūrə gir mana kum mən̄ia yì bwa, yì Musa mənana pusə səm aba Masar ka dāng.>>

² Pələa Haruna nea wia ama, <<Wu pusəki agirkiru bolo-njengəlan mala amālā wun, andə mala amuna-burana andə amuna-maməna ma'wun, wu yinəəm nəia.>>

³ Kara b̄wabundəa kat pusəki agir bolo-njengəlan mana a kiria ka, à yinəi Haruna nəia.

⁴ Pələa Haruna ak agir bolo-njengəlan mən̄ia, tsəia a bəsa, à panzəa. Pələa bakia wia bènzáł lo-jamnda nəi, konggi rəi sə koləi pepə nə agirtúró. Lang b̄wapəndəa səni ka, à na ama, <<Mən̄ia ka nda bakuli ma'wun, wun amə Isərayila, mana pusə wun aba nzali Masar ka!>>†

⁵ Lang Haruna sən mən̄ia ka, kara bak gyanḡjan-dārə̄a a badəm bènzáł lo-jamnda. Pələa hamb̄i abwana cau ama, <<Li ka, Lamsan nakam ace pagulo aban Yahweh!>>

⁶ Abwana lo nə dəm̄bari d̄id̄yal, à pākia agir'nkila mala pisəe kəring a bəsa aban bènzáł mən̄o, sə à yinə aboro mala pəgir ace dotarəu. Anzəm mən̄o

* **32:1 32:1** *bakuli* ko <<bènzáł mala bə bakuli.>> † **32:4 32:4**
Balli gbal aba: 1Amur 12:28.

ka, à do sà à kùtí a líkia agir, andə nukia agir. Pələa à lo à pakkidíre.‡

⁷ Yahweh ne Musa ama, <<Sùlêî mur nkono akaurəa! Abwana mô mana a pusəia a Masar ka, à kidíkina bamuria.

⁸ À kaurə kyanggi njar, yì njar mənana ən tsəkia wia nzongcau bəà kpate ka! À pàngŋə̀nì bamuria bə̀nzál mala lo-jamnda nə bolo-njengəlan. À bunəna a badəmbi, sà à đārəna gír'nkila a baní, à kə na ama, <Mənia ka nda bakuli ma'wun, wun amə Isərayila, mana pusə wun aba nzali Masar ka.> >>

⁹ Pələa Yahweh banggi Musa ama, <<Ən sənəni ama abwana mənía ka amə'murcandəa na.

¹⁰ Ado ka đekiám ace mənana bumlulla mem bə earke amúriá, mə nə twálteá kat. Sə we ka mə nə tsək tau mò bə pələ bwapəndəa mala nzali məgule.>>

¹¹ Sə Musa ka bariki nə pwasələbum Yahweh Bakuli male, na ama:

<<We Yahweh, man tsəa sə bumlulla mò nə earke anggo amur abwana mô, yìà mənana a pusəia à purî bá nzali Masar nə kanggərang rəcandəa andə kaba bù ka?

¹² Bə a pak anggo ka amə Masar nə kum kún nacau ama, <Nə bumbikeá sə Bakuli malea pusəia bəà purî bá nzali Masar, ace mənana nə nggá wal-luia amur ankono, sə nə twaltea đəđak bəà mali banza ka.> Nying bumlulla mò mə'earke; nggađi đenyicau mò, sə kəa yinə mənía yì gír'mur'mwana ka amur abwana mô dāng.

‡ 32:6 32:6 Balli gbal aba: 1Kor 10:7; Ang 106:19-20.

13 <<Baləo bə kasəa arə pacau mò aban aguro mò, Ibərayim andə Ishaku sə Isərayila, mənana a kánbia wia gír nə bamurò ama: <Mə nə hatəki wun, amuna andə aməkà wun nə làkkì kəla làkkì mala anlero a bumkuli, sə nzali mənìa kat ən pacau ace ka, mə nə pè amuna ma'wun andə aməkà wun bə duk gír'libala malea tətək.> >>§

14 Nda Yahweh nggadì denyicau male arə gír'mur'mwana mənana bang ama nə yinəi amúr abwana male ka.

15 Musa pələa, sə suləi múr nkono nə ak-pamgbəlang tali bari mala Acau-nakûn a bui, yi akpamgbəlang tali mənana Bakuli gilə cau mala kùrcəu kàm amúrià bāləi andə nzəmi ka.

16 Akpamgbəlang atali ka Bakuli nə bunnia, sə giləgir mənana amúrià ka Bakuli nə giləi, nyouləi amúrià.

17 Lang Jesəwa ok loəsəban mala abwana aban sakkiban ngga, banggi Musa ama, <<Ən nggə ok gəshi lwa a kàttì.>>

18 Musa pè wi eare ama, <<Loəsəban mənə ən nggə oè ka, mala buà-gāwàn mala kum limurəm, ko mak'zwalo mala kum kpa a lwa na dāng. Gi abwana aban tu-nggyal na ən nggə oè ka.>>

19 Lang Musa yi gbashi ban kàttì sə sən bənzál mala lo-jamnda andə abwana aban ta'nggwam ngga, kara bumlulla male pì kùlkùl. Ak-pamgbəlang tali mənana a bui ka sukkia, à kya arki a nzali a kusə nkono.

§ 32:13 32:13 Balli gbal aba: Tite 12:7; 13:15; 15:7,18; 17:8; 22:16-17; 26:4; 35:11-12.

²⁰ Pələa twal bənzál mala lo-jamnda mənana à pè ka, túrí a bəsa panzəa; goe pələ mukuì sə soé a mùr. Pələa tsəia, yì abwana mala Isərayila bəà nuì.

²¹ Musa dī Haruna ama, <<Mana girnì na abwana mənìa pakko mənana tsəa sə a yinəi mənìa yì caubikea mægule amúrià ka?>>

²² Haruna pà eare ama, <<Bwamægule mem, cè bumò lúllô arəàm dāng; a sūrənà rə candəkicau mala abwana man arə pak məbike.

²³ Yìà na à banggam ama, <Pakka səm bakuli, bə dupa səm a damba ka. Acemənana səm sūrè gir mana kum mənìa yì bwa, yì Musa mənana pusə səm aba Masar ka dāng.>

²⁴ Pələa ən banggia wia nəma, <Koyan mana kat ndanə girkiru mala bolo-njengəlan a kiri ka, bə pusəi bə yinəi. Nda à pusəkia, à yinəia abanam, sə ən soea a bəsa ka. Abaləi sə mənìa yì bənzál mala lo-jamnda ka puro.> >>

²⁵ Musa səni ka abwana man nyārinà kətsəu, sə Haruna na dekia atārəia à kə pàkki agir anggo kətsəu, mənana tsəa à duk gir oalo aban abiaməbura ka.

²⁶ Pələa Musa yì came a kún kàttì sə hama ama, <<Bwa mənana kat nda a buì mala Yahweh ka, bə puro bə yiu abanam!>>

Aburana mənana kat à nda a tàu mala Lawi ka, à puro à yì ramba a baní.

²⁷ Pələa banggia wia ama, <<Yahweh Bakuli mala Isərayila kə na ama, <Koyan atà wun ngga bə kùr rəi nə nggeabyau male! Wu kya kutikio arə abân aba kàttì kat, aba koya gumli, sə koyan

ngga bə wal-lú abəla, andə agyajam, andə abi amə'múrkala.>>

²⁸ Anggo sə aburana mənə a tâu mala Lawi ka pə kəla mənana Musa banggia wia ama bəə pək ka. A pwari mənə ka à wal-lú ka abwana kəla á-tàrú (3,000).

²⁹ Musa banggi aburana mənə a tâu mala Lawi ka cau ama, <<Yalung ngga à tàrnà wun ace Yahweh, wun nə pəkki wi túrô, sə mənə ka warinə wun a wal-lú amuna wun andə amə'eam wun, ace mənana bə Yahweh tsəka wun bui a pwari man ngga.>>

³⁰ Lang ban fana ka, Musa banggi abwana ama, <<Wu pàngnənà nggea caubikea mægule. Səama ado ka mə ndo mə nə nyare mə nə eauwe aban Yahweh; yakəla mə nə nggá gandə shawudí wun ace caubikea ma'wun.>>

³¹ Nda Musa nyare o amur Nkono aban Yahweh sə banggi wi ama, <<Caukwanban, abwana man pàngnənà nggea caubikea. À bangnənì bamuria bakuli nə bolo-njengəlan.

³² Səama, ən nggə zəmbô twalia wia banì. Sə bə a pà nə twaliabanì raka, ida, esəki lulləàm aba maləmce mò mənana a gilə lullə abwana mô kàm ngga.>>*

³³ Sə Yahweh ka banggi Musa ama, <<Bwa mənana pəkkam caubikea ka, nda mənana mə nə esəki lulləi aba maləmce mem ngga.

³⁴ Səama ado ka, nyare, kyan nə abwana mənə a ban mənana ən banggo cə ka. Bələo bə kasəa ama Məturənar mem nə ká dəm wun; nə ləmdəa

* **32:32 32:32** Balli gbal aba: Ang 69:28; Sən 3:5.

wun njar. Sə bə pwari mana ən tsəa mə nə pur'ata
abwana man ngga yina ka, mə nə ká arə caubikea
malea amúrià.†>>

³⁵ Nənzəmò ka Yahweh tasə gír'mur'mwana mala
kwánó məbike mənana mesə amúrià kat ace gír
mənana à pàk nə bənzál lo-jamnda mala bolo-
njengəlan mənana à tsək Haruna bakia wia ka.

33

Matalabangho banggi amə Isərayila bəà nying Nkono Saina

¹ Yahweh banggi Musa ama, <<Wu loapi ban
mənia ka, we wunə abwana mənana a pusəia à
purí bá nzali Masar ka. Wu bwal njar aban
ká a nzali mənana ən pacau ace nə kángir aban
Ibərayim, andə Ishaku, andə Yakupu ama, <Mə nə
pè amunio andə amə'keo ka.>

² Mə nə tasə məturonjar a bədəmbo, sə mə nə
pər amə'Kan'ana, andə amə'Amor, andə amə'Hitti,
andə amə'Periz, andə amə'Hivi, andə amə'Jebus.

³ Wun ndo wun nə ká a nzali məboarne,
mənana kiura andə mur'nyi kə bang kàm ngga.
Səama pà mə nə ká atà wun dāng, acemənana mə
nə nggá twàltà wun a njargula raka; wun ngga
wun nda ka amə'mgbicau.>>

⁴ Lang abwana ok mənia yì cau zunggəli babum
ngga, à tíkínə múrià ace bumkidíkea məlime, sə
à tamsə oasəki agir giləkirəu andə agir-nggūrəu
məboarne arəia.

† 32:34 32:34 mə nə ká arə caubikea malea amúrià ko mə nə pàkkia
wia bəndà pepè mənana à nə oè arəia ace caubikea malea ka.

5 Yahweh ka angɲa damba nanì Musa bè banggi amə Isərayila ama, <<Wun nda ka aməbamurcandəa; bèn bang nəma mə nə o atà wun zuku ka, mə nə twalta wun. Ado ka wu swárki agir giləkirəu ma'wun mənana arə wun ngga, sə mə nə balkibabumam amur gir mənana mə nə pangnə wun ngga.>>

6 Nda amə Isərayila swárki agir giləkirəu malea mənana arəia ka, sə twal a bákú mənə à nying Nkono Saina, yì Horep aban ká damba ka, à nyare à oasəia dəm dāng.

*Tara Ban-peri aban Yahweh
abalə amə Isərayila*

7 Bè aya pwari sə amə Isərayila bwal ban mənana à nə duk kàttì kam ngga, pàkka Musa nè twal agir tsək tara sə nə purì kàttì, nè nggá təm tara zak nə kàttì. Yì tara ka tunəi ama tara ban-peri. Koyan sə earce nə sùrə bekə cau aban Yahweh ka, nə puro nə ká kàm a mənə yì tara ban-peri mənana purì kàttì ka.

8 Pwari mana kat Musa puro nə ká a mənə yì Tara ka, abwana kat nə lo à nə cam nə came a kún agumli malea aban sən Musa shebè kya kutina abaləi ka.

9 Anzəm mənana Musa kutina aba yì tara ka, pərbang nə suləo nə yia cam pərapəra a kún mənə yì tara ka, sə Yahweh nə nacau nə Musa.

10 Sə lang abwana sən pərbang aban came pərapəra a kún mənə yì tara ka, koyan atà abwana kat ka, nə lo sə nə bunno a nzali a kún male yì gumli, sə nə peri.

11 Anggo ka Yahweh nè nacau nè Musa ðaməsəu andə ðaməsəu, kəla mənana ðwa kə nacau andə gyajam male ka. Pələa Musa nè nyare a kàtti, sə məlagga mənana kə bwali wi túró, yì Jesəwa, muna-ðwabura mala Nun ngga, uekiyi kano, pà nè nying ban mənə yì tara ka ðàng.

Musa zəmbî Yahweh bə ləmdəi wi boarbwa male

12 Musa ne Yahweh ama, <<A banghənəm ama, mə ging nə abwana mənə ka; sə a banggam yana mənana awu nə tasəi atəm ngga ðàng. Nyare a nam ama, a súrəm nə lulləm, sə ðəm ngga bumo kə pwasə arəm.

13 Bən kuməna earmúru a bano ka, kaniam anjar mò, ace mənana bən bwaltò pepè, sə bən lidəmba aba kum earmúru mô. Denyi ama abwana mənə ka abwana mô na.>>

14 Pələa Yahweh nyesəi wi ama, <<Mim nə nggearəm mə nə o atò, sə mə nə tsək bāləo bə kum usələo.>>

15 Musa pələa ne wi ama, <<Bə a pà wunə ká atà səm raka, cə a eara səm bə səm nying ban mənə ðàng.

16 Lang sə ðwa nə sələa ama mim sənə abwana mô ka səm kuməna earmúru mô, yì mənana a o atà səm raka? Do mô abalə səm ngga, nda nè tsək səm bə səm pak ðàngnə acilia abwana kat aba ðanza ka.>>

17 Osso Yahweh ne Musa ama, <<Mə nə kpata cau mana a na ka, acemənana a kuməna earmúru abanam, sə ən súrənə rəo nə lúlləo.>>

18 Musa pələa na ama, <<Mə nda ban zəmbo, ləmdəam rəò aba boarbwa mò.>>

19 Sə Yahweh ne Musa ama, <<Mə nə tsək boarbwa mem kat bə yi kúti a bədəmbo, sə mə nə hambô lulləam mana à tunəki ama <Yahweh> ka. Mə nə ləmdə bʷamuru aban bʷa mənana mə nə ləmdəi wi bʷamuru ka, sə mə nə sən məsəswatər mala bʷa mənana mə nə sən məsəswatər male ka.

20 Sə bəməsəam ngga, a pà nə gəndə sənə dāng, acemənana kəbwa pà kām mənana nə sənəm sə nə au ka dāng.>>

21 Pələa Yahweh lidəmba, ne wi ama, <<Səni, cam kani a banam amur mbisong man.

22 Bə boarbwa mem na rə kúti ka, mə nə oasəð aba sà-tali, mə nə gír muro nə buam, she bən kutinõ ka.

23 Sə mə nə twal buam, ace mənana wu sən nzəmam ngga. Sə bəməsəam ngga, kəbwa pà nə səni dāng.>>

34

Musa bun bəsa akpamgbəlang tali mala kùrcəu

1 Pələa Yahweh banggi Musa ama, <<Bun abea akpamgbəlang tali bari kəla atali amədəmbe. Mə nə gilə gir amuria, kə akə cau mənana à nda amur akpamgbəlang tali mənana a arkia ka.

2 Gilərəò ace dəmbari mala lí, awu nə eauwe amur Nkono Saina, awu nə ləmdə rəò abanam a bəng nkono.

3 Bə kəbwa bəkəa yiu atò dāng; sə bəà kəa sən bə kəbwa a bum ban mala mənəi yi nkono ka dāng; ko anzur, ko andá ka, bəà kəa sənəi aban likiagir a kusə nkono dāng.>>

⁴ Musa pələa bun akpamgbəlang tali bari, kəla amana a dəmbe ka. Twalia a bui nə dəmbəri dīdɣal sə kya eau nəia amur Nkono Saina, kəla mənana Yahweh tsəa ama bə pək ka.

⁵ Yahweh yiu suləo aba pərɓang, yi cam kanó a ban Musa, sə tunə lulləu mana ama, Yahweh ka.

⁶ Yahweh pələa gya kúti a bədəm Musa, sə hama ama, <<Mə nda Yahweh! Nggearə Yahweh! Mə nda 'Bakuli mana lumsə nə məsəswatər andə bɔwamuru ka! Bumam kə kaurəa lúlló dāng, sə ən lumsə nə earcearəu mana kə gatti raka, andə doməsəcau.

⁷ Ən nggə bwal earcearəu mem nə məsəcau aban abwana arə anza á-pas. Ən nggə twalban bealbikea, andə mgbikiru, andə caubikea; səama, pə mə nə nying bwa mənana à kumi nə bealbikea ka, bə o atarəi bə dāng. Ən nggə yinə bashi ace acaubikea mala atárrú amur amunia andə amə'keà, aban ká təruiə andə inea nza malea.>>

⁸ Kara Musa bunno amur ankūnəi a nzali akaurəa, sə peri.

⁹ Pələa na ama, <<Yahweh, bən kuməna earmúrú a bano ado ka, ida, We Yahweh do atə səm aba o ma'səm. Abwana mənəia ka, amə bamúr-candəa na. Səama, twala-səm-ban bealbikea andə caubikea ma'səm. Ak səm kəla agirkuma mò.>>

*À loasə Kùrcəu a bəshe dām
(Puro 23:14-19; Bəs Nggur 7:1-5; 16:1-17)*

¹⁰ Yahweh pələa earî Musa ama:

Adyan ngga, mə ndya ən nggə kùrcəu nə amə Isərayila ka. A baməsəia kat, mə nə pakki agir-ndələki mənana à malaká pea aba banza ko a bəkə nzali raka. Sə abwana mənana kat wu do

abaləia ka, à nè sən túró mem, Mim Yahweh, acemənanə gír'ndali na mə nə pàngnə wun ngga.

¹¹ Wu kpata anzongcau mana ən nggə pà wun ado ka. Səni, mə ndya mə nə pər amə'Amor, andə amə'Kan'ana, andə amə'Hitti, andə amə'Periz, andə amə'Hivi, andə amə'Jebus, a bədəm wun ngga.

¹² Wu tsəkir wun, wu kəa na ama wun nə kùtí aba bekə kùrcəu wunə abwapəndəa mənana à do a nzali mənana ado wun nə ká kàm ngga dāng. Bə wu pək anggo ka, wun nə kpa abalə agir-tamban malea.

¹³ A kún mani ka, wun nə bəbbəriki agyangŋan malea, wun nə kiðikia. Wun nə arki akúnamúru malea, sə wun nə kasəki anggun peri mala Ashera, yi mā-bakuli malea.

¹⁴ Wu kəa na ama wun nə bunno a nzali, wun nə peri aban bekə bakuli dāng, acemana Mim Yahweh, mənana lulləəm nda Mbali ka, mə nda Bakuli mə'mbali.

¹⁵ Wu tsəkir wun, wu kəa kúti aba bekə kùrcəu wunə abwana mana à do a nzali mənəia ka dāng. Acemənanə yia ka, bə à nə peri aban abakuli malea, sə à nə dārə agir'nkila aban abakuli malea ka, à nə tunə wun ama wu kya atəa, sə wun nə liki agirlina mala gir'nkila malea.

¹⁶ Sə amuna-burana ma'wun nə alki amuna-maməna malea mənana à kə peri aban abakuli malea ka. Sə yia ka, à nə swár amuna-burana ma'wun bəa pək caubikea arəəm nə kpata abakuli malea.

¹⁷ A pà wu nə pàkkí bamúro bekə bakuli mənana à túllì nə bolo-ntùl ka dāng.

¹⁸ Awu nə bwal Lamsan mala Bæredi mənana Yis pà arèi raka, nə pakkidfire male. Kəla mənana ən bangga wun ngga, wun nə twal anongŋo tongno-nong-ɓari a nzəmarəia mənana abaləia ka, pà wu nə shak bæredi mənana à pè nə yis arèi ka dāng. Koya pələa ka, wun nə nggə pak mənəia yì lamsan ngga a pwari mənana ən kanì ka, aba zongŋo Abip; acemənana aba zongŋo Abip sə wu nying Masar.

¹⁹ Koya muna-dəm̄ba muna-ɓwabura mənana tita puro a bum ngge ka mem na; kat andə ajamna muna-ndá, andə ajamna muna-nzur, andə ajamna muna-mbul, mənana à tita puro a bum anggea ka.

²⁰ Jamna muna mədambər̄iso mənana tita puro a bum ngge ka, awu nə akmúrí [a buam, Mim Yahweh, ɓə nyare ɓə duk mô] nə pǎ muna-nzur a kunì. Bə a pà wu nə akmúrí raka, awu nə ɓùn myali. Dəm ngga duməna púp atà amuna mô ka, koya muna-ɓwabura mənana muna-dəm̄ba na ka, awu nə akmúrí nə pǎ muna-nzur a kunì.

Kəɓwa ɓə kəa yiua peri abanam nə ɓabui atarèi dāng.

²¹ Wun nə pàk túró aba nongŋo tongno-nong-mwashat, sə aba tongno-nong-ɓaria pwari ka, wun nə usələo; ko ɓə nda nə kún rya ko nə kún pwan-gìrbaban ngga, she wun nə usələo.

²² Duməna púp, wun nə nggə pakkidfire

Lamsan mala Alimo* nē paboro mala mēssa mēnana wu tita pwane a baban ngga, andə pakkidire mala Lamsan mala Pwan-Girbaban Kat-kat † aban yinəe a bala a masələata pələa.

²³ Kusə tərú a koya pələa ka, aburana kat à nē yiu a peri a badəmbam, Mim Yahweh, yi Bakuli mala amə Isərayila.

²⁴ Mə nē pər abwana mala abea nzali a badəm wun, sə mə nē tangsə anzong-nzali ma'wun; kəbwa pà kàm nē sham nzali ma'wun dāng, mana bə wu yiu a peri abanam, Mim Yahweh, koya pələa arə abu-pələa mala alamsan mənə tərú ka.

²⁵ Bə wun nē pà nkila mala gir'nkila abanam ngga, pà wun nē pè nē bəredi mēnana à tsəki wi yis arəi ka dāng. A pwari pakkidire mala Lamsan mala Yəlímurú ka, wu kəa nying bekə nyam girkusəu mēnana à pana gir'nkila nəi ka bə ueo bə bankwari dāng.

²⁶ Koya pələa ka, wun nē twal ban məboarne kat-kat mala abəlagir mədəmbe mēnana wu pwano arə ababan ma'wun ngga, wu yinəi a bala mem, Mim Yahweh, Bakuli ma'wun.

A pà wunə lam muna-mbul ko muna-nzur nē mūr'kiura nggè dāng.

²⁷ Yahweh pələa banggi Musa ama, <<Gilə amənia yi acau ka, acemənana nē acau mənia ka,

* **34:22 34:22** *Lamsan mala Alimo* ka nda Lamsan mala Tita Pwan-Girbaban, sə à sūrəi aba Kùrcəu Məbəshe ama Pentikos.

† **34:22 34:22** *Lamsan mala Pwan-Girbaban Kat-kat* ka nda Lamsan mala Do abalə Agumli, mēnana à kə pē nē kún bəla mala agirbaban; amə'rya kə tsək gumli a baban ace yəl agirbaban malea ka.

sə ən kùrcəu sənə we andə amə Isərayila.>>

²⁸ Musa ka nda kanó andə Yahweh amur nkono dù lumi-ine andə pwari lumi-ine; abalə anongɲo mənə anggo ka, kó li gírlina d̄ang sə nù mùr gbal d̄ang. Sə Yahweh gilə acəu mala mənía yì kùrcəu mənana pè andə abwana male ka, yì Anzongcau Lum, amur akpamgbəlang tali mənə.

Tà'nzama mala baməsə Musa

²⁹ Lang Musa suləi múr Nkono Saina, nə akpamgbəlang tali mənə bari a bui, yì akpamgbəlang tali Acau-nakûn ngga, kó sələ ama baməsəi kə tà'nzama d̄ang; baməsəi kə tà'nzama ace nacau mana à na andə Yahweh ka.

³⁰ Haruna andə amə Isərayila kat pələ məsəia à sən Musa, sə à sənì ka, nggú baməsəi kə tà'nzama, sə bangciu pakkia wia arə gbashi baní.

³¹ Pələa Musa tunəia, sə Haruna andə abwana-məgule kat mala binala amə Isərayila nyare a baní, sə Musa nacau nəia.

³² Anzəm mani ka, amə Isərayila kat, sungɲo a baní tù, sə banggia wia anggurcau mana Yahweh banggi wi amur Nkono Saina ka.

³³ Sə lang Musa maləna nacau nəia ka, pələa gír baməsəi nə lagir.

³⁴ Sə pwari mana kat Musa wari a badəm Yahweh ace nacau nəi ka, nə pusə lagir mənə gírna baməsəi nəi ka, shebə purnì badəm Yahweh ka. Sə bə nyarəna yina aban amə Isərayila ka, nə banggia wia gír mana Yahweh banggi wi ka.

³⁵ Amə Isərayila sən Musa ka, nggú baməsəi kə tà'nzama gbəang. Pələa yì gbal ka, nə gír baməsəi

nə lagir, bà pwari mənana nə ká nacau nə Yahweh ka.

35

Anggurcau mala Sabbath (Puro 31:14-18)

¹ Musa ram binala amə Isərayila kat, sə banggia wia ama, <<Amənia ka à nda ka nggurcau mənana Yahweh tsəka wun ama bə wu kpatea ka ama:

² <<Wun ndanə anonggio tongno-nong-mwashat mənana abaləia ka, wun nə pàkki atúró ma'wun. Səama tongno-nong-baria pwari ka, nə do pwari məfele na ace wun; pwari Sabbath na à tàrì aban Yahweh ace usələo. Bwə mənana pàk túró a mənìa yì pwari ka, à nə wal-luí.

³ Yàle wu kəa bwal kə bəsa arə abala ma'wun a pwari Sabbath dāng.>>

Pàboro ace agir loasə Taragula (Puro 25:1-9)

⁴ Musa lidəmba bang cau nə binala amə Isərayila kat ama, <<Mənia ka nda nggurcau mana Yahweh pa ka, ama:

⁵ <<Wu twal abalə agirkuma ma'wun, wu pa boro aban Yahweh. Bwa mənana kat earña a bəbumi ka, bə yinəi Yahweh boro atə amənia yì agir ka:

bolo-njengəlan, andə bolo-azərfa, andə bolo-bángjá;

⁶ nkonggúr dà'ndíng məlùre, məwanye, andə məbangje;

- nkonggúr-linən mæbəlke mana à pyauwì ka,
andə nggubyaau nyang-mbulpəndəa;
⁷ nggú gam mənana à bəngsəi ka;
nggú mæbəlke mala ambulpəndəa;
kpamgbang mala nggun-akasiya;
⁸ mürú olif ace pitəla;
amuku-agir mæ'kuskushi ace mürú dārəâ, sə ace
muku-gir loasə yele mæ'rəmboarne;
⁹ amunatali-onis, andə aməsətali-gəna ace
giləkice rə efot,* andə ləpan-dambaləu male.
¹⁰ <<Koya bwa abalə wun mənana mæ'sələ
pakkiagir na ka, bə yiu bəà yì pak amənia yì agir
mənana kat Yahweh tsəa ama bəà peə ka:
¹¹ Taragula, andə alagir mana à kàrì, andə lagir-
nggú ace kùmsə mür Taragula;
andə anlǐ-gyargir, andə anggun-tara, andə
anggun-gangndea;
andə anggun-baləu andə agumtəli-tərtəà;
¹² andə Akwati Kùrcau, andə agara twale, andə
girkúni mənana nda buno səntər ka, andə
lagir-kasəbân mənana nə gbàrì ka;
¹³ andə kpamgbang-tsək-agir andə agara twale,
andə akwar male, andə bəredi mala bədəm
Yahweh;
¹⁴ andə gir tamsə apitəla ace pà tǎlaban andə
agirtúró male kat;
andə apitəla andə mürú olif ace tsək bəsa
malea;
¹⁵ andə gyangŋan mala pisə muku-gir loasə yele
mæ'rəmboarne, andə agara twale;

* 35:9 35:9 Bal cau amur efot aba: Pur 28:6-30.

andə mùrú-dārəbân, andə muku-gìr loasə ye
mərəmboarne;

andə lagìr-gyare a kún bankutio aba Taragula;

¹⁶ andə gyangñan mala pagìr ace pisəe kəring
andə bāndà bolo-bángñá male, andə agara
twale andə agirtúró male kat;

andə nkenye lákkí arəu andə girtəmsəe;

¹⁷ andə alagìr ace gumbəli patal mala Taragula,
andə anggun-kala male andə agumtəli-tərtəa
mana à nè camgi abaləia bəà kàrì patal ka;

andə lagìr ace gbar kún patal;

¹⁸ andə ankpako mala anggúr Taragula andə
mala anggun-kal patal;

¹⁹ andə adaura-pəris mənana à teă pepè ace
peri, yì adaura məfele ace Haruna pəris
məgule, andə adaura mala amuna-burana
male, mənana à nè oasə arəia bəà à nè pàk túró
pəris aba Ban Məfele ka.>>

²⁰ Nda binala amə Isərayila kat purî badəm
Musa.

²¹ Koya bwa mənana twalcaw a bumi nè pàk bə
gìr, andə koyan mənana bangño male loasəi ka,
à puro à yinəi Yahweh boro mala abea agir ace
loasə Tara Ban-peri, ace pàkki atúró kat abaləi, sə
ace adaura məfele mala apəris.

²² Abwana kat, aburana andə amaməna,
mənana à ndanə babum mala earce pà gìr
ka, à yinə aboro mala agirgiləki-rəu, agirkiru,
agirmunabu, agirgarabu, andə agir dāngdāng
mənana à peă nè bolo-njengəlan ngga; koyan
ngga pà gìr bolo-njengəlan male, boro na aban
Yahweh.

23 Koyan mənana ndanə nkonggúr dā'ndíng mǎlǔrə, mǎwanyə, andə mǎbangɲə, andə nggubɣau-linən mǎbəlke, andə nyang mbulpəndəa, andə nggú nzur mənana à bǎngsǎi, ko nggú mǎbəlke mala mbulpəndəa ka, à yinǎia.

24 Bwa mana kat ndanə bolo-azərfa ko bolo-bǎngɲá ka, yinǎi yi pana boro nǎi aban Yahweh, sə bwa mana kat ndanə nggun-akasiya mənana à nǎ pǎngɲənà túró nǎi ace koya ulang túró ka, yinǎi.

25 Amaməna mana kat à sǎlə túróbù ka, à pyau nkonggúr nə bu, sə à yinə ankonggúr linən mǎbəlke andə ankonggúr dā'ndíng mǎlǔrə, mǎwanyə, andə mǎbangɲə mənana à pyau ka.

26 Sə amaməna mana kat à súrə túró pyau nyang mbul, sə babumia loasǎia ka, à pàk túrè.

27 Amə'yálmúrû yinə amunatali-onis, andə aməsətali-gəna mǎtǎ'nzame ace giləkice rə efot, andə ləpan-dambaləu male.

28 Abea gir dǎm mana à yinǎia ka, à nda ka amuku-agir mǎ'kuskushi ace loasə yele mǎ'rəmboarne, andə mùrú olif ace dǎrǎâ, sə ace tsək bəsa a pitəla.

29 Amə Isərayila kat, aburana andə amaməna, mənana babumia eare à nǎ yinə koman kat ace túró mana Yahweh bangɲəni Musa ama bəà pè ka, à yinǎia à yi pana boro nǎia aban Yahweh, kəla mana babumia twal ka.

Túró kpapiki Taragula a bu Bezal-El andə Oholiyap

30 Pələa Musa banggi amə Isərayila ama, <<Wu səni, Yahweh tunəna sə twalna Bezal-El, muna-bwabura mala Uri, məkà Hur, a tǎu mala Yahuda;

³¹ sə lùmsənì nè Bangño mala Bakuli, pani wi kwárô afa denyicau, andə səlæe, andə bwaltagìr, andə sùrè pàk koya ulang gìr nè bu;

³² nè gandə nyoulə pǎ mala anggaman gìr aməboarsəne dǎng-dǎng andə tǔlki agir nè bolo-njengəlan, bolo-azərfa, andə bolo-bǎngǎ;

³³ ndanə sələpe mala kpaliki rə atali-gəna ace oasəkia abalə agir-bwalia, andə mala shàr nggun, ace pusə anggaman gìr dǎng-dǎng.

³⁴ Yahweh pani wi andə Oholiyap, muna-bwabura mala Ahisamak, a tǎu mala Dan, səlæe mala kǎnì ǎbwana túróbù malea.

³⁵ Lùmsənia nè sələpe mala pàkki atúróbù kat mala mǎ'nyoulə pa mala agir; andə mala mǎ'mbàkì gìr məboarsəne arə nggubyaú nè nkonggúr mǎlure, mǎwanyə, andə mǎbangñe, andə nkonggúr linən mǎbəlke; andə mala mǎ'tà-nggubyaú. Yale à nè gandə pak koya ulang nggaman túróbù.

36

¹ <<Bezal-El, andə Oholiyap, andə acili amǎ'túróbù mənana kat Yahweh pania wia səlæe andə bwaltagìr, yia mənana à sùrè lang sə à nè pàk koya túró mala pàk Tara-məfele ka, à nè pàk túrè afa kpata gìr mənana kat Yahweh tsək ama bəà pè ka.>>

² Nda Musa túrban à tunə a Bezal-El andə Oholiyap andə koya mǎ'sələ pakkiagir, yia mənana Yahweh pania wia sələpe a babumia, koyan ateà mənana babumi loasəi ka, bəà yiu bəà pàk túrè.

³ Musa pea wia aboro mənana kat amə Isərayila yinəia ace pàk túró mala Tara-məfele ka. Sə kat andə aməno ka, abwana lidəmba nə yinəi Musa aboro malea mənana à pa nə eare mala babumia ka koya dəmbari.

⁴ Nda amə'túróbù mənania kat, yia mana à kə pàkkì atúró dāngdāng mala Tara-məfele ka, koyan ngga nying bui arə túró mənana pàkkiyi ka.

⁵ À lo à wari aban Musa sə à banggi wi ama, <<Abwana pàna gír mənana kútì mana kārəna ace mal túró mənana Yahweh tsəka səm ama bə səm pə ka, sə à nda rə yinə agir più!>>

⁶ Pələa Musa tasəban bəà hamnə cau aban abwana arə abān kat aba là-gumli ama, <<Abwana bəà tàmsə pagír ace túró mala Tara-məfele, kārəna anggo.>> Nda abwana came, à yinə bekə boro dəm ace túró Tara-məfele raka.

⁷ Agír mənana abwana angŋa dəmba à pàna ka, à kútì mana à nə earce ace pàk túrè kat ka.

*Túró pàk Taragula mala Yahweh
(Puro 26:1-37)*

⁸ Amə'sələ pakkiagir mənana kat abalə amə'túró mənania ka, à pàk alagír mətangge lum ace kùmsə múr tara mala Taragula. Yì alagír ka, à peə nə anggubyaui linən məbəlke mana à tè məsəi kəki ka. Mə'sələ tagír tà abənzál mala acerup arəia nə ankonggúr dā'ndíng məlùre, məwanye, andə məbangŋe mənana à pyauwì ka.

⁹ Yì alagír ka gulo malea kārəa; koməye ka sauwa male na bakusəu lumi-ine nong bari (42), sə tangŋa malea ka bakusəu tongno-nong-mwashat na.

¹⁰ Tongno atà alagìr man ngga à swària a kunarəia à duk lagìr məsauwe mwashat, sə acilia man tongno gbal ka à swària a kunarəia à duk bè lagìr məsauwe mwashat.

¹¹ À pàk atəkrək nə nkonggúr dā'ndíng məlùre, sə à dúrki a nkanggari arəia a kún alagìr məsake mənia bari ka.

¹² À dúrki atəkrək nkonggúr lumi-tongno a kún bè lagìr məsauwe man mwashat ka, sə à dúrki lumi-tongno a kún baria lagìr məsauwe. Atəkrək mala bè lagìr ka à came a nkābe gərgə̀r nə atəkrək mala bì lagìr.

¹³ À pàk anlī-bwalkúngir lumi-tongno nə bolo-njengəlan. À bwalki atəkrək kún bè lagìr məsauwe man mwashat ka, sə à kpapia a kúnarə atəkrək kún be lagìr məsauwe mənə ka, nə anlī-bwalkúngir, sə alagìr məsake mənia bari ka à duk mwashat. Anggo sə do ama tara mala Taragula ka, lagìr mwashat na à kùmsəi nəi ka.

¹⁴ À pàk alagìr lum-nong-mwashat nə anggu-mbulpəndəa ace kùmsə múr tara mala Taragula.

¹⁵ Amənia yì alagìr lum-nong-mwashat ka à kārəa; sauwa mala koməye ka nda bəkusəu lumine bwamdə tongno, sə tangŋa mala koməye ka bəkusəu tongno-nong-mwashat na.

¹⁶ Tongno atəa ka à kpapia sə à swària a kunarəia à duk lagìr-nggû məsauwe mwashat, sə aman tongno-nong-mwashat ka à swària gbal a kunarəia à duk baria lagìr-nggû məsauwe.

¹⁷ À dúrki atəkrək nkonggúr lumi-tongno a nkanggari arəia a gírí-kún be lagìr-nggû məsauwe mənia, sə à dúrki lumi-tongno a nkanggari arəia

a gírí-kún bi lagìr-nggû mäsauwe man mwashat, mənana à nè kpapia a kunarəia ka.

18 À pàk anlǐ-bwalkúngir nè bolo-bángŋá, yia lumi-tongno. À oasəkia abalə atəkrək gírí-kún alagìr-nggû aməsake mənia bari ka, sə à kpapia a kúnarəia à duk lagìr-nggû nggea mægule mwashat, mənana à gírna múr Taragula nəi ka.

19 À pàk abea lagìr-nggû kàm bari dəm ace kùmsə múr Taragula. Man mwashat ka à pè nè anggû ka gam mənana à bangsəi ka, sə bə man, mənana masəlei abǐ nè sarəa amúrià a kùli ka, à pè nè nggû məbəlke mala ambulpəndəa.

20 À pàk anggun-tara mə'sàré ace Taragula nè akpamgbang mala nggun-akasiya.

21 Dāh'rya mala koya nggun-tara ka bakusəu lum-bwamdə-tongno na, sə tangŋa mala koməye ka, bakusəu bari nə inci tǎrú na.

22 Akpamgbang bari mala koya nggun-tara ka, à kārə kunia gərgər sə à shària pyalpyal. Anggo sə à pàk anggun-tara mala Taragula kat.

23 À pàk anggun-tara mala Taragula kəla mənə ka, sə à tamsəkia ani: lumi-bari ka à tsəia a bumban mənana sən njar-kunmur ka.

24 À pàk agumtəli-tərtə anggun-tara nè bolo-azərfa yia lumi-ine ace bwal akusə anggun-tara lumi-bari; agumtəli-tərtə bari, koməye ka nə tūli male arəi, na a kusə koya nggun-tara, ace bwal akusə akpamgbang amə'pyalpyalni bari mala nggun-tara.

25 A bumban mala Taragula mənana sən njar-nza ka, à tsək anggun-tara lumi-bari,

²⁶ nə agumtəli-tərtəà mənana à pea nə bolo-azərfa ka lumi-ine, bari a kusə koya nggun-tara.

²⁷ Sə ace nzəm Taragula, yì bumban mənana sən njar-nzali ka, à tsək anggun-tara tongno-nong-mwashat.

²⁸ À tsək abea anggun-tara bari dəm, mwashat ace koya bankara a nzəm Taragula.

²⁹ Anggun-tara bari-bari arə abankara bari ka, à kpapi tərtea a ban mə'mwashati, sə múrià ka à kùria nə gbalmo kàngkàng à duk mwashat a koya bankara. Yì anggun-tara arə abankara mənə bari ka anggo sə à pangnəia.

³⁰ Ləmdə ama à kpapia kat ka, nzəm Taragula na nə anggun-tara tongno-nong-tàrú aban came abalə agumtəli-tərtəà lum-bwamdə-tongno-nong-mwashat, mənana à peă nə bolo-azərfa ka; koya nggun-tara ka, akusəi cam abalə agumtəli-tərtə bari.

³¹ À pàk anggun-gangndea lum-bwamdə-tongno mala nggun-akasiya ace kpapiki anggun-tara. À tsək anggun-gangndea tongno à kpapiki anggun-tara mala Taragula a bumban mənana sən njar-nza ka,

³² tongno a bumban male mənana sən njar-kunmur ka, sə tongno a nzəmi, yì bumban mənana sən njar-nzali ka.

³³ A koya bumban mala Taragula ka, à tsək nggun-gangndea mənana à bwalki anggun-tara a tsurú malea ka; tite arə nggun-tara mənana nda a masələata ban ngga aban ká bə masələata ban mala Taragula.

³⁴ Anggun-tara ka à tasərəia nə bolo-njengələn, sə à kùrkia wia agbalmò bolo-njengələn ace bwal

anggun-gangndea mənana à nē oasəkia abaləia ka. Yià anggun-gangndea ka à tasərəia gbal nē bolo-njengəlan.

³⁵ À pàk lagìr-kasəbân ace gau bá Taragula nē nggubyaú-linən məboarne mənana à tè məsəi kəkì ka. Mə'sələ pakkiagìr pàktúró nē nkonggúr dā'ndíng məlùre, məwanye, andə məbangɲe sə tà pǎ mala acerup à ləmdəa arəi.

³⁶ Ace gyar mənía yì lagìr-kasəbân ngga, à kasə anggun-baləu mala kpamgbang-akasiya aməsake ine mənana à tasərəia nē bolo-njengəlan ngga. Koməye ka à pàkki wì gumtəli-tərtè nē bolo-azərfa ace tamsəe abaləi, sə à pàk anlī-gyargìr malea nē bolo-njengəlan.

³⁷ Ace gbar bankutio afa Taragula ka, à pàk lagìr-gbarban nē nkonggúr linən məbəlke mənana à pūrəki arəarəia ka. Mə'sələ tagìr nē bù, mbákí rəi nē tagìr məboarsəne, nē ankonggúr dā'ndíng məlùre, məwanye, andə məbangɲe.

³⁸ À pàk anggun-baləu məsake tongno andə anlī-gyargìr malea. À tasə rə anggun-baləu mənía andə ankò malea nē bolo-njengəlan, sə agumtəli-tərtəa ka bolo-bángɲá na.

37

Pàk Akwati Kùrcau (Puro 25:10-22)

¹ Bezal-El gbàllì Akwati Kùrcau nē kpamgbang mala nggun-akasiya; sauwa male ka bakusəu tărú nē incì tongno-nong-ine na, tangɲa male ka bakusəu bari nē incì tărú, sə dāh'rya male ka bakusəu bari nē incì tărú na.

² Gîr ræi kat nê bolo-njengəlan məboarne, bālæi andə nzəmi, sə bək bolo-njengəlan kəri kúni kat.

³ Tùl agbalmò ine mala bolo-njengəlan ace, sə koməye ka kpapì arə nkanggariban mala mwashat atà akusə akwati.

⁴ Shàr agara mala nggun-akasiya sə tasə rəia nê bolo-njengəlan,

⁵ sə oasə agare abalə agbalmò mana arə ankanggariban mala Akwati ka ace twale.

⁶ Pələa pək girkún Akwati nê bolo-njengəlan məboarne kat, bə do nda buno səntər.* Sauwa male ka bəkusəu tărú nê incì tongno-nong-ine na, sə tangña male ka bəkusəu bari nê incì tărú na.

⁷ Tùl abənzál mala acerup bari nê bolo-njengəlan mənana à walki ka, sə tsəia arə akún-bân bari amur girkún Akwati, yì girkúni mənana nda buno səntər ka.

⁸ Tsək cerup man mwashat ka a bə kún-bân, sə bə cerup ka tsəi a nkābe bi a bə kún-bân amur girkún Akwati. Bolo-njengəlan mənana à pək acerup nêi ka kpapì arə bolo-njengəlan mənana à pàngnənə girkún Akwati nêi ka, ace mənana bəà duk mwashat ka.

⁹ Tsək acerup, koməye ka baməsəi pələ nəban baməsə bi. Baməsəia kə sən múr girkún Akwati, yì buno səntər, sə abuia mənana à mən a kùli ka, à kùmsəó amur girkúni, yì buno səntər.

* **37:6 37:6** *buno səntər* ka nda ban shawudíban ace caubikea; ban watsəki nkila a kusə buno-murəm mala Bakuli, yì ban mənana Bakuli nê girmúr caubikea, ko nê twalban caubikea mala abwana ka. Balli aba: Pur 25:17-18,22; Ib 9:5.

Kpamgbang ace tsək Bæredi Mæfele
(Puro 25:23-30)

¹⁰ Bezal-El andə abî amətúró pələa à gbàlli kpamgbang mala nggun-akasiya, ace tsək agir amurí; sauwa male ka bakusəu tàrú na, tangña male ka bakusəu mwashat nə incì tongno-nong mwashat, sə dāh'rya male ka bakusəu bari nə incì tàrú na.

¹¹ À gír rəi kat nə bolo-njengəlan məboarne, sə à bak kúní kàrì nə bolo-njengəlan.

¹² Múr kpamgbang mana sáré ka, pàkki wi mə-nzong mənana nyane male ka incì tàrú na ka, kàrì kúní kat, sə bak bolo-njengəlan kàrì mə-nzongnì.

¹³ À tül agbalmò ine nə bolo-njengəlan sə à tsəkia arə abankara ine arə akusə kpamgbang ine.

¹⁴ Yia agbalmò ine ka à tsəia à gbàshìban nzong kún kpamgbang mala tsək agir arə akusəi, ace bwal agara mənana à nə nggə twali nəia ka.

¹⁵ Yì agara ace twale ka à pea nə nggun-akasiya sə à gír rəia kat nə bolo-njengəlan.

¹⁶ À pàk atanggəla mala múr kpamgbang nə bolo-njengəlan məboarne; yì aparanti male, andə atasau male ace loasə yele mə'rəmboarne, andə amuna-nkenye male, andə amuna-bàng male mala a pàgir mala girnùná.

Gír tàmsə apitəla
(Puro 25:31-40)

¹⁷ À pàk gír tàmsə apitəla nə bolo-njengəlan məboarne. Kusəi andə garè mənana nə cam a babaləu, andə nyouləa rəi mənana kəla tǒ mala fufe, andə apwasəe andə atér-fufe ka, à pea kat nə

gumtəli bolo-njengəlan mwashat mənana à walki ka.

¹⁸ À pè nè abui tongno-nong-mwashat mənana à san arə garè mana a babaləu ka; tərú a nkang-gari man sə tərú a bə nkang-gari.

¹⁹ Koməye atà abui tongno-nong-mwashat ka à bak rəi ləmdə tǝ mala afufe tərú mala nggun-almon, andə apwasəia andə atər-fufe malea.

²⁰ Garè mənana a babaləu ka à bak rəi ləmdə pa mala afufe ine mala nggun-almon nè apwasəia andə atər-fufe malea.

²¹ Tər-fufe mwashat ka nda a koya ban-kpapi mala abui bari-bari banì tərú arə garè.

²² Yì gír tamsə apitəla andə nyouləa rəi mala fufe andə apwasəe andə atər-fufe ka, à pè kat nè gumtəli bolo-njengəlan məboarne mwashat mənana à walki ka.

²³ À pàk apitəla male tongno-nong-bari, andə aməmyal† male, andə atasau-bəsa‡ male nè bolo-njengəlan məboarne.

²⁴ À pàktúró nè bolo-njengəlan məboarne mənana dəmbərya male ka tyang lumi-tərú-bwamdə-tongno [35] na ka, sə à pàk yì gír tamsə apitəla andə agirtúró male kat.

*Pàk gyangŋan mala loasə yele mə'rəmboarne
(Puro 30:1-5)*

²⁵ À pàk gyangŋan mala pisə muku-gír loasə yele mə'rəmboarne nè nggun akasiya. Tangŋa male andə sauwa male ka à kārəa, koməye ka bakusəu mwashat nè gauwa-tsùrú, sə dāh'rya male ka

† 37:23 37:23 aməmyal ace kətəriki tú kún lagwani ‡ 37:23 37:23 atasau-bəsa ace pwan tú mala pitəla.

bakusəu tərú na. Koya nkanggari ka à tsəki wi njawe nə ulang kə nggun mənana à pè nēi ka, à duk mwashat.

²⁶ À gír rēi kat nə bolo-njengəlan məboarne: mūrí, andə ankanggari, andə anjawe. À bak bolo-njengəlan kàrì kúnì kat.

²⁷ À tsəki wi agbalmò bolo-njengəlan bari arə ankanggari; à tsəia à suləi ban kúnì mana à bē ka bəti, sə à came a nkābē rəarəia. Agbalmò ka à nda ace oasə agara mənana à nə nggə twali nəia ka.

²⁸ Agara twale ka à peə nə nggun-akasiya sə à tasə rəia nə bolo-njengəlan.

²⁹ À pàk mūrú məfele ace dārəbān sə à krapiki amuku-agir məboarne ace loasə yele mə'rəmboarne; à pè kəla mənana mə'sələ pakki agir pà rəmban məboarne nə pè ka. §

38

Gyangŋan ace pàboro mala pisəe kəring (Puro 27:1-8)

¹ Pələ Bezal-El pàk gyangŋan nə nggun-akasiya ace pàgir mala pisəe kəring; sauwa male ka bakusəu tongno-nong-bari nə gauwa-tsùrú, tangŋa male ka, bakusəu tongno-nong-bari nə gauwa-tsùrú, sə dāh'rya male ka, bakusəu ine nə gauwa-tsùrú na.

² Pələ pàk anjawe male arə abankara ine amurí. Yì gyangŋan andə anjawe ka à shària

nə nggun məmwashati, sə à gír rəi kat nə bolo-bángɲá.

³ Sə pàk agirtúró male kat: ankwaring-bolo, andə ashebəl, andə ankenye, andə ashokali-soagír, andə atasau-bəsa. Amənia yì agirtúró kat ka, à peǎ nə bolo-bángɲá.

⁴ Pələa pakkî gyangɲan bándà male nə waya bolo-bángɲá mənana à tè abaləarəia kəla ndəambu ka; à oasəi aba gyangɲan, suləi kúni, yì came a baləu.

⁵ Tùl agbalmò ine arə abankara a kún bándà bolo-bángɲá ace oasə agara twale.

⁶ Pàk agare ɓari nə nggun-akasiya, sə tasə rəia nə bolo-bángɲá.

⁷ Sə oasə agara mənə abalə atūli gbalmò arə ankangari gyangɲan ace twale. Shàr gyangɲan mənəia ka nə akpamgbang, nying bāləi nong horondong.

*À pàk nkenye lákkí arəu
(Puro 30:18-21)*

⁸ Bezal-El pàk nkenye nə bolo-bángɲá ace lákkí arəu, sə girtəmsəe ka à pè gbal nə bolo-bángɲá; pè nə atapwari-bolobangɲá mala amaməna mana à kə paktúró a kún Tara Ban-peri ka.*

*Kàrì patal mala Tara Ban-peri
(Puro 27:9-19)*

⁹ Pələa kasə patal ace Taragula. A bumban male mənana sən njar-kunmur ka gyarki alagír nggubyaui-linən mana à teǎ pepè ka; sauwa malea

* **38:8 38:8** Balli gbal aba: Pur 30:18; 1Sam 2:22.

ka, bakusəu gbəman-mwashat nə lumi-tongno na (150).

¹⁰ Gyarkia arə anggun-kala lumi-ɓari aban camge abalə agumtəli-tərtəà lumi-ɓari, mana à peǎ kat nə bolo-bángɲá ka; sə anlǐ-gyargìr mala anggun-kala andə ankò malea ka, bolo-azərfa na à peǎ nɛi ka.

¹¹ Sə ace bumban mənana sən njar-nza ka, à gyarki alagìr male mənana sauwa malea ka bakusəu gbəman-mwashat nə lumi-tongno na (150) ka. Anggun-kala lumi-ɓari andə agumtəli-tərtəà lumi-ɓari ka, à peǎ kat nə bolo-bángɲá; sə anlǐ-gyargìr mala anggun-kala andə ankò malea ka, bolo-azərfa na à peǎ nɛi ka.

¹² Sə ace bumban mənana sən njar-nzali ka, sauwa mala alagìr male ka bakusəu lumi-tongno-nong-ɓari bwamdə tongno na (75). À gyarkia arə anggun-kala lum aban camge abaləa agumtəli-tərtəà lum; anlǐ-gyargìr mala anggun-kala andə ankò malea ka, bolo-azərfa na à peǎ nɛi ka.

¹³ A bumban mənana sən eauwe mala pwari a njartakuli, a bankutio aba patal mala Taragula ka, sauwa mala lagìr male ka bakusəu lumi-tongno-nong-ɓari bwamdə tongno na (75).

¹⁴ Koya bui mala bankutio a patal mala Taragula ka, ndanə lagìr male. Sauwa mala lagìr mənana a bu-məlì mala kun patal ka, bakusəu lumi-ɓari-nong-ɓari nə gauwa-tsùrú na (22.5). À gyari arə anggun-kala tàrú aban came abalə agumtəli-tərtəà tàrú.

¹⁵ Anggo gbal sə pa a bu-mənggare. Sauwa mala lagìr male ka bakusəu lumi-ɓari-nong-ɓari

nə gauwa-tsùrú na (22.5). À gyari arə anggun-kala tàrú aban came abalə agumtəli-tərtəà tàrú.

¹⁶ Alagìr mənana kat à gumbəli patal ka, à peǎ nə nggubyaú linən məbəlke mənana à tè məsəi kèki ka.

¹⁷ Agumtəli-tərtə anggun-kala ka à peǎ nə bolo-báŋŋǎ; sə anlǐ-gyargìr mala anggun-kala andə ankò malea ka, à peǎ nə bolo-azərfa. Anggun-kala ka à tasə bəŋŋia nə bolo-azərfa. Anggun-kala mənana kat à kàrì patal ka, à pàkkia wia ankò mala bolo-azərfa.

¹⁸ Lagìr mala gbar kunbala ka, à pè nə nggubyaú-linən məboarne mənana à nyoulə rəi aba sələ tagìr məboarsəne nə nkonggúr dǎ'ndíng məlùre, məwanyə, andə məbāŋŋe ka. Sauwa male ka, bəkusəu lumi-tàrú na (30), sə dāh'rya male ka bəkusəu tongno-nong-bari nə gauwa-tsùrú na (7.5), kəla mənana alagìr mala patal pàk ka.

¹⁹ À tsəki wi anggun-kala male ine mənana à camgi abalə agumtəli-tərtəà mala bolo-báŋŋǎ ine ka. Anlǐ-gyargìr malea ka, à peǎ nə bolo-azərfa. À tasə bəŋŋia sə à pàk ankò malea nə bolo-azərfa.

²⁰ Ankpako mala Taragula andə mala anggun-kala mana à kàrì patal kat ka, à peǎ nə bolo-báŋŋǎ.

Agirtúró ace pàk Taragula

²¹ Mənia ka nda tsadya mala agirtúró ace pàk Taragula, yì Taragula mala Acau-nakûn. Aburana a tàu mala Lawi na à gilə agir mənia aba maləmce kəla mənana Musa bāŋgia wia ka. Itamar, muna-bwabura mala Haruna, Pəris Məgule, nda

Ɔwaməgule məgiləgír amur acili amətúró mənía ka.

²² Bezal-El muna-Ɔwabura mala Uri, məkà Hur, a tàu mala Yahuda, nda Ɔwa mənana pak agir kat pepè kəla mənana Yahweh pè Musa nzongcau ama Ɔàà kpate ka.

²³ Nda atārəia andə Ɔì məbwali wi túró, yi Oholiyap, muna-Ɔwabura mala Ahisamak, a tàu mala Dan, mənana yi gbal ka məsələ pàkki atúróbù mala nyouləgír arə tali, andə pusə pa mala koya ulang gír, andə tà gír məboarsəne arə nggubyaú nə nkonggúr dà'ndíng məlùre, məwanye, andə məbangɲe, andə nkonggúr linən məbəlke mənana à pyauwì ka.

²⁴ Bolo-njengəlan mənana kat aƆwana yi pa kəla Ɔoro ace pàk Tara-məfele ka, dəmbərya male ka tyang á-mwashat na (1,000). À kpata kārə dəmbərya mala gír, mənana à ear amurí a Tara-məfele ka.

²⁵ Bolo-azərfa mana à kum a bu Ɔwabundəa mənana à Ɔallia ka, dəmbərya male na tyang á-tārú, nə gbəman ine nə lumi-tàrú (3,430). À kpata kārə dəmbərya mala gír, mənana à ear amurí a Tara-məfele ka.

²⁶ Mənia yi bolo-azərfa ka à kumi aƆa cemi aƆwana mana à gilə alulləia a maləmce aban Ɔalban ngga. Koyan ngga pà gír mənana à kasə ka, mətəyang tongno nə gauwa-tsùrú; à kpata kārə dəmbərya mala gír, mənana à ear amurí a Tara-məfele ka. Làkkì mala aburana mana à Ɔallia, amənana pələa Ɔalban malea bingɲənà lumi-Ɔari andə mana kútì ka, á-gbəman-tongno-nong-mwashat-nə-tàrú nə gbəman-tongno nə lumi-

tongno na (603,550).

²⁷ À pàktúró nè tyang lumi-tàrú nè mäsəi ine (34) mala bolo-azərfa sə à bakki agumtəli-tərtà anggun-tara mala Tara-məfele andə anggun-baləu mana à bwal lagìr-kasəbân aba Tara-məfele ka; làkkì mala agumtəli-tərtà anggun-tara andə amala anggun-kala kat ka gbəman mwashat na.

²⁸ Cili bolo-azərfa mənana ueo, tyang lumi-tàrú ka, à pàngnənà-túró nēi ace pàk anlī-gyargìr ace anggun-baləu andə tasə mūr anggun-baləu, andə pak ankò malea.

²⁹ Bolo-bángnǎ mənana abwana pànà boro nēi aban Bakuli ka dəmbərya male ka tyang á-bari, nè gbəman-ine nè lumi-bari bwamdə-tongno na [2,425].

³⁰ À pàktúró nè mənía ka sə à pàk agumtəli-tərtà anggun-kúnkurəm mala bankutio aba Taragula, yì Tara Ban-peri, andə gyangnǎn bolo-bángnǎ, andə bándà ace twangìr, andə agirtúró mala mənía yì gyangnǎn ngga kat.

³¹ Dəm ngga nè cili mənó yì bolo-bángnǎ ka sə à pàk agumtəli-tərtà anggun-kala mənana à gumbəli patal, andə agumtəli-tərtà anggun kún patal, andə ankpako mala Taragula kat, andə ankpako mala anggun-kala mana à kàrì patal ka.

39

À swàr adaura pəris
(Puro 28:1-14)

¹ À pàktúró nè dà'ndíng məlùre, məwanye andə məbangnə sə à tà adaura aməboarne mənana apəris nè nggə oasəo arəia bəà nè pàk túró pəris

aba Ban Məfele ka. Dəm ngga à swàr adaura aməfele ace Haruna, kəla mənana Yahweh pè Musa nzongcau ama bə pè ka.

Efot, muna daura-múrbi məfele

² À Pàk efot nə nkonggúr bolo-njengəlan andə mala dà'ndíng məlùre, məwanye, andə məbangne mənana à tè abaləarəia andə nkonggúr linən məbəlke mana à pyauwì ka.

³ À walki bolo-njengəlan lapat-lapat, à kasəki ganggərang-ganggərang, sə à tè abaləarəia andə ankonggúr dà'ndíng məlùre, məwanye, andə məbangne, andə mala linən məbəlke mənana à pyauwì ka, sə à tà efot nài, nə sələ tagìr.

⁴ À swàrì efot anggúr-nkpamtaru bari mənana à kpapi arə kúní a bədəmbi andə nzəmi ka.

⁵ À tà bugìr mārə tabunu nə nkonggúr məmwashati ulang mala efot aba sələ pak gír məboarsəne sə à swàrì arə efot; à tè nə ankonggúr mala bolo-njengəlan andə mala dà'ndíng məlùre, məwanye, andə məbangne, andə mala linən məbəlke mənana à pyauwì ka. À pè kəla mənana Yahweh banggi Musa ama bəà pè ka.

⁶ À giləki amunatali-onis mənə bari ka, sə à nyoulə alullə amuna-burana lum-nong-bari mala Isərayila amuria; à nyouləia kəla mana à kə nyoulə gír a bamur gbalmo-parbù ka, sə à oasəia abalə atəkrək-waya mala bolo-njengəlan.

⁷ À tsəia arə anggúr-nkpamtaru mala efot. À duk atali denyinəban mala amuna-burana mala Isərayila, kəla mənana Yahweh banggi Musa ama bəà pè ka.

Ləpan-dambaləu
(Puro 28:15-30)

⁸ À pàk ləpan-dambaləu aba sələpe mala tagir. À tè kəla pè mala efot, nə nkonggúr bolo-njengəlan andə mala dā'ndíng məlùre, məwanye, andə məbangŋe, andə mala linən məbəlke mənana à pyauwì ka.

⁹ À pè sauwa male kārəa andə tangŋa male, inci tongno-nong-ine, sə à kàrrì bari, kúní ləpi amur bì.

¹⁰ À lanzəi wi amuna tali-gəna tărú-tărú arəi a nzəmarəia arə asangbəlang ine; a sangbəlang mədəmbe ka à lanzəi wi atali-gəna mala rubi, tofas, andə beril;

¹¹ a baria sangbəlang ngga à lanzəi wi atali-gəna mala emeral, safir, andə daimon;

¹² a təruiə sangbəlang ngga à lanzəi wi atali-gəna mala jasinta, aget, andə amitis;

¹³ sə a inea sangbəlang ngga à lanzəi wi atali-gəna mala kərisolat, onis, andə jaspə. Yia amuna tali-gəna mənə kat ka à oasəkia abalə atəkrək-wayə mala bolo-njengəlan.

¹⁴ Amuna tali-gəna mənə ka à nda lum-nong-bari; koməye atəà ka nda ace mwashat atə amuna-burana lum-nong-bari mala Isərayila, sə koməye atəà ka à nyouləi wi mwashat atə alullə atəu mala amə Isərayila amurì; à nda kəla abamur gbalmo-parbù.

¹⁵ Sə à pàk amuna-nsolo bamyalu nə bolo-njengəlan məboarne; à boləia abaləarəia, à pa kəla nggur.

¹⁶ À pàk atəkrək-wayə mala bolo-njengəlan bari sə à pàk agbalmò bolo-njengəlan bari, sə à oasəkia

agbalmò mēnia ka arə ləpan-dambaləu a ban akúni bari.

¹⁷ Amuna-nsolo bolo-njengəlan mēno bari à boləia ka à dúrkia arə agbalmò mana arə akún ləpan-dambaləu ka.

¹⁸ Akún amuna-nsolo bari mana à ue ka à dúrkia arə atəkrək-wayə mēno bari ka, sə à kpapia arə anggúr-nkpmataru mala efot, a bədəmbi.

¹⁹ À pàk agbalmò bolo-njengəlan bari sə à oasəia arə ləpan-dambaləu aban akúni bari mana à pələ nəbaləu, tù aban efot ka.

²⁰ Pələ à pàk abea gbalmlò bolo-njengəlan bari dəm, sə à kpapia a kún anggúr-nkpmataru mana à pələ nə'nzali ka a bədəm efot, tù amur bugir mārə tabunu mə'nbaké mala efot.

²¹ Pələ à kùrki agbalmò mala ləpan-dambaləu arə agbalmò mala efot, nə nkonggúr məlùre, ace mənana ləpan-dambaləu ka bə nongho amur bugir mārə tabunu mə'nbaké, sə bə bwal kàngkàng arə efot, kəla mənana Yahweh tsəki Musa ama bə pè ka.

²² Dəm ngga à tà daura-tsuru məsauwe mala efot; à tè kat nə dà'ndíng məlùre.

²³ À nying ban fonggərang a myali, kəla mala nggea-daura, ace oasə bamuru, sə à tà myali nə nkonggúr məcandəe gumbəli kat, ace mənana bə kəa sən raka.

²⁴ À kàri kún daure a nzali nə agir kəla abəla mbəring mənana à teă nə nkonggúr dà'ndíng məlùre, məwanyə, andə məbanghe, andə mala linən məbəlke mana à pyauwì ka.

²⁵ Dəm ngga à pàk amuna gwaroji bolo-njengəlan sə à gyarkia à camgi a nre ka bəla

mbəring à kàrì kún daure kat.

²⁶ Abəla mbəring andə amuna gwaroji gabi-baləarəia camge à kàrì kún daure mənana Haruna nè oasəo arəi bə nè pàk túró pəris ka, kəla mənana Yahweh banggi Musa ama bə pè ka.

Abea daura ace apəris

(Puro 28:31-43)

²⁷ Dəm ngga à swàrì a Haruna andə amuna-burana male adaura túró-pəris mənana à teă nə nkonggúr linən məboarne ka,

²⁸ sə à pak anggubyaui mbubi múrû mala linən məbəlke, andə asukuru linən, andə ashiwan mala nggubyaui linən mənana à tè məsəi kèkì ka.

²⁹ Bugìr mārə tabunu ka, à tè nə nkonggúr linən məbəlke mənana à pyauwì ka, andə ankonggúr dà'ndíng məlùre, məwanyə, andə məbangne, nə tagìr məboarsəne, kəla mənana Yahweh banggi Musa ama bə pè ka.

³⁰ À walki bolo-njengəlan məboarne pàk lapat ace mənana bə duk muna baji məfele ka, sə à nyoulə cau amurì kəla mənana à nè nyoulə gir a bamur gbalmo-parbù ka ama, <<Məfele ace Yahweh.>>

³¹ À kùrri nə nkonggúr məlùre arə nggubyaui mbubi múrû mala Haruna nəban bədəmbi, kəla mənana Yahweh banggi Musa ama bə pè ka.

À masələ túró Taragula

(Puro 35:10-19)

³² Anggo sə túró mala loasə Taragula, yì Tara Ban-peri ka à yì masələi kat. Amə Isərayila pàk

girbunda kat kəla mənana Yahweh banggi Musa
ama bə pè ka.

³³ À yinə Taragula aban Musa:

yì agir mala loasə Tara andə agirtúró bāləi;
anli-gyargir male, andə anggun-tara male, andə
nggun-gangndea male;

andə anggun-baləu male andə agumtəli-tərtəà;

³⁴ andə anggú-bángŋá amətangge, andə nggú
məbəlke mala ambulpəndəa,
andə lagir-kasəbân,

³⁵ andə Akwati mala Acau-nakûn andə agara
twale, andə girkûni mənana nda buno səntər
ka;

³⁶ andə kpamgbang-tsək-agir, andə agir mənana
kat amurí ka, andə bəredi mala badəm Yah-
weh;

³⁷ andə gír tamsə apitəla mənana à pè nə bolo-
njengəlan məboarne ka, andə apitəla male
mənana à tsəkinia abalə abancame malea
amurí ka;

andə agirtúró kat mala apitəla andə mürú olif
ace tsək bəsa malea;

³⁸ andə gyangŋan mənana à gír rəi kat nə bolo-
njengəlan ngga;

andə mürú-dārəbân, andə muku-gir loasə yele
mə'rəmboarne;

andə lagir gyare a kún bankutio aba Tara;

³⁹ andə gyangŋan bolo-bángŋá, andə bəndà
male mala waya bolo-bángŋá,

andə agara twale, andə agirtúró male kat;

andə nkenye lákkí arəu andə girtəmsə;

⁴⁰ andə alagir ace gumbəli patal,

andə anggun-kala male, andə agumtəli-tərtəà;

andə lagìr-gbarban kún patal;
 andə anggur andə ankpako male;
 andə agir mənana kat à nè pàktúró nəia aba
 Taragula, yì Tara Ban-peri ka;

⁴¹ andə adaura aməboarne mənana apəris nè
 nggə oasəo arəia bə à nè pàk túró-pəris aba
 Ban Məfele ka,

sə adaura məfele ace Haruna pəris mägule,
 andə adaura mala amuna-burana male,
 mənana à nè oasə arəia bə à nè pàk túró-pəris
 ka.

⁴² Amə Isərayila pàk atúré kat aba kpata agir kat
 kəla mənana Yahweh ak damba bangṇəni Musa
 ama bə pè ka.

⁴³ Musa peləki atúré pepè sə səni ka, à pàngṇəni
 kəla mənana Yahweh bang ama bəà pè ka; à pè
 gərgər, sə Musa tsəkia wia bù.

40

Loasə Taragula mala Yahweh

¹ Pələa Yahweh bangcau nə Musa ama,

² <<A pwari mədəmbe mala zongṇo mədəmbe
 ka, awu nə loasə Taragula, yì Tara Ban-peri.

³ Awu nə twal Akwati mala Acau-nakûn, awu
 nè tsəi aba Taragula, sə awu nə gyar lagìr-kasəbân
 a badəmbi bə gbàrì aba Ban Nggea Məfele.

⁴ Awu nə yinə kpamgbang-tsək-agir, awu nə
 tamsəi, sə awu nə tsəki agir male amurí. Awu nə
 yinə gír-təmsə apitəla wu yì tsəi, sə wu tsəki wi
 apitəla male amurí.

⁵ Sə awu nə tsək gyangŋan bolo-njengəlan ace loasə yele mə'rəmboarne, bə came a badəm Ak-wati mala Acau-nakûn, sə wu gyar lagir mala gbər bankutio aba Taragula.

⁶ <<Awu nə tsək gyangŋan mala pəgir mala pisəe kəring bə came a nza, a kún Taragula, yì Tara Ban-peri.

⁷ Sə awu nə tsək nkenye lákkí arəu a nre Tara Ban-peri andə gyangŋan mənía ka, sə wu lúmsəi nə mür.

⁸ Awu nə kasə patal, bə kàrì Taragula. Gumbəli nə alagir sə wu gyar lagir mənana nə gbər kún patal ka.

⁹ <<Pələa awu nə twal mürú dārəbân sə awu nə dārə Taragula andə agir mənana abaləi ka kat, sə awu nə tàrì andə agirtúró-baləi ace Bakuli, ace mənana bə duk məfele ka.

¹⁰ Sə dəm ngga awu nə dārə gyangŋan mala pəgir ace pisəe kəring, atārəia andə agirtúró male kat, nə mürú olif. Yì gyangŋan ngga awu nə tàrì ace Bakuli sə nə duk gyangŋan nggea məfele kat-kat.

¹¹ Dəm ngga awu nə dārə nkenye lákkí arəu andə girtəmsəe, nə mürú olif, sə awu nə tàrì ace Bakuli.

¹² <<*Pələa awu nə yinə Haruna andə amuna-burana male a kún Tara Ban-peri, awu nə lákkià wia rəia nə mür.

¹³ Awu nə oasəi Haruna adaura məfele mala pəris arəi, sə awu nə dārəi nə mürú olif; awu nə tàrì bə duk mə'pəkkam túró kəla pəris.

* **40:12 40:12** Balli gbal aba: Pəris 8:1-36.

14 Dəm ngga, awu nə yinə amuna-burana male, awu nə oasəkia wia adaura-múrbi arəia,

15 sə awu nə dārəia nə mǫrú olif, kəla mənana à dārə tárrià ka, ace mənana bəà pàkkam túró kəla apəris ka. Sə dārəbân malea ka nə yinəia a dobuno-pəris mana tè pà nə mal raka, arə anza malea kat.>>

16 Musa pàk koman kat kəla mənana Yahweh banggi wi ka.

Musa təm Taragula

17 Taragula ka à tēmi a pwari mādəmbe mala zongŋo mādəmbe a bəria pələa anzəm mənana amə Isərayila nyingŋəna Masar ka.

18 Lang Musa nə loasə Taragula ka, tsəki agumtəli-tərtə a nzali sə tamsəki akusə anggun-tara abaləia, sə nongsəki anggun-gangndea sə kùrkia. Anzəm mənə ka pələa loasə anggun-bələu mana à nə mbali mǫr Taragula ka.

19 Pələa sárə lagir nggu-bangŋa mətangŋe male, kùmsə mǫr anggun-tara yi sulə a nzali arə abumban mala Taragula, sə kùmsəi wi lagir-murí mēgule [mala nggu ambulpəndəa] amurí nə'nza. Pàk koman kat kəla mana Yahweh tsəki wi nzong-cau ama bə pàk ka.

20 Twal akpamgbəlang tali bari mala Acau-nakūn, tsəia aba Akwati, sə twal agara mənana à kə twaləna yi Akwati nəia ka, oasəki abalə atūli gbalmo arə Akwati, sə twal girkún Akwati, mənana do nda buno səntər ka, tsəi amur Akwat-ini.

²¹ Pələa twal Akwatinî kútí nôi aba Taragula, pələa gyar lagìr-kasəbân mənana nê gau bá Taragula ka, gbàr Akwati mala Acau-nakûn, kəla mana Yahweh tsəki wi, yì Musa ka.

²² Musa tsək kpamgbang-tsək-agir aba Tara Ban-peri, abaləi mədəmbe, a badəm lagìr-kasəbân, nə bumban mala Taragula mənana sən njar-nza ka.

²³ Pələa tsək bəredi amur kpamgbang-tsək-agir a badəm Yahweh, kəla mana Yahweh banggi wi, yì Musa bə pək ka.

²⁴ Pələa tsək gîr tamsə apitəla aba Tara Ban-peri, a nkābe kpamgbang-tsək-agir, nə bui mala Taragula mənana sən njar-kunmur ka.

²⁵ Pələa tamsəki apitəla a badəm Yahweh, kəla mana Yahweh tsəki wi nzongcau, yì Musa bə pək ka.

²⁶ Musa pələa tsək gyangŋan bolo-njengəlan aba Tara Ban-peri, a badəm lagìr-kasəbân,

²⁷ sə pisə muku-gîr loasə yele mə'rəmbəarne amúr gyangŋan, kəla mana Yahweh tsəki wi nzongcau bə pək ka.

²⁸ Sə yi gyar lagìr-gbarban a kún ban mənana à nê kútí nôi aba Taragula ka.

²⁹ A badəm mənə yì lagìr-gbarban a kún Taragula, yì Tara Ban-peri ka, Musa tsək gyangŋan mala pəgîr ace pisəe kəring, sə pagîr mala pisəe kəring amurí, andə pa boro mala məsəsa, kəla mənana Yahweh tsəki wi nzongcau bə pək ka.

³⁰ Musa tamsə nkenye a nre Tara Ban-peri andə gyangŋan mənə, sə so mür abaləi ace lákkí arəu,

³¹ A kàm sə Musa andə Haruna, andə amuna-burana mala Haruna à nè nggə lákkí abuia andə akusəia.

³² Koya pwari sə à nè kùtí aba Tara Ban-peri, ko à nè ká a ban gyangŋan ngga, à nè lakki abuia andə akusəia sə à nè kùtí a bani, kəla mənana Yahweh tsəki Musa nzongcau ka.

³³ Pələa Musa kasə patal bə kàri Taragula, tsək nkāndan bə gumbəliban, túr Taragula andə gyangŋan a baləu. Pələa gyarki alagìr-gbarban ace kàri rə nkāndan kat, sə ace gbar kún patal. Anggo sə Musa mal túró.

Boarbwa mala Yahweh

³⁴ Kara pərbang yì gir múr Tara Ban-peri, sə boarbwa mala Yahweh yì lumsə bá Taragula.

³⁵ Musa ka gandə kùti aba Tara Ban-peri dang, acemənana pərbang yì suləna amurí, sə boarbwa mala Yahweh lumsə bá Taragula.

³⁶ Aba gya mala amə Isərayila kat ka, koya pwari sə pərbang loapì múr Taragula ka, à nè lo gya aban ká atè.

³⁷ Sə bə pərbang lo raka, yia gbal ka à pà nè lo dang, she pwari mana pərbang longŋəna ka.

³⁸ Né pwari ka pərbang mala Yahweh nè gír múr Taragula, sə nə dú ka, bəsa nə pa aba pərbangnî, a məsə amə Isərayila kat. Anggo sə pa arə abân mənana kat amə Isərayila kə tūrki kam a gya malea ka.

Mbula-Bwazza
Portions of the Holy Bible in the Mbula-Bwazza
language of Nigeria

copyright © 2022 The Seed Company

Language: Mbula (Mbula-Bwazza)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Sep 2025 from source files dated 12 Jul 2025

dc693218-7e0b-5547-ab57-2e0275b90e93